

Åste Landrø Marøy

"... og i neste øyeblikk skal man være der for å hjelpe dem."

En kvalitativ studie om hvilke utfordringer barnevernsarbeidere opplever i arbeidet med oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse

Masteroppgave i Master i barnevern

Veileder: Willy Lichtwarck

Mai 2022

Åste Landrø Marøy

"... og i neste øyeblikk skal man være der for å hjelpe dem."

En kvalitativ studie om hvilke utfordringer barnevernsarbeidere opplever i arbeidet med oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse

Masteroppgave i Master i barnevern
Veileder: Willy Lichtwarck
Mai 2022

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid



Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Denne masterstudien er en kvalitativ studie basert på intervju av saksbehandlere i barneverntjenesten. Studien ønsket å belyse utfordringer knyttet til oppfølgingen foreldre får fra barneverntjenesten etter omsorgsovertakelse. I forskningsprosjektet ble det utformet følgende problemstilling: *Hvilke utfordringer opplever barnevernsarbeidere i arbeidet sitt med oppfølging av foreldre etter en omsorgsovertakelse?* Dette undersøkes med intervju av seks saksbehandlere i den kommunal barneverntjeneste. Informantene jobber ved ulike barnevernkontor og har ulike fartstid og erfaringer i barnevernet. Analyseprosessen er gjennomført med elementer fra Stegvis-deduktiv induktiv metode. Funnene er drøftet opp mot tidligere forskning om blant annet hvordan foreldre opplever oppfølgingen fra barneverntjenesten, hvilke behov foreldre har, bakkebyråkraten som iverksetter av politikken og relevant teori om blant annet barneverntjenestens mandat, familievernkontorets rolle og kritikk fra den Europeiske menneskerettighetsdomstolen.

Studien har en fenomenologisk – hermeneutisk tilnærming som tar utgangspunkt i saksbehandlernes egne erfaringer knyttet til utfordringer i oppfølgingsarbeidet. Studien sikter å gi en større forståelse og bredere kunnskap om de utfordringene saksbehandlere møter i arbeidet sitt og samarbeidet med foreldre etter at de har vurdert at foreldre ikke kan ha omsorgen for barna sine lenger. De siste årene har det skjedd endringer i både praksis og holdninger i dette arbeidet. De empiriske funnene viser at saksbehandlere synes dette er et krevende felt i arbeidshverdagen deres. Det er både forhold hos saksbehandler og deres holdninger og verdier, strukturer og rutiner innad i barneverntjenesten, samt foreldres væremåte som er forutsetningen for hvordan oppfølgingen foregår. Masterstudiens funn er drøftet og presentert i tre hoveddeler. Første del viser til utfordringer knyttet til barneverntjenestens dobbeltrolle. Barnevernet skal hjelpe barn og familier, samtidig som de kan gripe inn ved tvang når det er nødvendig. Andre del tar for seg utfordringer rundt det å oppnå tillit mellom foreldre og barnevernet/saksbehandlerne. Og siste del viser til utfordringer saksbehandlere opplever i forbindelse med organisering, gjennomføring og veiledning knyttet til samvær mellom foreldre og barn.

Abstract

This master thesis is a qualitative studie based on interviews with caseworkers in the children's protection services. The study aims to demonstrate the challenges related to the follow-up service received by parents after a child has been take into care. Therefore, this project aims to answer the following research question: *What challenges do child care officers meet in the follow-up service of parents after a child has been taken into care?* This is investigated using interviews from six caseworkers working for the local, state-run children's protection service. The interviewees work at different children's protective service offices, have worked for different durations and have varying experience from working in this field of care. To analyse the findings, the study uses elements from the qualitative Stepwise-Deductive Induction method. The findings are discussed in comparison to earlier research into how parents experience the follow-up service from the children's protection, parent's needs, street level bureaucracy implementing guidance and policy, relevant theories on the children's protection service's mandate, the role of the family protection office and criticism from the European Court of Human Rights.

The dissertation utalises a phenomenological-hermeneutic paradigm based on the caseworkers own experiences related to challenges faced in the follow-up work. This research aims to give a greater understanding og broaden the knowledge about the challenges caseworkers face in their work and cooperation with parents after the decision for a child to be taken into care. In the past years, both practice and opinions have changed on how this work is undertaken. The empirical findings show that caseworkers find these changes are challenging in their everyday work. The follow-up routine varies based on the individual caseworkers' own work relation, their values and opinions, structures and routines at the children's protection service office and the nature of the parent in question. This master thesis' findings are discussed and presented in three main sections. Firstly, the challenges connected to the children's protection service's double role. Secondly, building trust between the parent and the caseworkers, and finally the last section shows the challenges caseworkers experience in relation to the organisation, leadership and execution needed for contact between parents and children.

Forord

De første jeg vil takke er saksbehandlerne jeg fikk intervju. Takk for deres engasjement og nysgjerrighet på temaet, og for at dere bidro til at jeg hadde noe så spennende å skrive om. Takk for at dere ville dele deres erfaringer og opplevelser fra deres arbeidshverdag med meg.

Jeg vil også takke min veileder, Willy Lichtwarck, for gode råd i denne prosessen. Takk for at du har vært tilgjengelig for både gode og dårlige spørsmål og utfordringer. Takk for at du har lært meg at «det kommer an på».

Jeg ønsker også å takke Charlotte Eide for korrekturlesing på denne masteroppgaven, samt andre oppgaver gjennom studietiden min. I tillegg vil jeg takke foreldrene mine for korrekturlesing, generelle råd, idédrøft og oppmuntring de siste månedene.

Til slutt og ikke minst takk til medstudenter som har gitt meg fem fine år i Trondheim.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	9
1.1. Introduksjon	9
1.2. Bakgrunn for valg av tema	10
1.3 Problemstilling	12
1.4. Oppgavens disposisjon	12
2. Kunnskapsgrunnlag	15
2.1. Tidligere forskning	15
2.2. Barnevernets mandat	23
2.3. Lovverk	24
2.3.1. Oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse	25
2.4. Familievernkontoets rolle	27
2.5. Kritikk av norsk barnevern	28
2.6. Oppsummering	29
3. Metode	31
3.1. Vitenskapsteoretisk utgangspunkt	31
3.2. Kvalitativ metode	32
3.2.1. Intervjuet	33
3.2.2. Fritt informert samtykke, utvalg og rekruttering	34
3.2.3. Gjennomføring av intervjuene	36
3.2.4. Transkribering	38
3.2.5. Analyse av det kvalitative materialet	38
3.2.6. Ivaretagelse av reliabilitet og validitet	42
3.2.7. Forskningsetiske betraktninger	43
3.2.8. Styrker og svakheter ved metoden	44
4. Presentasjon av funn og diskusjon	47
4.1. Barneverntjenestens dobbeltrolle	47
4.1.1. Ny saksbehandler etter omsorgsovertakelse	50
4.1.2. Hjelp av andre instanser	53
4.1.3. Å komme i posisjon til å hjelpe	55
4.2. Tillit	57
4.2.1. Felles forståelse	62
4.3. utfordringer rundt samvær	66
4.3.1. Standardiserte ordninger	69
4.3.2. Reaksjoner før, under og etter samvær	71
4.3.3. Tanker om tilbakeføring	74
5. Oppsummering og avsluttende refleksjoner	79
6. Referanseliste	85
7. Oversikt over tabeller	91
8. Vedlegg	93
Vedlegg 1.	93

<i>Vedlegg 2</i>	97
<i>Vedlegg 3</i>	99

1. Innledning

I følgende del av oppgaven kommer en introduksjon til temaet *oppfølging av foreldre etter en omsorgsovertakelse*, som blant annet inneholder hvilket fokus oppgaven har samt hvordan barneverntjenesten jobber og statistikk på hvor mange barn og unge som bor under offentlig omsorg. Videre redegjør jeg for bakgrunn for valg av tema, hvor jeg også viser til min førforståelse av temaet. Etter dette presenterer jeg den valgte problemstillingen og avslutningsvis kommer oppgavens disposisjon.

1.1. Introduksjon

Denne studien handler om oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for sine barn etter lov om barneverntjenester av 1992, § 4-12. Det er en kvalitativ studie, der informantene er saksbehandlere i barneverntjenesten. Studien fokuserer i all hovedsak på utfordringene saksbehandlere opplever og erfarer i oppfølgingsarbeidet. Formålet med oppgaven er å gi kunnskap og innsikt i oppfølgingsarbeidet foreldre får fra barneverntjenesten etter omsorgsovertakelse.

Norsk barnevern jobber i hovedsak med å gi hjelp til barn og familier som er i behov av frivillige hjelpetiltak. De hjelpetiltakene som barneverntjenesten tilbyr, er mangfoldig. Hjelpetiltak kan bidra til å rette opp mangler ved barnet eller foreldrenes levekår, omsorg og utvikling. Eksempler på hjelpetiltak er økonomiske ytelser, avlastningsordninger, råd og veiledning mm. (Christiansen & Kojan, 2016, s. 97). Det er i de tilfellene hvor hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig at barneverntjenesten kan sette inn sterkere tiltak mot foreldres vilje, som for eksempel akutt plasseringer eller omsorgsovertakelser (Christiansen & Kojan, 2016). Det mest inngripende barneverntjenesten kan gjøre ovenfor foreldre og barn er når barneverntjenesten vurderer at barnet ikke kan bo hjemme lenger og de fremmer sak for fylkesnemnda for en omsorgsovertakelse, uten at foreldrene samtykker.

For at en omsorgsovertakelse skal skje og det offentlige overtar omsorgen for et barn, må visse vilkår i lov om barneverntjenester § 4-12 være oppfylt. Som for eksempel at et barn blir mishandlet eller utsatt for alvorlige overgrep i hjemmet, det er store mangler ved den daglige omsorgen eller at det er sannsynlig at barnets utvikling og helse kan bli alvorlig skadet. Barneverntjenesten fremmer da sak for Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker. Der møtes kommune og privat part (foreldrene). Det er fylkesnemnda som vurderer om vilkårene i loven er oppfylt, og det er de som vedtaksfester om barneverntjenesten skal overta omsorgen for et barn. Videre kan fylkesnemnda vedtaksfeste samværsomfanget mellom foreldre og barn. Som regel settes det opp et minimum for antall samvær mellom foreldre og barn, der barneverntjenesten selv kan

vurdere om samværsomfanget skal øke. Hvis barneverntjenesten på et senere tidspunkt vurderer at samværsomfanget må innskrenkes, må barneverntjenesten fremme ny sak for fylkesnemnda for en vurdering av dette (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 313).

I 2020 var det 52 862 barn og unge som hadde barnevernstiltak i Norge. Av disse var det 9 297 barn og unge som hadde omsorgstiltak og i utgangen av året var det 8 144 barn og unge som hadde plasseringstiltak (SSB, 2021). Dette betyr at ca. 15% barn og unge med tiltak i barnevernet i Norge var plassert utenfor hjemmet med hjemmel §4-12 (Barnevernloven, 1992).

Båndene mellom barn og foreldre opphører sjelden selv om barnet plasseres utenfor hjemmet av barnevernet (Syrstad, 2020, s. 5). Barneverntjenesten skal ifølge barnevernloven vurdere om det er mulig med en gjenforening mellom foreldre og barn i de tilfellene de fremmer forslag om omsorgsovertakelse til fylkesnemnda. Selv om gjenforening på dette tidspunktet ikke er aktuelt, skal barneverntjenesten sikre foreldreveiledning og oppfølging umiddelbart etter at en omsorgsovertakelse inntreffer (Granerud, Syrstad & Andersen, 2021). Barn tilhører sine foreldre og sin familie, det er det som er naturlig for oss. Kontra barnevernets utfordringer om å i de tilfellene barn ikke har det bra hos sine foreldre, skal finne noe som er bedre, noe som skal kompensere/erstatte biologisk familie. Samtidig skal barn og foreldre ha mulighet til å ivareta viktige relasjoner i deres nettverk. Barnevernet utfordres til å finne gode "løsninger" som ivaretar tilhørigheten mellom barn og foreldre. Jeg tenker at det er mange ledd; barnet, foreldre, barnevernet, fosterforeldre, søsken osv. som sammen skal finne en balanse som gjør det godt nok for barnet.

1.2. Bakgrunn for valg av tema

Bakgrunn for valg av foreldreoppfølging etter omsorgsovertakelse som tematikk i gjeldende studie omhandler en personlig interesse knyttet til hvilke utfordringer det kommunale barnevernet erfarer i sitt oppfølgingsarbeid. Gjennom studiet, praksisperioder og arbeidserfaring har jeg tenkt at arbeidet det kommunale barnevernet gjør på området er lite systematisk og til tider preget av noe tilfeldighet. Jeg er også fristet til å tro at det er store ulikheter på feltet, fra saksbehandler til saksbehandler og mellom ulike barneverntjenester og kommuner.

Schofield, Moldestad, Hôjer, Ward, Skilbred, Young & Havik (2011, s. 75) skriver at foreldre som har barn plassert utenfor hjemmet har lenge vært en forsømt gruppe innen forskning, praksis og politikk. Videre at foreldrene i denne posisjonen ofte er sårbare voksne som opplever et dypt tap og noe som kan oppfattes som en trussel mot egen

identitet (Schofield et.al. 2011, s. 75). De siste årene har imidlertid norsk barnevern fått alvorlig kritikk og oppmerksomhet både nasjonalt og internasjonalt, for å separere barn og foreldre. Dette har bidratt til et fokusskifte i norsk barnevern. Samfunnet syn på hvordan foreldre *bør* være påvirkes både av hvilken familiepolitikk som er rådende, sosiale og psykologiske teorier, hvordan familielivet fremstilles i pressen og erfaringer folk gjør seg selv gjennom eget familieliv (Moldestad & Skilbred, 2009). Dette fokuset som blant har blitt viet mye fokus i media, har bidratt til ett ønske om økt kunnskap på feltet. Granerud, Syrstad & Andersen (2021) er av den oppfattelsen at barnevernet nå har et mer helhetlig fokus på å jobbe for gjenforening mellom foreldre og barn etter en omsorgsovertakelse.

Det er viktig å redegjøre for min egen forforståelse knyttet til valg av temaet for forskningsprosjektet. Vi har alle med oss erfaringer, holdninger og historie når vi utforsker nye fenomener som påvirker prosessen. Temaet *oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse* har jeg vært interessert i og nysgjerrig på over tid. Interessen ble nok forsterket etter reaksjoner og dommer Norge har fått i Den Europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) de siste årene. I etterkant av bachelorutdanningen har jeg bemerket meg et begrenset søkelys på foreldre og oppfølgingen de får etter de har gjennomgått en omsorgsovertakelse. Dette har gjort meg nysgjerrig på hvordan barnevernet helt konkret arbeider med oppfølging av foreldre i denne sammenhengen.

Under bachelorutdanningen hadde studiet besøk av en gruppe foreldre som hadde blitt fratatt omsorgen for sine barn. De fortalte om hvordan de hadde hatt det i ettertid og hvilken oppfølging de hadde fått fra barneverntjenesten. Vi fikk høre historiene til fire foreldre. De hadde alle forskjellige erfaringer og opplevelser knyttet til oppfølgingen de hadde fått. Jeg husker godt at de alle beskrev at de følte seg alene og hjelpeløse, de fortalte om hvordan det var å miste det aller kjæreste de hadde og opplevelsen av å miste kontroll over eget liv. I tillegg fortalte de om følelser av skam og at det var utfordrende å skulle motta hjelp fra samme instans som hadde «tatt» fra dem barna deres.

Slettebø (2013) hevder at flertallet av familier som er involvert i barnevernet opplever flere kroniske stressfaktorer, blant annet fattigdom, marginalisering, familieproblemer, boligustabilitet og sosial isolasjon. Denne gruppen foreldre er ikke en ensartet gruppe som har de samme behov og utfordringene, men utfordringene ser i mange tilfeller ut til å forsterkes for flere foreldre etter tapet av sitt barn (Granerud, Syrstad & Andersen, 2021). Ifølge BLD (2009, s. 15) oppleves omsorgsovertakelsene som skjer mot foreldrenes ønsker som en devaluering av dem både som individ og foreldre. For de

fleste foreldre vil det å bli fratatt omsorgen for barna sine oppleves som en traumatisk hendelse, og det er noe som kan utløse en psykisk krise. Flere foreldre i denne situasjonen føler de er umyndiggjorte og maktesløse, hvor de føler at deres meninger og synspunkter ikke er vektlagt.

1.3 Problemstilling

Denne studien søker å utvikle kunnskap om og få innsikt i hvilke utfordringer barnevernsansatte opplever i møte med foreldre etter en omsorgsovertakelse. Jeg ønsker å se nærmere på barnevernsarbeidernes egne refleksjoner og erfaringer på feltet.

Oppgaven har en fenomenologisk – hermeneutisk tilnærming, hvor problemstillingen etterspør informantenes, her: saksbehandlere, egne tolkninger, erfaringer og opplevelser med utfordringer i oppfølgingsarbeidet med foreldre etter omsorgsovertakelse.

Problemstillingen jeg har valgt for å belyse overnevnt tematikk er:

Hvilke utfordringer opplever barnevernsarbeidere i arbeidet sitt med oppfølging av foreldre etter en omsorgsovertakelse?

1.4. Oppgavens disposisjon

I neste del av oppgaven redegjøres det for relevant forskning på temaet. Videre gis det en presentasjon av barnevernets mandat, relevant lovverk og ulike bestemmelser samt kort om familievernkontorets roller. Jeg viser kort til noe av kritikken Norge har fått i den Europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD).

I kapittel 3 redegjøres det for den metodiske fremgangsmåten og det vitenskapsteoretiske utgangspunktet for forskningsprosjektet. Kapitlet starter med det vitenskapsteoretiske grunnlaget, og viser videre valg og behandlinger gjort i den kvalitative undersøkelsen. Kapitlet avsluttes med noen etiske betraktninger, samt styrker og svakheter.

Kapittel 4 presenteres sentrale funn som kom frem i analysen av intervjuene av saksbehandlere i barneverntjenesten. Funnene drøftes og diskuteres og relevant teori og tidligere forskning bringes her inn for å gi en forståelse av empirien. Kapitlet er delt inn i tre deler; 1) *Barneverntjenestens dobbeltrolle*, 2) *Tillit*, og 3) *Utfordringer rundt samvær*. Alle delene presenteres med tilhørende underkategorier.

I kapittel 5 kommer det en oppsummering og avslutning på forskningsprosjektet. I tillegg vises det til hvilke behov det kan være på feltet for videre forskning.

2. Kunnskapsgrunnlag

I dette kapittelet redegjøres det for tidligere forskning som er relevant for den valgte problemstillingen og temaet *oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse*. Videre redegjøres det for barnevernets mandat, herunder barnevernets oppgaver og formål i oppfølgingsarbeidet. Videre presenteres en oversikt over lovverk som har betydning for studien og familievernkantorene sin rolle knyttet til oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse. Til slutt redegjøres det for noe av den kritikken Norge har fått i EMD.

Ved omsorgsovertakelser overtar barneverntjenesten den daglige omsorgen for barnet (jf. Bvl. § 4-18). Når det i denne studien skrives om foreldre menes biologiske foreldre. Etter at barnevernet har overtatt den daglige omsorgen for barnet beholder som regel foreldrene foreldreansvaret til barnet og de har som regel rett til samvær. Hvis barneverntjenesten vurderer at det er behov for at foreldrene i tillegg til å bli fratatt den daglige omsorgen for barnet sitt, skal bli fratatt foreldreansvaret, må barneverntjenesten fremme en selvstendig sak for nemnda om dette (BLD, 2009, s. 20).

2.1. Tidligere forskning

I denne delen av oppgaven redegjøres det for relevant tidligere forskning på temaet. Det finnes relativt mye forskning på temaet oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelser. Det meste av forskningen går på hvordan foreldre opplever oppfølgingen og hvilke behov de har, og kanskje ikke så mye på hvilke utfordringer saksbehandlere opplever i dette oppfølgingsarbeidet. Dette gjør det spennende og viktig å utforske dette området nærmere.

I de tilfellene det vises til forskning fra andre land, er det viktig å huske at andre land er tuftet på annen form for organisering av barneverntjenesten og hjelpeapparatet. Norge har et høyt velferdsnivå og velferdsstaten vår er på mange måter bygd opp annerledes enn andre land. Norsk barnevern sammen med de andre nordiske landene, er blant annet særegen i sin todeling. Der store deler av barnevernets arbeid handler om frivillig hjelp og støtte. Land som for eksempel England, Australia og ulike Østeuropeiske land har et barnevern som kun arbeider med å vurdere omsorgen i de mest alvorlige sakene (Syrstad, 2020, s. 15).

Øivin Christiansen skrev i 2011 en doktoravhandling om barnevernets plasseringer av barn utenfor hjemmet. Han foretok kvalitative analyser, hvor han intervjuet barn, foreldrene deres, fosterforeldre og saksbehandlere i barneverntjenesten. Han satt søkelys på tre sentrale temaer innenfor dette området i barnevernet; 1) beslutningene

om plassering; hva er det som gjør plassering nødvendig, og hva kjennetegner prosessen fram mot en slik beslutning? 2) plasseringsforløpene barna erfarer mens barnevernet tar hånd om barnas bosted og omsorg. 3) relasjonene mellom fosterbarn og fosterfamiliene, hvor han så på om fosterbarna har blitt en del av fosterfamilien (Christiansen, 2011, s. 12). Han skriver blant annet at saksbehandlere ofte står i situasjoner hvor de over tid har vært bekymret for et barn, men at dette blir noe nedtonet av en holdning om at foreldre ønsker å gjøre det som er til det beste for barna sine. Videre skriver Christiansen (2011, s. 96) at mye av arbeidet og kontakten mellom ansatte i barnevernet og foreldrene åpner for skjønnsutøvelse, hvor det er saksbehandlerne som sitter på makta.

Silje N. Tangnes skrev i 2011 en masteroppgave om barneverntjenestens oppfølging av foreldre etter en omsorgsovertakelse. Hun intervjuet saksbehandlere i det kommunale barnevernet. Tangnes (2011, s. 33) beskriver at saksbehandlere har stor påvirkningskraft for hvilken oppfølging foreldre får etter en omsorgsovertakelse. Tangnes (2011, s. 37) trekker frem relasjonen mellom saksbehandlerne og foreldre som viktig for et fungerende og godt samarbeid. Videre at saksbehandlere må forholde seg til to ulike klienter i de sakene som ender med en omsorgsovertakelse, både barnet og foreldrene. Barna og foreldrene kan ha motstridende forventninger, behov og ønsker til saksbehandlerne og barneverntjenesten, som gjør at de må behandles ulikt. Funnene i studien til Tangnes viser at det saksbehandlerne opplevde manglende rutiner og strukturer i barneverntjenestene når det gjaldt oppfølgingsarbeidet av foreldre. Saksbehandlere fortalte at det forela få eller ingen retningslinjer for hvordan oppfølgingen skulle utføres. Noe som gjorde at saksbehandlerne selv måtte legge opp individuelle vurderinger og rutiner for oppfølgingsarbeidet. Tangnes (2011, s. 62) viser at saksbehandlere har klare meninger og forståelser for behov og utfordringer foreldre har etter en omsorgsovertakelse, men at på grunn av manglende ressurser, tidspress og rutiner blir dette nedprioritert. Saksbehandlerne fokuserer i størst grad på barnas utfordringer og behov. Tangnes (2011, s. 62) viser til at tidspress og antall saker gjør oppfølgingsarbeidet svært krevende. Tidspresset og antall saker for saksbehandlerne gjør at oppfølging av foreldre er en av de oppgavene som ikke blir viet nok oppmerksomhet og satt av nok tid til.

Ingunn Goa Berge (2012, s. 2) har gjort en kvalitativ studie hvor hun intervjuet foreldre som blitt fratatt omsorgen for barna sine, og der barna er plassert i fosterhjem. Berge (2012) så nærmere på hva som kan bidra til et godt samarbeid mellom foreldre og barneverntjenesten etter en omsorgsovertakelse. Berge (2012, s. 40) skriver at mange foreldre føler på mye skam etter å ha mistet omsorgen for barnet sitt, og at det å være i kontakt med barnevernet oppleves som stigmatiserende. Berge (2012, s. 41) sine funn

viser at noen foreldre er åpne til de rundt seg om omsorgsovertakelsen og andre er selektive med hvem de forteller dette til. I tillegg føler foreldrene på en følelse av å være underlegen, noe Berge (2012, s. 44) hevder kan være et hinder for foreldrene ved at de mister tro på forandring i situasjonen de står i etter en omsorgsovertakelse. Studien viser balansegangen barneverntjenesten har med å både være en hjelpende funksjon og en kontrollerende funksjon. Berge (2012, s. 42) drøfter saksbehandlernes juridiske makt ovenfor foreldrene, hvor saksbehandler er delegert en makt som gjør at han eller hun skal forvalte lover og regler i samfunnet. Hun viser til at relasjonen mellom saksbehandlere og foreldrene er komplementær, hvor kontroll og makt er ulikt fordelt i relasjonen. Berge (2012, s. 47) skriver at tilhørighet og tilknytning er viktig for barn. Videre at tilknytning gjør det mulig å knytte nære bånd til andre som kan gi trøst, ro og beskyttelse. I de tilfellene barn må flytte fra foreldrene og for eksempel inn i et fosterhjem, må biologiske foreldre ifølge Berge (2012, s. 47) frigi barnet gi barnet rom og tid for å skape en tilknytning og tilhørighet til den nye familien. På samme tid må foreldrene ha et engasjement og en interesse for barnet sitt. Videre hevder Berge (2012, s. 47) at å klare denne dobbeltrollen øker dersom saksbehandlere i barneverntjenesten møter foreldrene med støtte og respekt.

Syrstad & Ness foretok en studie i 2019 hvor de så på familieterapeuter og deres profesjonelle identitet i møte med foreldre som har mistet omsorgen for barna sine. Det var en kvalitativ studie bestående av både fokusgrupper og individuelle intervjuer. Syrstad & Ness (2019, s. 12) skriver at familieterapeutene beskriver hvordan de profesjonelle idealene drar i en retning, mens følelsene deres drar i den andre retningen. Familieterapeutene føler på hjelpeløshet i møte med foreldre med store behov for hjelp. Ofte ønsker foreldre at familieterapeutene på familievernkontorene skal hjelpe dem med å få barna hjem igjen, noe ansatte på familievernkontorene ikke rår over. Videre skriver Syrstad & Ness (2019) om hvordan ansatte på familievernkontorene i mange tilfeller har andre historier om hva som er virkeligheten enn hva foreldre etter en omsorgsovertakelse har. Et av funnene i studien er at de ansatte er redde for at foreldrene skal lyve til dem og/eller unnlate å fortelle sannheten, noe som påvirket arbeidet de gjorde. En informant fortalte at de kan føle at foreldrene presenterer en historie, men at det ofte er mye mer til sannheten som har betydning for hvilken situasjon familien og barnet er i (Syrstad & Ness, 2019, s. 14). Flere av foreldrene i studien sa på ulike måter at de forsøkte å gjøre og si det de trodde at terapeutene ønsket at de skulle si og gjøre. En far fortalte at hvis han viste følelser eller temperament, ble han beskrevet som ustabil. Hvis han gjorde det motsatte, ble han beskrevet som passiv. Faren følte at uansett hvordan han oppførte seg i møte med

hjelpeapparatet ble han misforstått og tillagt en type atferd (Syrstad & Ness, 2019, s. 14).

Schofield, Moldestad, Hôjer, Ward, Skilbred, Young & Havik (2011, s. 75) gjennomførte en kvalitativ studie med intervju av foreldre fra England, Norge og Sverige, om hvordan de håndterte tapet av barna sine og hvordan deres identitet ble truet etter en omsorgsovertakelse. I tillegg til at det i England og Norge ble gjennomført fokusgruppeintervjuer. Selv om barnevernssystemet i de tre forskjellige landene har mye til felles, er det i de nordiske landene et større fokus på familie-støtte og hjelp, mens i England preges barnevernet av å i all hovedsak vurdere omsorgen i de mest alvorlige sakene (Schofield et. Al. 2011, s. 78). Funnene i studien viser at foreldrene viser et mangfold av følelser etter at barna deres er plassert utenfor hjemmet. Foreldrene forteller om opplevelsen av å håndtere vanskelige følelser, og da spesielt følelsen av tap, sorg og sinne. Nesten alle foreldrene i studien uttrykte følelser av sorg og at de har utfordringer med å forsones seg med at barna deres ikke skal bo hjemme lengre. Funnene viser at foreldrene håndterte hverdagen i etterkant av omsorgsovertakelsen veldig forskjellig (Schofield et. Al. 2011, s. 80). Noen forteller at de har depressive- og suicidtanker, og at de isolerer seg fra venner. Andre foreldre forteller at de var i behov av å holde seg i aktivitet, som for eksempel å sette søkelys på kontakten de kan ha med barnet sitt eller arbeid. Flere foreldre føler på en følelse av ansvar og skyld for at barna deres er under omsorg av barnevernet. Og selv om foreldrene viser forståelse for at barna deres var i behov av å havne i fosterhjem eller på en institusjon, føler de at barneverntjenesten har fått de til å tro at de vil få barna tilbake igjen (Schofield et. Al. 2011, s. 82). Studien viser at det var enighet blant foreldrene om at de hadde behov for å bli behandlet med respekt og empati fra sosialarbeidere. De var i behov av informasjon om barna, og føle at de var involvert- der det er mulig – i barnas liv. Visere sa studien at sosialarbeiderne måtte balansere behovene til både barn og foreldre, og at de ønsket veiledning på dette området av arbeidet deres (Schofield et. Al. 2011, s. 75).

I 2007 skrev Ingunn Ellingsen en masteroppgave om «mødres opplevelse av oppfølging etter omsorgsovertakelse i lys av de følelsesmessige reaksjoner det å miste omsorgen for sitt barn innebærer». Hun foretok en kvalitativ studie hvor hun intervjuet 8 mødre som hadde barn under offentlig omsorg. Empirien i studien er delt inn i fem temaområder; 1) Opplevelsen av omsorgsovertakelsen, 2) Oppfølging etter iverksettelse, 3) Den første tiden etter, 4) Å være mor uten barn, og 5) Hinder for oppfølging. Studien viser at de mødrene som var enige i beslutningen om omsorgsovertakelsen opplever å få tilstrekkelig og bedre oppfølging fra barnevernet. I de tilfellene barnet hadde store atferdsvansker opplevde mødrene kontakten med barnevernet som mer positiv. Mødrene

forklarer dette med at diagnosene kan gjøre at omgivelsene og barnevernet ikke ser på dem som en dårlig mor. De mødrene som ikke er enige i omsorgsovertakelsen opplever at de ikke får eller har fått oppfølging fra barneverntjenesten. Studien (Ellingsen, 2007) viser at disse mødrene ikke har mindre kontakt med barneverntjenesten enn de som er mer tilfreds med oppfølgingen, men de opplever at oppfølgingen kun er fokusert på samvær og ikke på mødrenes behov og støtte i situasjonen de er i. Mødrene sier at de forstår at hovedfokuset til barneverntjenesten må være på barnet og barnets behov, men at dette fokuset gjør det utfordrende for foreldre å få oppfølging etter omsorgsovertakelsen. Funnene viser at mødrene ønsker mest oppfølging den første tiden etter omsorgsovertakelsen, i tillegg til at de opplever det vanskelig å takke ja og ta imot hjelp fra nettopp barneverntjenesten. De er bekymret for at barnevernet skal tenke at de ikke håndterer situasjonen de nå er i og at de skal få nye bekymringer som vil påvirke saken. De ønsker på bakgrunn av dette å opptre som at de mestrer situasjon og at de fremstår som sterke og robuste, som gjør at de vegrer seg for å uttrykke egne behov for oppfølging (Ellingsen, 2007). Avslutningsvis skriver Ellingsen (2007) at hun opplever en ambivalens hos mødrene, da de ønsker bedre oppfølging – uten å presisere hvilken oppfølging, samtidig som mødrene opplever det som vanskelig å motta hjelp fra barneverntjenesten.

Hôjer (2011) gjennomførte en studie hvor hun benyttet fokusgruppeintervjuer med 13 foreldre med barn som var plassert i fosterhjem. Hôjer skriver at barneverntjenesten samhandler med foreldre på ulike nivåer; både før, under og etter at et barn blir plassert utenfor hjemmet. Når et barn for eksempel plasseres i et fosterhjem har foreldrenes evner av ulike årsaker vært ansett som utilstrekkelig. Foreldre har i denne vurderingsprosessen måttet samhandle med sosialarbeiderne. I etterkant av omsorgsovertakelsen deltar som regel foreldre i ulike møter, hvor de for eksempel får informasjon om barnets situasjon og fremgang, eller de planlegger kontakten mellom foreldrene og barnet. I studien viser Hôjer (2011) at flere av foreldrene forteller at de ofte føler på angst og usikkerhet i møte med sosialarbeiderne. Noen av foreldrene forteller at de føler seg respektert og lyttet til av barnevernet, og at de i tillegg føler at problemene og utfordringene de har blir tatt på alvor. Andre foreldre forteller det motsatte, der de ansatte i barnevernet ikke tar foreldrene på alvor når de ber om hjelp. Flere av foreldrene rapporterer å få lite respons fra barnevernet når de ber om det (Hôjer, 2011). I tillegg forteller flere av foreldrene at de hadde hatt mange bytter av saksbehandlere i den tiden de hadde kontakt med barnevernet, og så på dette som negativt. Dette på grunn av at de måtte gjenta problemene sine, og de følte at situasjonen deres sto stille og at ingenting skjedde. I studien var det også foreldre som hadde opplevd å ha en kontinuitet i saken sin, hvor de hadde samme saksbehandler hele

veien. Disse foreldrene opplevde å ha en tillitsfull relasjon til barneverntjenesten, der de følte at livssituasjonen deres ble forbedret (Hôjer, 2011).

Anne Marie Teilgård foretok en kvalitativ studie i 2013 som omhandlet oppfølging foreldre får etter omsorgsovertakelse. Hun intervjuet både foreldre som hadde mistet omsorgen for barna sine og ansatte i barneverntjenesten. Funnene i studien viser at oppfølging fra barneverntjenesten etter omsorgsovertakelser ikke er tilstrekkelig. Informantene forteller at de ikke ønsker kontakt med barneverntjenesten. Noen foreldre begrunner dette i at føler seg tråkket på og behandlet dårlig av saksbehandler. Noen foreldre forteller at all informasjon om barnet går via fosterforeldre eller advokater. Gjennomgående i funnene av studien er at informantene opplever å få lite informasjon i saken, og at de i liten grad får medvirke i forhold som omhandler barna (Teilgård, 2013, s. 78). Foreldrene forteller om stadige skifte av saksbehandlere og at de frykter å bli «straffet» med færre samvær om de kommer med ønsker eller krav til saksbehandler. Teilgård (2013, s. 82) viser til hvilken oppfølging foreldrene kunne tenke seg å få fra barneverntjenesten. Funnene forteller at foreldrene opplever å bli overlatt til seg selv etter omsorgsovertakelsen, og at de kunne ønske at oppfølging rett etter omsorgsovertakelse kom fra noen andre enn barneverntjenesten. Foreldrene var opptatt av å få mer og bedre informasjon om hvordan barna deres hadde det etter omsorgsovertakelsen. De opplever at de sitter på sidelinjen av livet til barna sine, og ønsker å være delaktig i barnas utvikling, eksempelvis ønsker foreldrene å være med når barna deres skal til legen, på helsestasjon eller møter i barnehage og skole (Teilgård, 2013, s. 84). Studien viser også at foreldrene ønsker veiledning i hvordan de skal være gode samværsforeldre og veiledning når det blir aktuelt at barna flytter hjem igjen.

Moldestad og Skilbred (2009) gjennomførte en studie hvor de intervjuet 20 foreldre med barn som hadde vært plassert i fosterhjem i minst ett år. De viste hvordan foreldre opplever å være foreldre med en distanse til barna sine, og utfordringer foreldre opplevde i kontakten med barneverntjenesten. Hovedfunnene i denne studien var at alle foreldre fortsatt så på seg selv som foreldrene til barna, og dette uansett om barna oppfattet det samme eller ikke. Foreldrene opplevde at barneverntjenesten ikke var til stor hjelp hverken før eller etter omsorgsovertakelsen og at barneverntjenesten var en hindring i at foreldrene kunne utøve foreldreskapet. Flere av foreldrene uttrykte at de visste at andre så på foreldrene som gode omsorgspersoner, noen hevdet at andre faginstanser og fagfolk utenfor barnevernet hadde andre meninger enn det barnevernet hadde da det gjaldt omsorgsutøvelsen hos foreldrene. I tillegg fortalte foreldrene at de i liten grad opplevde at barneverntjenesten hadde en forståelse for at omsorgsovertakelsen for mange foreldre oppleves som en krisesituasjon. Moldestad &

Skilbred (2009) presenterte tre kategorier blant foreldrene da det kom til hvordan de selv så og vurderte omsorgsovertakelsen: resignasjon, sinne og motstand og positiv akseptering. Ca. 1 tredjedel av foreldrene i studien var veldig imot omsorgsovertakelsen og mente at barneverntjenesten hadde snakket usant om dem, at de hadde benyttet seg av opplysninger som var foreldet og at det som var vedtatt i fylkesnemnda var på feil grunnlag. Disse foreldrene mente at barneverntjenesten ikke hadde fulgt loven og at de ikke hadde satt inn nok hjelp og støtte i forkant av omsorgsovertakelsen.

Syrstad & Slettebø (2020, s. 103) viser gjennom en kvalitativ studie om foreldres utfordringer etter at et barn plasseres og foreldrenes opplevelse av hjelpeapparatet at foreldrene i stor grad ikke forstår hvorfor barna deres er flyttet fra dem. Videre kom det fram i studien at flere av mødrene som var intervjuet synes det var utfordrende å skulle utforske og spørre saksbehandlerne om hvorfor barna var flyttet fra dem. Da de opplevde at saksbehandlerne forventet at de skulle forstå, i tillegg til at de brukte ord som var vanskelig for dem å forstå. Som for eksempel "kognitiv svak". Den samme moren sa at det kanskje også handlet om at hun ikke ønsket å forstå grunnlaget for plasseringen, fordi det gjorde så vondt (Syrstad & Slettebø, 2020, s. 104).

Gerring, Kemp & Marcenko (2008) presenterer *The Connection Project*, som var et treårig prosjekt som skulle se på ulike fremgangsmåter for å bedre samarbeidet mellom saksbehandlere, fosterhjem og biologiske foreldre. Prosjektet blir sett på som et tilknytningsprosjekt, der samvær var sentralt. Saksbehandlerne fikk relasjonsstrategier som de skulle bruke sammen med foreldre i forkant og under samværene. Målet var å både utvikle og opprettholde kontakten mellom foreldre og barnet, samt bedre forholdet mellom foreldre og fosterforeldre. I møtene saksbehandlere hadde med foreldrene i forkant av samværene var hvordan de oppførte seg viktigere enn hva de snakket om eller fortalte til foreldrene. Smil, vennlig øyekontakt, lene seg mot dem og la foreldrene sitte komfortabelt ble brukt som eksempel. I de tilfellene foreldre ikke kunne møte til samtaler, møtte saksbehandlere dette med forståelse. De saksbehandlerne som deltok i The Connections Project var opptatt av å bygge relasjon til foreldrene, dette bidro til et tettere samarbeid mellom foreldre, fosterforeldre, barnet og saksbehandlere (Gerring, Kemp & Marcenko, 2008). Prosjektet hadde fokus på at samværene skulle være morsomme og engasjerende, både for barnet og foreldrene. Eksempelvis spille fotball. Funnene fra prosjektet viser foreldrene følte de i større grad klarte å legge egne behov og interesser til siden, og fokusere på barnet deres. Foreldrene opplevde å håndtere samværene bedre etter å ha deltatt i prosjektet, saksbehandlerne veiledet dem i hvordan gjøre overgangene i samværene bedre. I tillegg viser funnene at prosjektet bidro til at foreldrene hadde det bedre med seg selv, betydelig større tillit til ulike hjelpeinstanser, at

de i større grad søkte hjelp til egne problemer og utfordringer, og at foreldrene viste mindre bitterhet til barneverntjenesten (Gerring, Kemp & Marcenko, 2008). Prosjektet ønsket å gi saksbehandlere i barneverntjenesten verktøy for å kunne styrke samarbeidet mellom foreldre og saksbehandlerne, da dette arbeidet ofte er konfliktfylt og utfordrende for begge parter.

Holland & Cowley (2013) gjennomførte en engelsk studie der de har intervjuet 16 unge voksne som tidligere har vært under barnevernets omsorg. De delte inn hovedfunnene i fire kategorier; 1) Birth families and emotions, 2) Changing family relationships, 3) Hidden family information, og 4) Siblings. Studien viser at barn som har vært under barnevernets omsorg ofte har både sterke og motstridende følelser overfor sine foreldre. Informantene forteller at de fortsatt opplever å være sinte på foreldrene sine. De føler blant annet på sinne for at foreldrene utsatte de for vold og manglende emosjonell støtte. Kun få av informantene kjenner på empati for situasjonen foreldrene har stått i opp gjennom årene (Holland & Cowley, 2013). Informantene opplever at etter de har blitt voksne selv, og noen av de har fått egne barn, kan de se på situasjonen de opplevde hjemme hos foreldrene på en annen måte enn de gjorde da de var barn. Funnene viser at informantene kjenner på savn til foreldrene sine, og at de bestemt gjorde dette den første tiden etter at de ble tatt under offentlig omsorg. Studien viser at informantene opplevde å ha regelmessig kontakt med foreldrene den første tiden etter at de ble flyttet i fosterhjem, men at denne kontakten opphørte da barna ble tenåringer. Videre viser studien at da informantene ble voksne og forlot offentlig omsorg tok de opp igjen kontakten med foreldrene sine (Holland & Cowley, 2013). Informantene forteller at de opplevde at både saksbehandlere og foreldre holdt tilbake informasjon om hvorfor de måtte flytte fra foreldrene og inn under offentlig omsorg.

Tor Slettebø (2008) skrev i sin doktoravhandling om foreldres medbestemmelse i barnevernet, der han så på foreldres erfaringer med individuell og kollektiv medvirkning. Han intervjuet 21 foreldre, som til sammen hadde 36 barn under offentlig omsorg. Empirien til Slettebø (2008) viste at foreldrene stort sett opplevde å være tilfreds med kontakten med barneverntjenesten, men at de i liten grad hadde medbestemmelse på det som ble gjort i deres sak. I studien var den gruppen foreldre som var minst fornøyd med oppfølgingen og kontakten med barneverntjenesten de som hadde mistet omsorgen for barna sine. Funnene viser at disse foreldrene opplevde at saksbehandlerne var utilgjengelige, det var hyppige utskiftninger i saksbehandlerne, og at saksbehandlerne ikke tok seg tid til å bli kjent med foreldrene, barna eller situasjonen de nå sto i. Foreldrene som hadde gått gjennom en omsorgsovertakelse uttrykte at de ønsket at saksbehandlerne opptrådte mer ydmykt i møte med foreldrene. I tillegg opplevde de at

det var utfordrende å vite hvilken informasjon de hadde krav på, og derfor vanskelig å etterspør informasjon og åpenhet fra saksbehandler (Slettebø, 2008).

2.2. Barnevernets mandat

Barnevernet har på vegne av samfunnet fått et stort og omfattende mandat, og på mange måter utfører de noen av de vanskeligste oppgavene i samfunnet vårt (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 17). Ifølge en statusrapport om barnevernsfeltet fra Norges institusjon for menneskerettigheter (2020) er det ikke noen annet forvaltningsområde som er så kompleks og inngripende forvaltningsmyndighet som er lagt til kommunene. I boka *Beslutninger i barnevernet* presenterer Christiansen og Kojan (2016, s. 16) viktigheten av å sette søkelys på ulike beslutninger barnevernet både kan og skal gjøre. Barnevernet er en samfunnsinstitusjon som har mandat og mulighet til å fatte beslutninger som kan ha fatale konsekvenser for de berørte. Disse beslutningene kan endre livet til de foreldre, barn og andre rundt dem som oppleves som både private og intime, "med stor personlig, følelses- og identitetsmessig verdi". Beslutningene kan være å frata foreldreomsorgen for barna sine og sette begrensninger for i hvor stor grad det skal være kontakt mellom familiemedlemmer (Christiansen & Kojan, 2016, s. 16). Dette er ett av de temaene som med jevne mellomrom blir skrevet om i media og blir gitt stor oppmerksomhet. Barnevernet foretar imidlertid også beslutninger, vurderinger og handlinger som er mindre inngripende - men som uansett kan være betydningsfulle og kan oppleves som belastende for dem det gjelder (Christiansen & Kojan, 2016, s. 16).

"Barnevernets hovedoppgaver er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid". I tillegg skal barnevernet sørge for at alle som er under 18 år, og som oppholder seg i Norge, får trygge oppvekstforhold (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 18). Videre skriver Bunkholdt & Kvaran (2015, s. 18) at barneverntjenesten først og fremst skal bidra til at barn kan bli boende i familien sin, og få hjelp i form av ulike hjelpetiltak fra barneverntjenesten. Oppdragelsen av barn er først og fremst foreldrenes ansvar, men foreldre kan av ulike grunner ha behov for støtte og hjelp i kortere eller lengre perioder. Dersom tiltak i hjemmet ikke er tilstrekkelige for å sikre at barn og unge får nødvendig hjelp og omsorg, samt trygge oppvekstforhold, kan barneverntjenesten plassere et barn utenfor hjemmet (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 18). Dette kan skje i samråd med foreldrene, og fungere som et frivillig tiltak. Dersom foreldrene ikke samtykker til dette, må det treffes et vedtak i fylkesnemnda. En omsorgsovertakelse vil si at barneverntjenesten overtar den daglige omsorgen for barnet, men at foreldrene fortsatt har foreldreansvaret (Bunkholdt & Kvaran, 2015).

Marthinsen & Lichtwarck (2013, s.25) skriver at det primært er helsevesenet, dvs. leger, psykologer ol., som undersøker om et barn er påført skade. Videre har politiet ansvar for å etterforske kriminelle handlinger og/eller grove forseelser. Ansatte i barneverntjenesten er i all hovedsak ansvarlige for å sikre at barn har best mulig oppvekstbetingelser, mens det er retten/fylkesnemnda som tar beslutningen om et barn må flytte fra foreldrene sine (Marthinsen & Lichtwarck, 2013, s. 25). En omsorgsovertakelse skjer dersom barneverntjenesten etter nøysom kartlegging av barn, foreldre og familie, konkluderer med at et barn ikke kan bo hjemme lenger. Dersom deres vurderinger vokter for å plassere ett eller flere barn i et hjem må barneverntjenesten fremme sin sak for fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker. Det er fylkesnemnda som har myndighet til å fatte beslutninger om en omsorgsovertakelse (Christiansen & Kojan, 2016, s.110).

Barneverntjenesten har et oppfølgingsansvar når det gjelder både barn og foreldre etter at et barn er plassert utenfor hjemmet, om det er som et hjelpetiltak eller etter en omsorgsovertakelse (Barne- og likestillingsdepartementet, 2009, s. 7). Overfor foreldre innebærer barnevernets (brede) mandat at de skal tilby foreldre hjelp og støtte, samtidig som de har de muligheter for inngrep og kontroll overfor foreldre (Christiansen & Kojan, 2016, s. 20). Under "Kort om loven" i Lov om barneverntjenester står det at barnevernloven bygger på tre hovedprinsipper: minste inngreps prinsipp, det biologiske prinsipp og hensynet til barnets beste. Disse prinsippene er styrende for de avgjørelsene barneverntjenesten fatter (Barnevernloven, 1992, "Kort om loven"). Som for eksempel i de situasjonene foreldre mister omsorgen for barna sine.

2.3. Lovverk

Barnevernet i Norge er regulert etter Lov om barneverntjenester (bvl.), fra 1953 som ble endret i 1992. Norsk barnevern har ved gjeldende barnevernlov et bredt samfunnsmandat (Christiansen & Kojan, 2016, s. 19). Loven og lovens forskrifter er senere endret en rekke ganger (BLD, 2016-2017, s. 8). Formålsbestemmelsen, §1-1 i barnevernloven lyder som følgende:

"Loven skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid (...)" (Barnevernloven, 1992, §1-1).

Barnevernet i Norge har en lang historie, og dagens barnevern er på mange måter et resultat av oppbyggingen av velferdsstaten (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 23). Da lov om barneverntjenester ble endret i 1992 var noen av hovedtrekkene at mandatet til

barneverntjenesten ble utvidet og at barnets behov for beskyttelse ble styrket, i tillegg ble loven mer foreldre- og familieorientert. Barn skulle beskyttes mot mishandling og omsorgssvikt, i tillegg til at barneverntjenesten skulle være en hjelpetjeneste (Christiansen & Kojan, 2016, s. 19). I 2018 ble det gjort noen endringer i barnevernloven. Barnevernloven ble da en rettighetslov for barn og barns medvirkning ble styrket (BFD, 2020-2021, s. 15). Loven har utviklet seg mye siden 1992, og har etter hvert fått økt innflytelse fra internasjonale menneskerettigheter.

Hensynet til barnets beste sees på som det overordnede og grunnleggende prinsipp for barnevernsarbeidet (Bvl. §4-1). Dette rettsprinsippet finner man igjen også internasjonalt. Som i FNs barnekonvensjonen artikkel nr. 3, hvor det står følgende: "Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn" (BFD, 2003, s. 9). Etter grunnlovsendringene i 2014 kom det også inn i Grunnloven §104 andre ledd at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som berører barn. "Norsk barnevernlovgiving, FNs barnekonvensjon, Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) og Grunnloven har det til felles at den biologiske familien ses som utgangspunkt for barns omsorg og oppvekst" (Syrstad, 2020, s.10). Dette betegnes som det biologiske prinsipp. Som nevnt i forrige del av kapitlet, er både hensynet til barnets beste og det biologiske prinsipp styrende for hvordan barnevernet tolker og anvender loven. Norge har imidlertid blitt kritisert for å utfordre det biologiske prinsipp de seneste årene. Som jeg kommer nærmere inn på senere i dette kapitlet.

2.3.1. Oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse

Det at barneverntjenesten er pliktig til å gi foreldre etter omsorgsovertakelse oppfølging har vært presisert i barnevernloven siden 1992. Innledningsvis i *Endringer i barnevernloven (bedre rettsikkerhet for barn og foreldre)* (BLD, 2016-2017, s. 5) presenteres det at det er bekymringsfullt at erfaringer fra tilsyn utført av (den gang) fylkesmannen, (nå: Statsforvalteren) viser at barneverntjenestene ikke dokumenterer godt nok. Videre står det at god dokumentasjon bidrar til bedre og grundigere vurderinger i barnevernsarbeidet, og at det øker rettsikkerheten både for barn og foreldre.

Barneverntjenesten har et ansvar for å følge opp barn og foreldre ved plassering av barn som et hjelpetiltak (Jf. bvl. §4-4, 5.ledd) og ved omsorgsovertakelser (Jf. bvl. §4-12). Etter en lovendring fra 2006, ble det vedtatt at barneverntjenesten skulle ha en aktiv rolle i å aktivt oppsøke foreldre for å tilby hjelp etter en omsorgsovertakelse.

Barneverntjenesten har en selvstendig plikt for å hjelpe foreldre etter en omsorgsovertakelse, og det blir vektlagt at foreldre som har opplevd å miste omsorgen for sine barn står i en ekstremt vanskelig situasjon og er sårbare voksne. I barnevernloven §4-16 står det at barneverntjenesten har:

Barneverntjenesten har etter omsorgsovertakelsen et løpende og helhetlig ansvar for oppfølgingen av barnet, herunder et ansvar for å følge utviklingen til barnet og foreldrene. Barneverntjenesten skal vurdere om det er nødvendig med endringer eller ytterligere tiltak for barnet. Barneverntjenesten skal, der hensynet til barnet ikke taler imot det, legge til rette for samvær med søsken. Barneverntjenesten skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene med tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barneverntjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser. Der hensynet til barnet ikke taler mot det, skal barneverntjenesten legge til rette for at foreldrene kan få tilbake omsorgen for barnet, jf. § 4-21.

Lovteksten er tydelig på at barneverntjenesten skal ta kontakt med foreldre kort tid etter en omsorgsovertakelse hvor de tilbyr de oppfølging og veiledning. I Ot.prp. nr. 64 (BFD, 2004-2005, s.29) står det at oppfølgingsansvaret som barneverntjenesten har overfor foreldre etter en omsorgsovertakelse skal vedvare "så lenge vedtaket om omsorgsovertakelse består". Videre står det at det er foreldrenes ønsker om oppfølging som danner grunnlag for hva barneverntjenesten skal og kan gi av hjelp og støtte. Det kan være råd og veiledning, støtte og praktisk tilrettelegging under samvær osv. Andre foreldre har mer omfattende hjelpebehov, som behandling og hjelp fra spesialisthelsetjenesten (BFD, 2004-2005, s. 29).

Alle vedtak om omsorgsovertakelser er i utgangspunktet midlertidige. Dette innebærer "at barnet skal tilbakeføres til foreldrene så snart forholdene ligger til rette for det" (NOU: 2012:5, kap.9.). "Dette følger allerede implisitt av barnevernloven og av våre menneskerettslige forpliktelser, herunder EMK artikkel 8." (BLD, 2016-2017, s. 65). Dette er grunnlaget for at barneverntjenesten kontinuerlig skal jobbe for at barnet skal flytte hjem igjen til foreldrene sine etter en omsorgsovertakelse (BLD, 2016-2017, s. 65). Opphevingen av en omsorgsovertakelse reguleres etter barnevernloven §4-21. Oppfølgingen foreldre får etter en omsorgsovertakelse vil variere fra familie til familie/sak til sak, men i noen tilfeller vil oppfølgingen gjøre at foreldrene skal få hjelp og støtte til å få tilbake omsorgen for barnet sitt. Dette gjør at barneverntjenesten, etter fylkesnemndas vedtak, "legger til rette for at barn og foreldre kan opprettholde tilknytningen" (BLD, 2016-2017, s. 65).

Målsetningen om gjenforening av foreldre og barn kan oppgis på visse vilkår. I et slikt tilfelle skal barneverntjenesten sikre at det gjøres grundige vurderinger. Dette stilles krav både til samværenes hyppighet og kvalitet. Også i de tilfeller hvor gjenforening ikke er mulig, har det en egenverdi å bevare familieband dersom dette ikke er til skade for barnet. Alle beslutninger om samvær må bygge på konkrete vurderinger, barns medvirkning og barnets beste som et grunnleggende hensyn skal ivaretas i dette arbeidet.

2.4. Familievernkontorets rolle

Barnevernet har som tidligere nevnt en krevende dobbeltrolle, hvor de først fremmer et forslag om omsorgsovertakelse og argumenterer ovenfor hvorfor de ser dette som nødvendig, for så å i ettertid skulle være en støtte og hjelp for foreldrene i ettertid (Granerud, Syrstad & Andersen, 2021). Videre skriver Granerud, Syrstad & Andersen (2021) at dette var en av grunnene for at det ble foreslått at familievernkontorene skulle ha en aktiv rolle da det gjelder oppfølgingen av foreldre etter omsorgsovertakelse.

Familieverntjenesten tilbyr hjelp til familier med samlivs- og relasjonsproblemer og skal gi tilbud om behandling og rådgiving til familier som er i krise, har konflikter eller vansker (NOU: 2019:20, s. 17). Familievernkontorene er regulert gjennom Lov om familievernkontorer (Familievernkontorloven, 1998). "Familievernkontorene samarbeider med barnevernet for å styrke foreldreferdigheter og forebygge omsorgsovertakelser. Familievernet skal også gi hjelp til foreldre der barna er under barnevernets omsorg" (NOU: 2019:20, s. 19).

I 2015 ble det bevilget midler for å styrke kapasiteten og kompetanse hos familievernkontorene, for å kunne følge opp foreldre etter en omsorgsovertakelse. Det ble opprettet tre spisskompetansemiljøer innen familievernet, det fokusområdene skulle være "vold i familien, mekling i saker med høy konflikt mellom foreldre etter brudd, og oppfølging av foreldre som var fratatt omsorgen" (NOU: 2019:20, s. 98). Videre står det at familievernkontorene skal hjelpe foreldre med å "bearbeide omsorgsovertakelsen og utvikle foreldreferdigheter med tanke på en mulig framtidig omsorgsrolle" (NOU: 2019:20, s. 99). I tillegg kan familievernet også hjelpe foreldrene til å bedre kommunikasjonen og samarbeidet med barneverntjenesten og eventuelt fosterforeldre (NOU: 2019:20, s. 9).

Granerud, Syrstad & Andersen (2021) formidler at det av barnevernloven § 4-16, andre setning, kommer frem at det ikke nødvendigvis er slik at barneverntjenesten har riktig

kompetanse eller ressurser til å kunne følge opp de behovene foreldre har etter en omsorgsovertakelse. Barneverntjenesten har likevel et ansvar for å hjelpe foreldrene til å komme i kontakt med riktige instanser om foreldrene ønsker dette. Eksempler på ulike instanser som foreldrene kan være i behov av er familievernkontoret, Nav, rusbehandling eller psykiatrisk behandling. Videre hevder Granerud, Syrstad & Andersen (2021) at familievernet har en annen funksjon og er i en annen posisjon enn barnevernet, på bakgrunn av at de ikke har den samme "kontrollfunksjonen" i sitt mandat.

2.5. Kritikk av norsk barnevern

Norsk barnevern har fått alvorlig kritikk både nasjonalt og internasjonalt, som har fått stor oppmerksomhet i media og ført til diskusjoner i barnevernmiljøet. I 2016 fikk Statens helsetilsyn (Helsetilsynet, 2019, s. 5) i oppdrag å gjennomgå 106 barnevernssaker som hadde endt med akuttiltak eller omsorgsovertakelse. Det ble av dette utarbeidet en rapport, *Det å reise vasker øynene*, hvor de beskriver både god praksis og store mangler i barneverntjenestens arbeid. Det ble rettet kritikk mot at de ansatte i barneverntjenesten ikke i stor nok grad har forsikret seg om at foreldre har forstått hva saksbehandlere har formidlet gjennom barnevernssakens løp (Helsetilsynet, 2019, s. 8). Videre var det også gjennomgående behov for å bedre dokumentasjonen og vurderinger i alle ledd av de sakene som var gjennomgått.

I 2018 ble barnevernet i Norge kritisert i en rapport fra FN, *Committee on the Rights of the Child*, for å i noen tilfeller separere barn fra familiene sine hvor dette ikke var i hensyn til barnets interesse (FN, 2018, s. 6). Videre at Norge er i behov av å styrke kommunikasjonen mellom barneverntjenestene og familiene de jobber med (FN, 2018, s. 7).

Siden 2019 har nyhetsbildet både i Norge og andre europeiske land vært sterkt preget av flere norske barnevernssaker som har vært tatt inn til behandling i Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD). EMD dømmer i saker mot ulike stater. De statene dette gjelder har forpliktet seg til å overholde menneskerettighetene, og enkeltindivider kan klage statene/landet sitt inn for domstolen. Om en stat blir dømt for brudd på det som står i Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK), kan staten bli dømt til å betale erstatning, reparere krenkelsen eller gjøre endringer i praksis og endre regler. Før noen kan stille saken sin for EMD, må personen som opplever å ha blitt utsatt for brudd på sine menneskerettigheter prøve saken så langt som mulig for nasjonale domstoler før det eventuelt prøves for domstolen i EMD. EMD har i flere av barnevernssakene konstatert brudd på retten til respekt for privat- og familieliv (art. 8) i EMK. I tillegg har Norge blitt dømt til brudd med tanke på begrensninger av samvær (Syrstad, 2020, s. 11). Man kan

på bakgrunn av dette si at Norge har en manglende ivaretagelse av retten til familieliv i barnevernssaker og at dette er en menneskerettsutfordring Norge har (Norges institusjon for menneskerettigheter, 2020, s. 5).

I de fleste barnevernssakene som har vært tatt inn i EMD fra Norge, er det ikke selve omsorgsovertakelsen som er grunnlaget for at den prøves i EMD eller det som gir grunnlag for kritikken Norge har fått. Sakene handler i størst grad om begrensninger på samvær mellom foreldre og barn, også i saker hvor barnet har blitt adoptert bort (Norges institusjon for menneskerettigheter, 2020, s. 6). I tillegg viser de sakene hvor Norge har blitt kritisert av EMD at barnevernet har mangler da det gjelder "beslutningsgrunnlaget, begrunnelsene og dokumentasjonen for omsorgsovertakelser" (Granerud, Syrstad & Andersen, 2021).

Ifølge Granerud, Syrstad & Andersen (2021) har kritikken det norske barnevernet har fått fra EMD de siste årene bidratt til et fokusskifte i barnevernet, da de mener man må nå et større fokus på å arbeide for en gjenforening etter omsorgsovertakelser i norsk barnevern.

2.6. Oppsummering

I dette kapitlet er det redegjort for tidligere forskning som er relevant for den valgte problemstillingen og temaet *oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse*. Tidligere forskning viser at relasjonen mellom foreldrene og saksbehandler har en viktig og stor betydning for hvordan både saksbehandler og foreldre opplever oppfølgingen. I forholdet mellom foreldre og saksbehandlere er det saksbehandler som sitter på makta, som kan være krevende for foreldre å håndtere eller forholde seg til. Foreldre som opplever at barna deres blir fratatt dem ved en omsorgsovertakelse har mangfoldige og komplekse behov. Foreldrene ønsker at saksbehandlere skal gi dem støtte og omsorg i den situasjonen de er i, men mange opplever at barneverntjenestene ikke evner å favne disse behovene. Tidligere forskning viser i tillegg at saksbehandlere og terapeuter ved familievernkontorene opplever at deres profesjonelle idealer og følelsene deres drar i ulike retninger og at det kan være mistillit i relasjonen mellom saksbehandler og foreldre.

Videre redegjøres det i kapitlet for barnevernets store og omfattende mandat, og hvor komplekst og inngripende forvaltningsmyndighet som er tillagt barneverntjenesten. Barneverntjenesten har et oppfølgingsansvar når det gjelder både barn og foreldre etter en omsorgsovertakelse. Det er redegjort for relevant lovverk knyttet til omsorgsovertakelser etter barnevernloven §4-12 og oppfølgingsansvaret til

barneverntjenesten. Familievernkontorene tilbyr hjelp til familier som blant annet er i krise, har konflikter eller vansker. Barneverntjenesten kan hjelpe foreldre å komme i kontakt med familievernkontoret om de skulle ønske å snakke med noen andre enn barneverntjenesten etter omsorgsovertakelsen. Familievernkontorene har en annen funksjon enn barnevernet har, og det kan for mange foreldre oppleves som godt å ha kontakt med noen utenfor barnevernet etter omsorgsovertakelsen.

Norge har de siste årene fått alvorlig kritikk både nasjonalt og internasjonalt, der noe av kritikken går på begrensninger barnevernet i Norge har gjort på samvær mellom foreldre og barn.

3. Metode

“Gode ideer til forskning oppstår gjerne ut fra et konkret problem, spørsmål eller fenomen man blir nysgjerrig på” (Tjora, 2018, s. 16). Det var nettopp dette som skjedde meg, oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine har vært et tema jeg har vært nysgjerrig på, og kanskje noe jeg synes har vært underkommunisert gjennom studiet mitt.

I dette kapittel vil jeg redegjøre for og beskrive hvilken metode jeg har valgt å benytte meg av i studien, samt de valgene jeg har gjort underveis. Problemstillingen søker informasjon og beskrivelser om hvilke utfordringer barnevernsarbeidere opplever i oppfølgingsarbeidet av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine. Jeg er altså på jakt etter informantenes egne erfaringer knyttet til dette arbeidet, og det er denne informasjonen som danner det empiriske grunnlaget for oppgaven.

Først presenteres hvordan studien begrunnes vitenskapsteoretisk. Videre forklares kvalitativt intervju som metode. Herunder; utvalgskriterier, rekruttering, gjennomføringen av intervjuene, transkriberingsprosessen og analyseprosessen av empirien. Jeg vil også redegjøre for ivaretagelsen av validitet og reliabiliteten til prosjektet. Avslutningsvis vises noen forskningsetiske refleksjoner og styrker og svakheter ved studien.

3.1. Vitenskapsteoretisk utgangspunkt

Siden problemstillingen etterspør barnevernsarbeideres egne erfaringer og synspunkter om utfordringer de møter i sin arbeidshverdag, og da knyttet til oppfølgingen av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine, har jeg valgt en tilnærming som både er fenomenologisk og hermeneutisk. Fenomenologi er mye anvendt i teoriutvikling og forskning innenfor ulike retninger og disipliner. I Helse- og sosialfag har fenomenologien vært en av retningene som har gitt føringer for hvordan vi skal forske på praksisfeltet og for hvordan vi skal kunne forstå praksisutøvelsen (Jenssen, Kjørstad, Seim & Tufte, 2020, s. 103). Det blir sagt at fenomenologi er en “praksisnær forskning” som utforsker “levd erfaring” (Jenssen, Kjørstad, Seim & Tufte, 2020, s. 106). Fenomenologien er en egnet forskningstilnærming når man utforsker “brukernes subjektive”, her; informantene mine, perspektiver (Jenssen, Kjørstad, Seim & Tufte, 2020, s. 103). Innenfor kvalitativ forskning er fenomenologi et begrep som forteller oss om en interesse for “å forstå sosiale fenomener ut fra aktørenes egne perspektiver og beskrive verden slik den oppleves av informantene, ut fra den forståelse at den virkelige virkeligheten er den mennesker oppfatter” (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 45). Ifølge Jenssen, Kjørstad, Seim & Tufte (2020, s. 106-107) vil studien kunne defineres innenfor

en fenomenologisk tradisjon når utfordringer som barnevernsarbeidere selv har opplevd i sitt arbeid inkluderes i studien. Ved dette har jeg et "innenfra"-perspektiv, hvor jeg er på jakt etter kunnskap om hvordan dette oppleves av disse informantene. Uten at jeg har tatt utgangspunkt i noen "teorier om hva som er god og virksom praksis". Studien tar utgangspunkt i beskrivelser barnevernsarbeidere gir om deres arbeidshverdag og utførelser i jobben deres, som gir et "nedenfra-og-opp" perspektiv inn i analysen.

I tillegg har jeg valgt å ha en hermeneutisk tilnæringsmåte, da dette danner det vitenskapelige fundamentet for kvalitativ forskning. Hermeneutikken kjennetegnes med å fortolke og å forstå sidene ved menneskenes livsverden (Jenssen, Kjørstad, Seim & Tufte, 2020, s. 162). Videre skriver Jenssen, Kjørstad, Seim & Tufte (2020, s. 163) at hermeneutikk forteller oss noe om hva som skal til og hva det betyr "å forstå og fortolke materiale knyttet til menneskelige tekster, ytringer, produkter og handlinger". I mitt tilfelle tolkes det informantene mine sier om hvilke utfordringer de har i oppfølgingen av foreldre som har mistet omsorgen. Forskningsresultatet blir mine fortolkninger og forståelser av det informantene forteller meg. Innenfor hermeneutikken er Hans-Georg Gadamer en sentral skikkelse når det gjelder fornying av hermeneutikken i vår tid. Gadamer påpeker at all vår forståelse kommer av en ikke bevisst før-oppfatning eller fordommer. Av dette mener han at ting gir bare mening, om vi allerede har en forforståelse. Forståelsen vi gir ting, er kun mulig av at vi forstår og fortolker noe innenfor en historisk kontekst og/eller en sosial og kulturell tradisjon (Jenssen, Kjørstad, Seim & Tufte, 2020, s. 169). Slik jeg forstår dette vil jeg som forsker ikke kunne tolke uavhengig og fritt, da jeg ubevisst og bevisst har med meg noen forståelser.

Kvale & Brinkmann (2009, s. 33) skriver at fenomenologer typisk er ute etter å vise hvordan mennesker opplever ulike fenomener i deres livsverden, og hermeneutikere er opptatt av fortolkningene som gjøres. Både fenomenologien og hermeneutikken ser jeg på som gode tilnæringer når jeg forsker på barnevernsarbeideres egne erfaringer og forståelser av de utfordringene de møter i sin arbeidshverdag, knyttet til oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine. Fenomenologi og hermeneutikken åpner for å forske på opplevd erfaring som ligger praksisen nær.

3.2. Kvalitativ metode

Charmaz (2014, s.26) skriver at metoder er verktøy og noen metoder er mer nyttige enn andre. Ifølge Tjora (2020, s. 24) er kvalitativ og kvantitativ forskning to paradigmer som hjelper forskeren til å komme fram til eller frembringe informasjon om noe i samfunnet, som forskeren videre analyserer. I denne studien har jeg valgt å benytte meg av kvalitativ metode, ifølge Silverman (2017, s. 13) brukes kvalitative metoder i studier

hvor man er opptatt av hverdagen til personer. Kvalitativ forskning er preget av en nærhet til informantene, noe som gjør denne type forskning både intens og spennende (Tjora, 2020, s. 15). Kvalitativ forskning vektlegger forståelsen av noe, framfor forklaringer på fenomener - som man ofte får i kvantitativ forskning. I kvalitative studier forholder man seg ofte til fortolkende paradigmer, hvor det er fokus på informantenes egne opplevelser og meningsdanninger, og hvilke konsekvenser dette gir. En kvalitativ metode vil gi meg innsikt i mine informanternes egne opplevelser og forståelse av de utfordringer de møter i oppfølgingsarbeidet med foreldre som har mistet omsorgen for barna sine.

Tidligere forskning som vises til og litteraturen jeg har anvendt i oppgaven, er funnet ved bruk av ulike databaser, som Google Scholar, Oria og Idunn. Samt Lovdata. Jeg har brukt søkeord som "oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse", "barnevern", "lovendringer", "EMD-dommer" mm. Jeg har også funnet litteratur jeg finner relevant gjennom sekundærkilder som bøker og artikler.

3.2.1. Intervjuet

Masterprosjektet baserer seg på kvalitativ intervjuundersøkelse med intervjuer av seks ansatte i den kommunale barneverntjenesten, det er fire saksbehandlere og to barnevernledere i ulike barneverntjenester. Kvalitativ intervjuundersøkelse og den kvalitative metoden gjør at de ovennevnte informantene mine gjør rede for hva de tenker om og hvordan de ser på utfordringer i deres arbeidshverdag, og dette utgjør da mitt empiriske grunnlag (Tjora, 2020, s. 30).

I kvalitative intervjuer vil man som forsker få mulighet til at informantene utdyper og gjør rede for sine holdninger og refleksjoner (i dette tilfellet gjøre rede for hvilke utfordringer de barnevernsansatte opplever i oppfølgingen av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine). I tillegg vil man gjennom intervjuundersøkelser klare å identifisere temaer som ikke var inkludert i den planlagte intervjuguiden. Informantene kan komme inn på forhold og temaer, som ikke var forutsett og kunne utfylle med sine personlige erfaringer og opplevelser, ut ifra deres tolkninger av mine spørsmål (Tjora, 2020, s. 30).

Den datagenereringsmetoden som er hyppigst brukt innenfor kvalitativ forskning er ulike variasjoner av intervjuer (Tjora, 2020, s. 113). Jeg har valgt å benytte meg av semistrukturerte intervjuer, som er en annen betegnelse på dybdeintervjuer, i masterprosjektet (Tjora, 2020, s. 264). Tjora (2020, s. 114) hevder at man benytter seg av dybdeintervjuer i de situasjoner man vil studere holdninger, erfaringer og meninger.

Dybdeintervjuer knytter seg til et fenomenologisk perspektiv, ved at jeg som forsker er opptatt av og ønsker å forstå de barnevernsansatte sine opplevelser og jeg er på jakt etter refleksjoner rundt temaet "oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine". Hovedformålet med dybdeintervjuer er å skape en avslappende atmosfære, som tilrettelegger for en relativt fri samtale rundt det gitte temaet som jeg som forsker har bestemt på forhånd (Tjora, 2020, s. 113). Semistrukturerte intervjuer sier noe om at intervjuene har en "halvfast" struktur (Tjora, 2020, s. 264). Slike intervjuer er avhengige av en god dialog mellom informant og forsker for at gode refleksjoner skal komme. Av dette kan man se på dybdeintervjuer som *intersubjektive* - at møtet mellom informant og forsker avgjør hvilke refleksjoner informantene gir (Tjora, 2020, s. 31). Bakgrunnen for valget av dybdeintervjuer/semistrukturerte intervju handler i stor grad om at jeg ikke ønsket å styre informantene mine gjennom intervjuene. I tillegg ønsket jeg å stille oppfølgings spørsmål som ble naturlige ut fra hva informantene snakket om.

Jeg utformet en intervjuguide (Vedlegg 2) for å kunne strukturere intervjuene mine. Intervjuguiden for denne studien bestod av seks spørsmål. Intervjuguiden tok utgangspunkt i de temaene og refleksjonene jeg var ute etter for å kunne belyse problemstillingen min. I semistrukturerte dybdeintervjuer er temaet valgt på forhånd, men rekkefølgen på spørsmålene eller temaene kan endres underveis i intervjuene. Dette gjorde jeg fordi jeg følte at jeg i større grad kunne følge historiene til informantene, men at jeg i tillegg hadde intervjuguiden som en type hjelpeark slik at jeg var sikker på at jeg fikk informasjon og svar på de temaene jeg hadde fastlagt på forhånd. Som tidligere nevnt ønsket jeg barnevernsansattes egne refleksjoner og erfaringer knyttet til oppfølgingsarbeidet av foreldre, og ved bruk av semistrukturerte intervju kan det også fremkomme refleksjoner som jeg ikke hadde tenkt på forhånd. Dette gir meg muligheten til å be informantene mine om å konkretisere eller vise til eksempler på de tankene og erfaringene de deler meg med. Dette kalles også for asymmetri intervjusituasjonen (Tjora, 2020, s. 159).

3.2.2. Fritt informert samtykke, utvalg og rekruttering

Masterprosjektet mitt skal belyse personopplysninger om informantene mine og jeg benytter meg av lydopptaker i intervjuene er det nødvendig å søke godkjenning fra Norsk senter for forskningsdata (NSD) før jeg starter datainnsamlingen. I forkant av dette ble det utarbeidet et informasjonsskriv (Vedlegg 1) etter mal fra NSD. I tillegg til dette var det nødvendig å utforme et samtykkeskjema (Vedlegg 1) som informantene måtte signere før gjennomføringen av intervjuene. Alle informantene hadde fritt samtykke til deltakelse i forskningsprosjektet, og fikk beskjed i forkant av intervjuene om at de kunne trekke seg når de ville om de måtte ønske dette.

Utvalget til masterprosjektet ble gjort gjennom et strategisk utvalg. Innenfor kvalitative intervjuundersøkelser velger man informantene som forskeren tenker kan uttale seg på en reflektert måte på temaet for prosjektet. Man forsøker da å skaffe seg informanter som har gitte egenskaper eller erfaringer knyttet til det temaet eller fenomenet du som forsker skal besvare eller undersøke (Tjora, 2020, s. 130).

Det er ikke uvanlig at rekruttering av informanter kan være krevende og vanskelig (Tjora, 2020, s. 132). Det å skulle skaffe seg informanter til masterprosjektet mitt, skulle vise seg å være noe utfordrende. Jeg var i kontakt med flere barnevernansatte som sa at det var et viktig tema, men at de følte at de rett og slett ikke hadde nok kompetanse knyttet til dette. Noe jeg i utgangspunktet synes er merkelig da "oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine" er noe ansatte i barnevernet i stor grad jobber mye med, eller skal jobbe med. I tillegg til dette var det noen av informanter jeg ikke fikk gjennomført intervju med grunnet at vi ikke kunne finne et passende tidspunkt for både dem og meg. Flere av de jeg var i kontakt med hadde utfordringer med å finne tidspunkt som passet de grunnet tidspress på jobb og fritid.

I utvalget mitt har alle vært eller er nå ansatt i barneverntjenesten. De hadde ulik fartslengde innenfor arbeid i barnevern, alt fra 1 til 30 år. Den ene informanten min har vært barnevernleder i barneverntjenesten og en annen informant jobbet som barnevernleder nå. De fire andre informantene mine var kontaktpersoner i kommunalt barnevern. Alle informantene mine var kvinner. Bakgrunnen for valget med det strategiske utvalget av ansatte i barneverntjenesten var ganske naturlig, da jeg ønsket erfaringer og refleksjoner fra det arbeidet de gjør i barneverntjenesten, knyttet til oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine.

Jeg var forberedt på at rekrutteringen av informanter kunne by på problemer. Og på grunn av Covid-situasjonen i landet valget jeg å skrive i informasjonsskrivet, og når jeg var i kontakt med mulige informanter, at intervjuene skulle gjennomføres digitalt. Dette gjorde jeg for å unngå at intervjuer ble utsatt, eller at noen skulle være skeptisk til å møtes fysisk på grunn av smittepress i ulike deler av landet. I tillegg tenkte jeg at det ville være enklere å rekruttere på tvers av kommuner og i forskjellige byer om det var bestemt på forhånd at intervjuene ble gjennomført digitalt. Rekrutteringsprosessen tok litt lengre tid enn antatt, på grunn av overnevnte.

Rekrutteringen foregikk noe ulikt fra informant til informant. Noen tok jeg direkte kontakt med da jeg hadde kjennskap til at de jobbet som saksbehandlere i barneverntjenesten. I

tillegg sendte jeg e-post til noen barnevernledere, hvor jeg forklarte hva masterprosjektet handlet om og la ved informasjonsskrivet og spurte om de hadde noen ansatte som kunne tenke seg å delta. Etter hvert som informanter sa at de kunne tenke seg å bli intervjuet, sendte jeg dem informasjonsskrivet og samtykkeskjema via e-post. Jeg informerte dem om at jeg var i behov av at de samtykket per e-post i forkant av intervjuene. To informanter samtykket muntlig før gjennomføringen av intervjuet og ettersendte samtykke på e-post etter intervjuet var ferdig. I informasjonsskrivet var det informasjon om blant annet formålet med masterprosjektet, hva det innebar for informantene å delta, rettighetene de hadde og en beskrivelse av gjennomførelsen av intervjuene.

Som nevnt tidligere var det noen som var skeptisk til å delta i prosjektet av at de følte de hadde manglende kunnskap om tema, men jeg opplevde at flere synes å mene at studien virket spennende og de ga tilbakemelding om at de kunne tenke seg å være min informant. Jeg benyttet meg også av snøballmetoden i rekrutteringsprosessen (Tjora, 2020, s. 265). Dette gjorde jeg ved at noen av informantene mine sa at de kjente til noen som jeg også kunne intervjuet til studien. Hvor de på vegne av meg spurte disse personene om de var interesserte før de igjen ga meg kontaktinfo til disse personene. Bakdelen ved å benytte seg av denne metoden er at det kan begrense variasjon i utvalget (Tjora, 2020, s. 265). I og med at utvalget mitt allerede besto av informanter fra ulike barneverntjenester og ulike deler av landet så jeg på det som greit at noen av informantene ble rekruttert på denne måten.

Rekrutteringen av nye informanter og gjennomføringen av noen intervju foregikk om hverandre.

3.2.3. Gjennomføring av intervjuene

Hensikten med de gjennomførte intervjuene var å skape en relativt fri samtale med de seks informantene sine erfaringer og opplevelser knyttet til oppfølgingsarbeidet av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine. På bakgrunn av Covid-situasjonen bestemte jeg meg på forhånd om at alle intervjuene skulle gjennomføres digitalt. Tjora (2020, s. 169) skriver noe om at dybdeintervjuer blir betegnet som intervjuer som foregår ansikt til ansikt mellom intervjuer og informant. Og på sett og vis vil over skjerm være ansikt til ansikt, men det er noe annet å være til stede i samme rom og møtes fysisk. Et intervju ble gjennomført med kun lyd, da informanten hadde problemer med tilkobling til skjerm. For å lykkes med dybdeintervjuer er en viktig forutsetning at man som forsker skaper en avslappet stemning slik at informantene føler at det er greit å snakke åpent og fritt om personlige erfaringer, hvor digresjoner er tillatt og rom for å

tenke høyt (Tjora, 2020, s.118). For å legge til rette for en avslappet og "løs" stemning under intervjuene er det vanlig å gjennomføre intervjuene på steder hvor informantene føler seg trygge (Tjora, 2020, s. 121). Siden alle intervjuene ble gjennomført digitalt var det opp til informantene å bestemme seg for hvor de ville sitte under intervjuene. Noen informanter satt hjemme, og noen satt på kontoret på arbeidsstedet deres. Det var stort sett informantene som bestemte tidspunkt for gjennomføringen av intervjuene.

Det er forskeren/intervjueren sitt ansvar å "drive" samtalen videre, og her hjalp intervjuguiden meg underveis i de intervjuene. Det var viktig for meg å være bevisst at informantene kunne anta at jeg hadde enkelte typer synspunkter eller erfaringer, da de visste masterprosjektet tilhørte et masterprogram i barnevern. Tjora (2020, s. 119) fremhever viktigheten av å i disse situasjonene innta en "slags naiv posisjon". I de situasjonene jeg følte at noe ble underkommunisert, eller informanten kunne komme med utsagn som "du vet nå ... skjønner du?" fulgte jeg opp med oppfølgingsspørsmål slik at de utdypet eller forklarte hva de mente. Etter at jeg hadde gjennomført noen intervju, hvor jeg hadde opplevd dette flere ganger, sa jeg i begynnelsen av intervjuet at jeg i disse situasjonene kom til å stille oppfølgingsspørsmål hvor jeg ønsket at de utdype for eksempel begreper eller det de hadde fortalt.

Det var viktig for meg å balansere mellom den frie samtalen, med digresjoner og fortellinger, og samtidig forholde meg til de spørsmålene jeg hadde utarbeidet på forhånd. Flere av informantene mine svarte på flere av spørsmålene som var utarbeidet før jeg hadde stilt de. Av at de av seg selv kom inn på temaene i spørsmålene mine. Jeg så det da ikke som nødvendig å stille disse spørsmålene, men heller komme med noen oppfølgingsspørsmål til det de hadde fortalt.

Jeg benyttet meg av lydopptaker for å være sikker på at jeg fikk med meg alt som ble formidlet under intervjuene. Dette gjorde at jeg kunne konsentrere meg om det informantene pratet om og holde flyten i samtalen gående, komme med oppfølgingsspørsmål og konkretisering der det var behov for det (Tjora, 2020, s. 166). Før intervjuet startet var det viktig å informere informantene om at jeg ønsket å benytte meg av lydopptaker, og spurte om dette var greit. Jeg informerte i tillegg om hvor lenge opptakene skulle oppbevares og hvordan jeg skulle bruke disse i etterkant av intervjuet.

Intervjuene varte alt fra 35 minutter til det lengste på 1 time og 25 minutter. Jeg opplevde at alle informantene delte av personlige erfaringer og virket engasjerte i temaet. Jeg opplevde også at jeg som intervjuer ble mer og mer trygg for hvert intervju jeg gjennomførte. Jeg følte at jeg håndterte bedre det med å stille oppfølgingsspørsmål

for eksempel etter at jeg hadde gjennomført noen intervju. Underveis i intervjuet forsøkte jeg også å kvalitetssikre meg ved noen anledninger hvor jeg tenkte at noe kanskje kunne misforståes. I disse situasjonene kunne jeg for eksempel spørre om jeg forsto dem rett, for så å gjenta det de hadde sagt. Eller "i sta nevnte du at ... kan du utdype dette?". Etter intervjuene takket jeg de for å ha deltatt og spurte om jeg kunne kontakte dem ved en senere anledning om jeg hadde noen flere spørsmål.

3.2.4. Transkribering

Det blir anbefalt å bruke lydopptaker og fullstendig transkribering av materialet i etterkant av gjennomførte dybdeintervjuer, og det var dette jeg gjorde (Tjora, 2020, s. 173). Kvale (1997, som referert i Tjora, 2020, s. 173) "finnes det ingen objektiv oversettelse fra muntlig til skriftlig form". Jeg opplevde selve transkriberingsprosessen som tidkrevende og vurderte fort at det var nødvendig å transkribere fortløpende og så raskt som mulig etter endt intervju. Dette gjorde jeg slik at jeg hadde intervjuene ferskt i minnet, som gjorde det lettere å få med seg så mye som mulig i transkriberingen. Det er kjent at en mengde informasjon vil gå tapt i det man transkriberer. For eksempel er det utfordrende å transkribere kroppsspråk, ironi og stemmeføring (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 34). Tjora (2020, s. 173) skriver at det i begynnelsen vil være viktig å være litt mer detaljert i de første transkriberingene, av at man ikke vet hvilke temaer som er viktige eller hvor detaljert det er hensiktsmessig å være. I de første transkriberingene jeg gjorde var jeg veldig redd for å gå glipp av noe så jeg var kanskje noe overdrevet i detaljene, men som jeg også har opplevd nyttig for videre transkribering. Jeg valgte å transkribere så fullstendig som jeg følte var nødvendig, slik at jeg skulle ha et godt utgangspunkt til analysen. Jeg har tatt med alle pauser og uttrykk som "ehm". Jeg transkriberte de fleste intervjuene på den dialekten informanten snakket på, og gjorde det så om til bokmål etter at jeg hadde transkribert de ferdige. Ved å transkribere fullstendig med pauser og forskjellige "pauseord" kan være med på å synliggjøre en usikkerhet hos informanten og at man på dette tidspunkt ikke vet om dette blir viktig eller har betydning i analysen (Tjora, 2020, s. 174). Ved å benytte meg av en fullstendig og veldig detaljert transkribering følte jeg at jeg kom nært datamaterialet mitt og var klar for analysen.

3.2.5. Analyse av det kvalitative materialet

Formålet med den kvalitative analysen er at det skal bli mulig for en som leser studien å få økt kunnskap om temaet det er forsket på, uten at leseren er i behov av å gjennomgå rådataen som er innhentet i studien (Tjora, 2020, s. 195). Tjora (2020, s. 196) hevder at å komme i gang med analysen kan for mange oppleves om utfordrende.

Analyseprosessen er inspirert av Stegvis-deduktiv induktiv metode (SDI) (Tjora, 2020, s. 18). Brinkmann & Tanggaard (2015, s. 37) skriver at å analysere betyr å dele noe opp i mindre deler. Ifølge Tjora (2018, s. 36) og SDI-modellen er koding det første steget i analysen.

Jeg har valgt å benytte meg av SDI-modellen, med bakgrunn av at analysemetoden passer godt til en hermeneutisk og fenomenologisk tilnærming. Tilnærmingene jeg har valgt er på lik linje med metoden passende da jeg er opptatt av og interessert i informantenes egne erfaringer og fortolkninger på temaet. SDI som metode gjør at man "arbeider ... i etapper fra *rådata* til *konsepter* eller *teorier*" (Tjora, 2020, s. 18). Dette gjør at man som forsker sikrer at teori ikke tvinges inn, men at teori på et senere tidspunkt i prosessen kan være til nytte for å fortolke datamaterialet.

Ifølge Tjora (2020, s.19) er analyseprosessen både er "oppadgående" og "nedadgående, hvor datainnsamlingen og analysen foregår på samme tid. SDI-modellen vektlegger teori mer enn mye annen kvalitativ forskning, men har et induktivt premiss. Dette gjør ikke at teori avvises, men at forskningen er drevet av en nysgjerrighet - heller enn for eksempel bevis- eller dokumentasjonsdrevet forskning (Tjora, 2020, s. 21). For min del startet analysearbeidet ved bearbeiding og generering av de empiriske dataene. Etter hvert intervju skrev jeg ned mine umiddelbare tanker før jeg gikk løs på selve transkriberingen. Disse notatene besto av tanker, fortolkninger og ideer som informantene delte i intervjuet. Charmaz (2014, s. 162) skriver at dette er uformelle analytiske notater, ofte kalt for memoskriving. Jeg fant memoskrivingen som et godt verktøy både for å holde en viss oversikt over informasjon jeg fikk, samtidig som at jeg synes det ble lettere å fortsette på analyseprosessen etter jeg hadde gjennomført alle intervjuene.

Etter jeg var ferdig med alle intervjuene, datagenereringen, og transkriberingen, databearbeidingen, startet jeg på det jeg kan kalle for hoveddelen av analysen (Tjora, 2020, s. 196). Da satt jeg meg med de behandlede dataene/analysedataen i form av tekst som jeg videre skulle kode. Jeg leste da gjennom alle de transkriberte intervjuene for å skape et helhetsinntrykk av den empiriske dataen. Jeg stilte meg spørsmål som: Hva finner jeg interessant? Er det noe som går igjen i intervjuene? Er det noen forskjeller i det de forteller? Sier de mye som samsvarer med hverandre? Av å stille slike spørsmål til meg selv ble jeg på mange måter bedre kjent med empirien min, og jeg opplevde å bli mer motivert og inspirert til å starte den systematiske analysen. SDI-modellen forholder seg til ett nivå av koder og holder fast ved en ren induktiv strategi (Tjora, 2020, s. 197). Sentralt både innenfor fenomenologien og hermeneutistiske tilnærminger er det lagt vekt

på fortolkning av meningsinnhold som benytte i kodeprosessen. Koder er ulike nøkkelord som brukes på utsagn fra tekst for å identifisere dem senere og eventuelt kontrastere, sammenligne og telle opp for hvor framtrædende noe er (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 39). Kodingsprosessen jeg har benyttet meg av viser at kodene er datadrevne. Datadrevne koder oppstår induktivt av selve materialet, og er av dette i tråd med SDI-modellen. Et kjennetegn ved SDI-modellens induktive empirinære koding er at kodingen skal ligge svært tett på selve empirien, og man skal gjerne bruke begreper som allerede finnes i datamateriale, som kalles for "innfødte begreper". Man kan gjerne benytte ord eller fraser som på en måte fremheves i intervjuene (Brinkmann & Tanggaard, 2015, s. 37). Videre vil jeg vise hvordan jeg har gjort dette.

I kodeprosessen presenterer Tjora (2020, s. 197) 3 mål med kodingen; å sammenfatte essensen og minske volumet i det empiriske materialet og å gjøre det mulig med idègenerering på bakgrunn av empirien. Det neste jeg gjorde var å opprette induktiv empirinære koder/tekstnære koder, i form av ord, uttrykk eller korte setninger som beskrev avsnitt eller utsnitt fra datamaterialet. Dette gjorde at jeg opprettholdt nærheten til empirien og reduserer mulighetene for påvirkning av teori eller forventninger som jeg som forsker ubevisst vil trekke inn i analysen (Tjora, 2020, s. 197). I tillegg gjorde det at jeg benyttet meg av tekstnære koder, når jeg skrev ned ulike ord og uttrykk, utsagn osv. de forskjellige informantene kom med - at jeg i større grad husket de ulike intervjuene. Tjora (2020, s. 198) skriver at kodene frembringer ideer som skal være tett til empirien, for å gjøre at man unngår premature konklusjoner.

Kodeprosessen startet med at jeg markerte tekst fra de transkriberte intervjuene i en farge og la ved en kommentar, den tekstnære koden. Videre skrev jeg ut alle disse sidene, med de transkriberte intervjuene med de kodene jeg da hadde utarbeidet. Jeg endte opp med å lage veldig mange koder, noe Tjora (2020, s. 198) skriver ikke er uvanlig og at man som forsker ikke skal tenke så mye på. Jeg gikk gjennom intervjuene flere ganger og det dukket opp flere koder underveis i prosessen. I denne delen av prosessen følte jeg at jeg fikk en klar forståelse av innholdet i empirien, og jeg gikk videre på en mer systematisk gruppering av kodene. Denne prosessen gjøres også induktivt, og består av å sammenfatte koder som har en sammenheng i ulike grupper. Jeg fant de kodene som jeg mente var relevant for problemstillingen min og begynte det som kalles for kategoriseringen. I tillegg laget jeg en gruppe for de kodene som jeg ikke følte hadde noen sammenheng med problemstillingen, i det Tjora (2020, s. 207) kaller for en restgruppe. Jeg endte ut med tre hovedkategorier, disse kategoriene er *barnevernets dobbeltrolle, tillit og utfordringer knyttet til samvær*. Nedenfor har jeg illustrert hvordan analysen ble foretatt.

Tabell 1. Eksempler fra kode- og kategoriseringsprosessen.

Utsagn fra empirisk datamateriale (Intervjuene)	Empirinær koding	Kategorier (Meningskondensering)	Hovedkategorier (Fortolkninger)
<p>«Jeg tenker at på en måte, så er det lurt at det er noen fra barneverntjenesten som kjører prosessen med undersøkelse, hjelpetiltak osv. Og ved en plassering er det noen andre som kommer inn, slik at de får et nytt ansikt. Det er vanskelig hvis det ligger veldig mye vonde følelser der fra før.»</p>	<p>Nytt ansikt</p> <p>Vonde følelser</p>	<p>Bytte saksbehandler</p>	
<p>«Det blir jo litt sånn i noen familier, kanskje spesielt i dysfunksjonelle familier. At det er det ytre fiendebildet som kan holde dem (familien) sammen. Det er på en måte oss (familien) mot verden da, og da blir vi (barneverntjenesten) fienden (...) Og det er helt utenkelig å ta imot hjelp og veiledning fra de verste folkene (saksbehandlere i barneverntjenesten) de vet om.»</p>	<p>Dysfunksjonelle familier</p> <p>Ytre fiendebilde</p> <p>Bvtj. Fienden</p> <p>Utenkelig med hjelp og veiledning fra bvtj.</p>	<p>Ytre fiende bilde</p>	<p>Barneverntjenestens dobbeltrolle</p>
<p>«Jeg opplever at noen velger å prate med familievernkantoret eller psykisk helse. Det er veldig forskjellig fra familie til familie (...) Tilbudet har ikke akkurat vært så godt i distriktet. Det er vel først nå at de (familievernkantoret) har startet med å ha en fast dag i måneden her ute. Det sier seg selv at folk i krise ikke kjører i to timer for å</p>	<p>Kontakt med familievernkantoret eller psykisk helse</p> <p>Ikke kjøre i to timer da</p>	<p>Lite tilgjengelig</p>	

sette seg ned å snakke om det som er det vanskeligste i livet deres.»	de har det vanskelig		
-----------------------------------------------------------------------	----------------------	--	--

Tabell 1. viser et eksempel fra analyseprosessen. Fra hvordan jeg gikk fra empiriske utsagn til etableringen av mine hovedkategorier. Prosessen startet med at jeg lagde tekstnære/empirinære koder, som jeg deretter slo sammen med andre tekstnære koder. Videre laget det egne koder som igjen dannet ulike grupper og kategorier. De ulike kategoriene som jeg fant handlet om det samme, ble videre plassert under samme hovedkategori. Underveis i prosessen opplevde jeg en form for analytisk fiksering oppsto. Tjora (2018, s. 48) skriver at «dette vil si at man som forsker observerer (direkte i datagenereringen) eller leser (i løpet av kodingen) elementer i empiriske data som trigger analytiske ideer». Tjora (2018) kaller dette for referansepunkter, og at dette er noe som indikerer «en mulig utvikling av analytiske konsepter». Dette kan oppstå i alle deler av en forskningsprosess, og dette er det som innenfor GT kalles for memoer (Tjora, 2018, s. 48). Også under kodeprosessen oppsto det situasjoner der jeg var i behov av å notere ned tanker og ideer, da jeg var redd for å glemme dem. Dette gjorde at jeg kunne fokusere og konsentrere meg om den empirinære induktive analysen, uten å være redd for at viktige ideer skulle forsvinne.

3.2.6. Ivaretagelse av reliabilitet og validitet

Vitenskapen kjennetegnes med at den ideelt sett har vært en utfoldelse av menneskelige sanseerfaringer og fornuft, og står i motsetning til subjektivitet og tro. Det ligger en forventning til at forskningen skal være "av sann eller pålitelig kunnskap", og at den skal forsøke å oppnå allmenn oppslutning (Jenssen, Kjørstad, Seim & Tufte, 2020, s. 12). Forskningens kvalitet knyttes opp mot kriteriene validitet og reliabilitet. Jeg har gjennom hele forskningsprosessen vært opptatt av å reflektere rundt valgene jeg gjør gjennom arbeidet.

"Reliabilitet har med forskningsresultatene konsistens og troverdighet å gjøre" (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 250). Reliabilitet sier noe om resultatene i forskningen kan reproduseres på andre tidspunkt av ulike forskere. Herunder om informantene mine ville endre sine svar i et intervju med en annen forsker. Her var det viktig for meg å under intervjuene være bevisst på å ikke stille ledende spørsmål. I tillegg forsøkte jeg å stille flere oppfølgingsspørsmål, og flere ganger gjenta det informantene sa og spørre om jeg forsto de rett. Slik at informantene kunne rette på oppfattelsen min, eller utdype det de hadde forsøkt å fortelle. Jeg var også bevisst på at min førforståelse av temaet ikke skulle prege intervjuene. Av at informantene vet at studien min er en del av et

masterprogram i barnevern. Hvis informantene fortalte om noe barnevernsfaglige "selvfølgeligheter", var det viktig at jeg stilte spørsmål og fremsto "uviten" om dette. Da det er fare for at informantene forteller noe og jeg kan gå i noen feller hvor jeg tror at jeg har oppfattet dem riktig, og at jeg selv legger betydning til ulike ting de forteller.

Under transkriberingen er det også viktig å ivareta reliabiliteten. Jeg har forsøkt, etter best evne, å gjøre dette. Ved at jeg forsøkte å transkribere så nøye som mulig, med notater om stillhet eller latter eller om jeg opplevde en form for usikkerhet. Kvale & Brinkmann (2009, s. 50) skriver at samtidig som det er ønskelig med en høy reliabilitet av intervjufunnene i kvalitativ forskning for å motvirke en vilkårlig subjektivitet, kan en for sterk fokusering på reliabilitet være mot sin hensikt da det gjelder kreativ tenkning og variasjon. Jeg ønsket en mest mulig fri fortelling fra informantene, så jeg fulgte opp med ulike oppfølgingsspørsmål underveis.

"Validitet blir definert som en uttalelses sannhet, riktighet og styrke" (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 251). Når noe er valid kan man si at det er et berettiget, fornuftig og overbevisende argument. Validitet sier også noe om den valgte metoden undersøker det den er ment å undersøke, Kvale & Brinkmann (2009, s. 251) skriver at "i hvilken grad våre observasjoner faktisk reflekterer de fenomenene eller variablene som vi ønsker å vite om". Av at informantene mine fortalte om utfordringer knyttet til oppfølgingsarbeidet med foreldre etter en omsorgsovertakelse, var det jeg ønsket å skaffe meg informasjon om kan den kvalitative forskningen gi meg gyldig og vitenskapelig kunnskap.

Brinkmann & Tanggaard (2015, s. 23) skriver at gode intervjuprosjekter er pragmatiske og kommunikativ valide, som betyr at de "lærer oss noe om menneskers livsverden og fordi de påvirker teoriutviklingen og tenkningen vår og dessuten hvordan vi handler innenfor bestemte områder. Kvale & Brinkmann (2009, s. 256) viser til at intervju svar ikke nødvendigvis trenger å være at informantene "forteller sannheten" om de faktiske forholdene temaet spør om, men det informantene forteller kan likevel uttrykke sannheten om informantenes personlige oppfatninger. Av dette forstår jeg at svarene som mine informanter har gitt meg er valide, fordi det er deres sannhet, det de mener er utfordrende i oppfølgingsarbeidet kan ingen si er rett eller galt svar.

3.2.7 Forskningsetiske betraktninger

Tjora (2020, s. 46) skriver at det implisitt må foreligge en slags etisk sans i all forskning og at tillit, konfidensialitet, respekt og gjensidighet må prege kontakten med deltakerne i forskningsprosjektet. I kvalitativ forskning kommer man som forsker nær dem man forsker på. Det er da viktig at man gjennom hele forskningsprosjektet har med seg

etiske overveielser konstant. Det generelle kravet til etiske overveielser innen samfunnsforskning er formulert av Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH, 2021).

Jeg har gjennom hele prosessen vært opptatt av å følge de forskningsetiske retningslinjene samt overveielsene. Jeg har forsikret meg om at jeg har ivaretatt informantenes anonymitet, opprette tillit mellom meg og informantene, informasjonsdeling. Tjora (2020, s. 47) skriver at vanlig høflighet er et godt utgangspunkt for etisk god forskning, jeg har vært opptatt av å møte informantene mine på en ydmyk og høflig måte.

I tillegg har jeg vært bevisst å presisere hva som er mine tolkninger og hva informantene faktisk sier i intervjuene. Jeg har etter transkriberingen skrevet om alle intervjuene til bokmål, for å anonymisere så godt som mulig. De gangene informantene mine har kommet med stedsnavn, navn på arbeidssted osv. har jeg tatt dette ut av utsagn eller sitatene. Dette slik at andre som leser ikke skal kunne gjenkjenne arbeidssted eller kommune.

3.2.8 Styrker og svakheter ved metoden

Den valgte metoden i studien har passet til å besvare problemstillingen, men jeg skal her forsøker å være selvkritisk til gjennomføringen.

Ideelt sett fortsetter analysen og rekrutteringen til det oppstår datametning, altså at ny empiri ikke bidrar til ny kunnskap på temaet. Datametning brukes som et argument for å avslutte datagenerering (Tjora, 2017, s. 262). Jeg valgte å intervju seks saksbehandlere i barneverntjenesten, og opplevde en relativ metning. Det kan tenke seg at utvalget kunne vært flere. Utfordringer saksbehandlere opplever i oppfølgingsarbeidet av foreldre er personlig og relativt, og av dette oppstår det små forskjeller i hvert intervju. Med tanke på studiens tidsbegrensninger og at jeg opplevde en viss metning, ble det ansatt som tilstrekkelig med seks informanter.

Alle intervjuene jeg hadde, ble gjennomført digitalt. Dette ser jeg har både fordeler og bakdeler. Dette gjorde rekrutteringsprosessen enklere, ved at jeg kunne intervju folk fra forskjellige deler av landet, uten å mye planlegging og reise osv. I tillegg tror jeg at det å sitte digitalt ufarliggjør situasjonen litt. Samtidig vil man kanskje få en større nærhet til informantene sine ved at intervjuene skjer fysisk. Jeg ville kanskje enda tydeligere se og forstå kroppsspråk, stemning osv. enn jeg gjør ved å sitte på skjerm. I tillegg var det noen av intervjuene som ble forstyrret av å være digital, med at kontakten

ble brutt, det hakket litt osv. Men det ga ikke flere problemer enn at jeg sa fra om at jeg ikke hørte hva som ble sagt og ba de om å gjenta. De gangene kontakten ble brutt ringte vi opp igjen og fortsatt der hvor vi slapp. Disse utfordringene hadde selvfølgelig ikke kommet om intervjuene ikke ble gjennomført digitalt, men jeg synes det likevel var flere positive sider ved å gjennomføre intervjuene digitalt enn fysiske intervju.

Analysedelen av studien brukte jeg lang tid på. Jeg forsøkte å formidle de *empirinære kodene* så nøyaktig som mulig. Selv om jeg finner svakheter ved metoden, opplever jeg at disse er redegjort for og jeg er vært bevisst de gjennom hele prosessen. Av dette ser jeg metoden samlet sett som nyttig og hensiktsmessig for å besvare problemstillingen for prosjektet.

4. Presentasjon av funn og diskusjon

I dette kapitlet presenteres sentrale funn fra den empiriske analysen, og funnene drøftes opp mot relevant teori. Utgangspunktet for forskningsprosjekts diskusjon er problemstillingen, hvor jeg ønsker å se nærmere på hvilke utfordringer barnevernsansatte opplever i oppfølgingsarbeidet av foreldre etter en omsorgsovertakelse. Kapitlet deles inn i tre deler etter hovedkategoriene fra analysen, 1) Barnevernstjenestens dobbeltrolle, 2) Tillit og 3) Utfordringer rundt samvær. Alle delkapitlene har tilhørende underkapitler.

Studiens problemstilling ønsker å belyse hvilke utfordringer ansatte i barneverntjenesten erfarer og mener å ha, når det kommer til oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for sine barn. Alle informantene fortalte om flere utfordringer, men kunne også fortelle om opplevelser og forhold som hadde positiv påvirkning på samarbeidet med foreldrene etter omsorgsovertakelse. Saksbehandlerne pekte på saker der barneverntjenesten har fått en god relasjon til foreldre som har mistet omsorgen for sine barn, og de ansatte føler de har kommet i posisjon til å hjelpe disse foreldrene. Siden problemstillingen spør etter utfordringer, vil det hovedsakelig være disse funnene som presenteres i denne delen av oppgaven.

4.1. Barneverntjenestens dobbeltrolle

Flere av informantene fortalte om utfordringer når det gjaldt det å komme i posisjon til å hjelpe foreldre som har mistet omsorgen for barna sine. Informantene hadde et bredt perspektiv, og la frem ulike forklaringer på hvorfor dette kunne oppleves som utfordrende.

Innenfor barnevernets arbeid hevder Christiansen & Kojan (2016, s. 108) at det å vurdere om det er nødvendig at et barn må flytte fra sine biologiske foreldre er en av de mest utfordrende oppgavene de ansatte har. Beslutningene innenfor dette arbeidet er inngripende og har fatale konsekvenser for de berørte familiene. Empirien forteller i likhet med dette at de ansatte i barneverntjeneste synes denne delen av arbeidshverdagen deres er utfordrende og vanskelig. I tillegg viser funnene at de ansatte har forståelse for at dette er en stor inngripen og forståelse for at foreldrene blir sinte og frustrerte da barneverntjenesten og nemnda vurderer og vedtar at foreldre mister omsorgen for barna sine. Barneverntjenestene i Norge er tillagt en makt til å gripe inn i familiers liv. Lipsky (2010, s. 3) presenterer begrepet *bakkebyråkratiet*, som forklares som offentlige ansatte som er i direkte samhandling med innbyggere i jobben sin, hvor jobben i tillegg er preget av ulike skjønnsvurderinger. Saksbehandlere i barneverntjenesten blir typiske bakkebyråkrater ved at de som frontlinjearbeidere blir de

som utøver politikken i samfunnet (Christiansen, 2011, s. 47). Bakkebyråkratene står ovenfor krevende problemstillinger ved å balansere det å møte brukerne, her: foreldrene, med engasjement og å være fleksibel, på den andre siden må de følge lover og regler og være en egnet arbeidstaker (Lipsky, 2010, s. 16). Christiansen (2011, s. 47) skriver at bakkebyråkrater skiller seg fra øvrige byråkrater ved at arbeidsoppgavene deres i tillegg til dokumentasjon, sakspapir osv. skal møte klienter ansikt til ansikt.

Flere av informantene sier på ulike måter at det er vanskelig å både skulle hjelpe familier og foreldre, samtidig som de har en form for kontroll og makt over dem, som i noen tilfeller kan føre til at foreldrene mister omsorgen for sine barn. En informant reflekterer rundt hvordan det kan kjennes for foreldre å bli tilbudt hjelp fra samme instans som har vurdert at barna ikke kan bo hjemme hos dem og sier:

Så er det når man leter etter ressurser, hvordan kan man spille denne mammaen eller pappen god. Fokuset er annerledes, enn om man skal lette etter det de ikke får til. På en måte er det dette som er fokuset i undersøkelsesfasen, det har blitt prøvd mange forskjellige hjelpetiltak, og man har kommet dit at barneverntjenesten fremmer sak om å overta omsorgen for barna (...) I nemnda er fokuset på mangler og hva foreldre ikke får til, i stor grad. Som naturligvis er vanskelig for foreldre. Først møter de noen i barneverntjenesten som «bare» har problemfokus, misforstå meg rett, man fokuserer selvfølgelig på det de får til også. Og i neste øyeblikk skal man være der for å hjelpe dem. Jeg har forståelse for at dette er vanskelig for foreldrene. Og at de er i behov av tid.

For mange foreldre kan det være krevende og vanskelig å søke hjelp og støtte av de samme personene som har vært pådriver for selve omsorgsovertakelsen. De ansatte i barneverntjenesten er bevisste dette, og har forståelse for at dette er krevende for foreldrene. I Barne- og likestillingsdepartementet sin veileder *Oppfølging av foreldre med barn/unge plassert i fosterhjem eller på institusjon* (2009, s. 23) står det at kontakten foreldre og barneverntjenesten har hatt i forkant av en omsorgsovertakelse kan være preget av konflikter dem imellom. Funnene i studien viser også dette. Flere barnevernsansatte forteller at det i kontakten med foreldrene kan ha vært «hett», og sier at det er vanskelig å komme i posisjon til å hjelpe og veilede foreldrene i slike saker. Dette ser jeg kan være krevende og vanskelig for foreldrene å forstå, og det er naturlig at foreldre er i behov av å bygge opp igjen tillit til barnevernsansatte for å kunne motta hjelp. På samme tid opplever informantene at de stort sett har god kontakt med foreldre etter en omsorgsovertakelse, til tross for at noen saker kan være preget av store og komplekse konflikter.

I likhet med funnene viser også tidligere forskning at barnevernsansatte opplever at det er utfordrende å både skulle utøve makt og kontroll ovenfor familier slik som en omsorgsovertakelse kan være, for så å skulle tilby foreldre oppfølging og hjelp i ettertid. Christiansen (2011, s. 47) skriver at barneverntjenestene skal sikre barnas velferd, men på samme tid gjøre inngripen fra det offentlige minst mulig. De skal plassere barn utenfor hjemmet i de sakene det er behov for det, samtidig som de skal etterstrebe et mål om færrest mulig plassering. I tillegg er kontakten familier, foreldre og barn ofte ikke i relasjon til barneverntjenesten frivillig. De er «tvunget» i kontakt med barneverntjenesten fordi de ikke kan unnlate seg barneverntjenestens konsekvenser og sanksjoner. Barnevernet har både en plikt og rett til å gripe inn i familier, der det tilsies at det er nødvendig (Christiansen, 2011, s. 48).

Selv om funnene viser at informantene stort sett opplever å ha en god relasjon til de foreldrene de følger opp etter en omsorgsovertakelse beskriver flere av informantene at de også kan oppleve at noen foreldre og familier har et *ytre fiendebilde*. Informantene brukte begrep og uttrykk som *oss mot dem, ytre fiendebilde, vi har en egeninteresse av å begrense kontakt, en krig fra foreldres side*, ol. Flere beskrev dysfunksjonelle familier og at dette kunne bidra til dette ytre fiendebilde. En informant forklarer det slik:

Det blir jo litt sånn i noen familier, kanskje spesielt i dysfunksjonelle familier. At det ytre fiendebildet som kan holde dem (familien) sammen. Det er på en måte oss (familien) mot verden da, og da blir vi (barneverntjenesten) fienden (...) og det er helt utenkelig å ta imot hjelp og veiledning fra de verste folkene du vet om (barneverntjenesten).

For noen foreldre i vanskelige situasjoner kan barneverntjenesten bli oppfattet som fienden, og saksbehandlerne opplever at de er de siste foreldrene kan tenke seg er å få oppfølging fra barneverntjenesten. En slik situasjon vil derfor kunne gjøre noe med hvordan de ansatte i barneverntjenesten tilnærmer seg foreldre etter en omsorgsovertakelse. Her kan det nok være store forskjeller både blant saksbehandlere og fra sak til sak. Noen saksbehandlere kan kanskje ikke være bevisste i hvordan de fremtrer i disse sakene, eller være bevisste hvordan dette ytre fiendebildet påvirker dem. Noen saksbehandlere vil kanskje klare å møte disse foreldrene med ydmykhet og trå varsomt frem for å forsøke å formidle at barnevernet er der for å hjelpe dem. Kanskje kan også noen saksbehandlere bli irritert og frustrert, uten at de reflekterer nok rundt dette. Og dette kan kanskje påvirke hvordan de møter disse foreldrene. Familievernkontorene kan også ha en rolle for å bedre kontakten og samarbeidet mellom barnevernet og foreldrene. Etter at det i 2015 ble bevilget midler for å styrke kapasiteten og kompetansen hos familievernkontoret, var et av områdene det ble jobbet med at

familievernet skal kunne bistå og hjelpe foreldre etter en omsorgsovertakelse for å bidra i nettopp slike situasjoner (NOU :2012:20, s. 99). Dette vil bli drøftet videre senere i kapitlet.

4.1.1. Ny saksbehandler etter omsorgsovertakelse

Flere av informantene pratet om bytte av saksbehandler som et mulig virkemiddel etter en omsorgsovertakelse. Alle informantene i denne studien arbeider ved ulike barnevernkontor og de ulike kontorene er organisert forskjellig. Noen informanter arbeider som generalister, som vil si at de jobber i alle «fasene» i en barnevernssak og følger familien fra melding og undersøkelse, fram til henleggelse, hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse. Andre informanter jobber i barneverntjenester hvor de er delt inn i ulike team. Dette kan være «undersøkelsesteam», «tiltaksteam», «meldingsteam» osv. Noen av informantene jobber i barneverntjenester hvor de har egne «omsorgsteam», og dette teamet har ansvar for å følge opp de barna som blir plassert og foreldrene som har mistet omsorgen for barna sine. En av informantene forteller:

Vi har et familie- og nettverksteam. Som vi kan tilby dem (foreldrene) med oppfølging etter omsorgsovertakelse, eller generelt i alle saker (...) kan vi tilby dem kontakt med familie- og nettverksteamet. De jobber i barneverntjenesten, men følger ikke en sak, og har ikke noe med undersøkelsen, hjelpetiltak osv. å gjøre. Så de er på en måte litt uavhengige av oss saksbehandlere da, selv om de er en del av barneverntjenesten.

En annen informant forteller:

(...) jeg tenker at på en måte, så er det lurt at det er noen fra barneverntjenesten som kjører prosessen med undersøkelse, hjelpetiltak osv. Og at ved en plassering er det noen andre som kommer inn, slik at de får et nytt ansikt. Det er vanskelig hvis det ligger veldig mye vonde følelser der fra før. Kanskje det er godt for foreldrene å starte med litt blanke ark. Og da tenker jeg først og fremst for foreldrene, men også for saksbehandlerne.

Funnene er delte i hvilken grad de ansatte i barneverntjenesten ser det som hensiktsmessig å bytte saksbehandler etter en omsorgsovertakelse eller ikke. De som forteller at barneverntjenestene er delt inn i ulike team, eksempelvis «omsorgsteam», hvor saksbehandler ikke har hatt noe med undersøkelsen å gjøre, ei heller vært inne med hjelpetiltak tidligere i barnevernssaken, opplever at de har god erfaring med dette. En informant forteller at de har et «familie- og nettverksteam» som kan kontaktes av saksbehandler om det blir behov for dette. En informant viste til flere grunner for at det

kunne være hensiktsmessig å skifte saksbehandler etter omsorgsovertakelse, og så følgende:

Det kan ha vært konflikter og uro i undersøkelse- og tiltaksfasen i kontakten med foreldrene (...) Jeg tror også at det er greit og bra fordi det er så mye man skal kunne og ha kunnskap om i de forskjellige fasene i en barnevernssak. Du skal kunne alt fra gode veiledningsteknikker (...) kunnskap om utviklingspsykologi, diagnoser, praktiske ting og strukturer på hvordan andre hjelpeapparater fungerer (...) Du må vite så mye for å kunne hjelpe foreldrene på en god måte.

Dette underbygges av blant annet av veilederen *Oppfølging av foreldre med barn/unge plassert i fosterhjem eller på institusjon* til Barne- og likestillingsdepartementet (2009, s. 23), hvor det anbefales å bytte saksbehandler i de tilfellene det har vært store konflikter og samarbeidet er utfordrende. På den andre siden viser funnene at barneverntjenester som ikke er organisert på denne måten, for eksempel i mindre kommuner med færre ansatte, opplever at det å imøtekomme foreldrenes ønsker på å bytte saksbehandler kan være forstyrrende. En informant forteller at noen foreldre hele tiden ønsker å bytte saksbehandler, og at disse foreldrene ikke kan få lov til å «styre» hvordan barneverntjenesten jobber. Foreldres medvirkning er viktig å ivareta hele perioden de er i kontakt med barnevernet. Slettebø & Seim (2007, s. 28) skriver at medbestemmelse i sosialt arbeid krever at brukerne, her: foreldre, involveres i sin sak, blir lyttet til, sett på som en ressurs i saken og at de har mulighet til å forhandle om utfallet. En slik medvirkning og medbestemmelse skal være med på å sikre foreldrenes rettssikkerhet i kontakt med barnevernet. Likevel mener jeg at dette med å bytte saksbehandler må vurderes individuelt. Hvis foreldre konstant vil være i opposisjon mot dem de møter i barneverntjeneste, vil det kanskje ikke være hensiktsmessig å møte foreldrene gang på gang på dette. I de kommunene med veldig få ansatte, vil det kanskje heller ikke ta så lang tid før du som foreldre har vært i kontakt med alle saksbehandlerne på kontoret. Samtidig tenker jeg at noe av det viktigste når man jobber med mennesker handler om å ha god kjemi. Det er ikke alle som passer sammen, og jeg har forståelse for at noen foreldre synes det er viktig å oppleve å ha en god kjemi og kontakt med saksbehandleren de forholder seg til. Hôjer (2011) viser gjennom sin studie at foreldre og barn som har hatt mange bytter av saksbehandlere i den tiden de har hatt kontakt med barnevernet hevder foreldrene at dette er negativt. Foreldre føler de må gjenta problemene sine, at det er lite framgang og at ingenting skjer i hjelpen de får. På den andre siden viser Hôjer (2011) at foreldrene som har opplevd kontinuitet i saken sin, og hatt samme saksbehandler hele veien, har fått en god relasjon til barneverntjenesten.

Helsetilsynet (2019) viser at det er relasjonen mellom foreldre og saksbehandler som foreldre legger til grunn for godt samarbeid, og ikke antall bytter av saksbehandlere som er grunnen til at samarbeidet oppleves som bra eller dårlig for foreldrene. Funnene i denne studien viser at det uansett vil oppstå bytter av saksbehandlere om en familie er i kontakt med barnevernet over lengre tid. En informant forteller:

Det vil uansett være bytter av personer de (foreldrene) møter om de er i kontakt med oss (barneverntjenesten) over lengre tid. Dette er det flere grunner til, folk slutter i jobben sin, er sykemeldt, er på ferie osv. Det jeg tror er veldig viktig er at man gjør så godt man kan med de man møter.

Dette kan også sees i sammenheng med at det innenfor barnevernet er høy turnover, spesielt i det kommunale barnevern (Johansen, 2014). Barneverntjenesten er preget av gjennomtrekk og det er naturlig at det skjer bytter av saksbehandler på bakgrunn av dette. Det er imidlertid viktig at barneverntjenesten sørger for å legge til rette for at disse bruddene ikke får negative konsekvenser for barnevernsarbeidet (Helsetilsynet, 2019).

Det å bytte saksbehandler kan for mange foreldre oppleves som fint, og foreldre har kanskje ikke på samme måte mulighet til å være så sint og frustrert på den nye saksbehandleren. Dette fordi det ikke er han/hun som har vurdert omsorgsevnene til foreldrene, og det blir kanskje da litt lettere å distansere seg fra det som har skjedd tidligere i saken, og fokusere på den hjelpen foreldrene er i behov av fremover. Ved å få et nytt ansikt inn i saken, kan muligens denne saksbehandleren lykkes i å forklare til foreldrene på nytt hva barneverntjenesten tenker at foreldrene er i behov av osv., på en slik måte at de forstår det.

For å klare å opprettholde en viss kontinuitet for foreldrene vil det kanskje være nødvendig å ikke bytte saksbehandler mange ganger, da dette uansett vil skje av seg selv i de tilfellene omsorgsovertakelsen varer over tid, og barneverntjenesten og foreldre skal ha kontakt over en lengre periode. Det er likevel viktig å poengtere at det i de tilfellene hvor foreldrene og barneverntjenesten har hatt et krevende samarbeid og tidligere eller pågående konflikter at det kan være hensiktsmessig både for foreldrene og saksbehandler å bytte saksbehandler. Det er ikke gitt at det blir bedre samarbeid eller at kommunikasjonen endres av dette, men det kan være utfallet.

Det kan tenkes at det å bytte saksbehandler kan representere en frisk start for foreldrene og en ny sjanse til å åpne seg og dele sine meninger og erfaringer. Dette er

kanskje enklere om det ikke ligger sinne og frustrasjon som kanskje har bygd seg opp over tid mot en bestemt saksbehandler.

4.1.2. Hjelp av andre instanser

Informantene setter ord på utfordringer knyttet til relasjonsbyggingen inn til foreldre. En informant forteller:

Noe som kan være utfordrende i oppfølgingsarbeidet er det å komme i posisjon til foreldrene, det å finne gode alternativ til hvem som kan ta vare på dem, når det føles unaturlig at det er barneverntjenesten som skal ta den biten. På grunn av alle følelsene som har oppstått hos foreldrene og familien.

Funnene viser at informantene er bevisste på at de har et ansvar for å sikre foreldre nødvendig oppfølging, og om det de tilbyr ikke er tilstrekkelig må barneverntjenesten sikre foreldre den hjelpen de er i behov av fra andre instanser. Det blir nevnt både psykisk helsevern og familievernkontorene. Slettebø (2008, s. 42) skriver at oppfølgingsansvaret barneverntjenesten har kan innebære å hjelpe foreldrene i å komme i kontakt med instanser som; familievernet, sosialtjenesten, psykiatrien, rusomsorg, NAV osv. Videre skriver han at hjelpebehovet til foreldrene vil være forskjellige, så det er ikke et svar på hva foreldrene er i behov av. Informantene nevner i større eller mindre grad bruken av familievernkontorene. Flere opplevde at familievernet kunne være til god hjelp i saker hvor konfliktnivået med foreldrene var høyt. En informant forteller:

Jeg opplever at noen velger å prate med familievernkontoret eller psykisk helse. Det er veldig forskjellig fra familie til familie (...) men for å si det sånn, så har ikke dette tilbudet vært så godt i distriktet. Det er vel først nå at de (familievernkontoret) ar startet med å ha en fast dag i måneden her ute. Det sier seg selv at folk i krise, ikke kjører i to timer for å sette seg ned å snakke om det som er det vanskeligste i livet deres.

Det blir saksbehandlerens ansvar å utforske sammen med foreldrene hva de er i behov av etter omsorgsovertakelsen for å mestre situasjonen de nå er i. Det er ønskene til foreldrene som skal legge føringer for hvilken oppfølging de får (Slettebø, 2008, s.42). Også blir det en skjønnsvurdering for barneverntjenesten sin side å vurdere hva de kan innfri samt hva som er hensiktsmessig og god oppfølging for den enkelte.

Granerud, Syrstad & Andersen (2021) skriver at familievernkontoret har en annen funksjon, og derfor i noen tilfeller er i en annen posisjon enn det barnevernet er. Kanskje vil det for noen foreldre være betryggende å snakke med noen som er «utenfor» barneverntjenesten. Funnene viser at det er stor forskjell i hvor tilgjengelig

familievernkontorene er. Og det vises at det i distriktet og på mindre plasser i landet er vanskeligere eller mer utfordrende å være i dialog med familievernkontoret. Som det kommer frem i informantens kommentar ovenfor problematiseres dette med reisetid. At foreldre som har opplevd å miste omsorgen for barna sine, og som står i en psykisk krise, kanskje ikke har kapasitet og mulighet til å reise i flere timer for å prate med noen. Dette gjør at det blir stor ulikhet på hvor tilgjengelige familievernkontorene er for ulike foreldre og familier på tvers av lenger.

Basert på funnene ovenfor kan det tenkes at ansatte på familievernkontoret i mange tilfeller vil kunne oppnå bedre kontakt og relasjon til de foreldrene som er veldig frustrerte over vurderingene og det arbeidet saksbehandlerne i barneverntjenesten har gjort. Kanskje kan de på familievernkontoret klare å gi foreldrene litt ro. På mange måter kan de som arbeider på familievernkontoret senke tempoet og sette søkelys på slik situasjonen er per nå, og ikke på forhistorien. Dette ettersom de ikke nødvendigvis har innsikt i de vurderingene barneverntjenesten har gjort. Ansatte på familievernkontoret opplever å ha et annet handlingsrom enn barnevernet, på bakgrunn av at de ikke trenger å ta stilling til barnets situasjon slik som barnevernet må gjøre.

På den andre siden er det barneverntjenesten som har det juridiske ansvaret for oppfølgingen av foreldre, og det er barneverntjenesten og foreldrene som for eksempel sammen skal planlegge og organisere samvær. Videre er det barneverntjenesten som skal evaluere og vurdere om det for eksempel er mulig med gjenforening mellom foreldre og barn. På bakgrunn av dette er barnevernet i behov av å opprettholde oppfølgingen, selv om foreldrene velger å motta noe av oppfølgingen fra familievernkontoret. Det kan være godt for foreldrene med noen utenforstående, som foreldrene vet ikke har vært med på å vurdere deres omsorgsevne, samtidig som familievernkontoret på ett vis kan stå litt på siden av de vurderingene barneverntjenesten har gjort. Dette kan bidra til å rette søkelys på hvordan foreldrene har det, hva de trenger hjelp til, hvordan de kan få det bedre med seg selv, og gi dem en arena for å prate om det som er vondt og vanskelig – uten å kjempe for at barna skal flytte hjem igjen som ofte blir temaet i kontakten med barneverntjenesten.

Man kan også risikere at familievernkontoret nok en gang blir en hjelper som ikke forstår eller hjelper foreldrene til å forstå den situasjonen de er i, ettersom familievernkontoret ikke sitter på den informasjonen som barneverntjenesten har. Familievernkontoret har ikke nødvendigvis vedtakene, vurderingene eller evalueringene som barneverntjenesten har gjort, som kanskje vil gjøre det vanskelig å forklare ulike aspekter ved omsorgsovertakelsen til foreldrene. I noen tilfeller kan kanskje denne oppfølgingen være

basert på en form for «generaliserbar» informasjon, hvor familievernkontoret snakker på generelt grunnlag for hvilke vurderinger barneverntjenesten har gjort.

4.1.3. Å komme i posisjon til å hjelpe

Som nevnt tidligere viste funnene at saksbehandlerne opplever utfordringer i relasjonsbyggingen til foreldre, slik at de kan komme i en posisjon til å hjelpe foreldre etter en omsorgsovertakelse.

Informantene sa på ulike måter at det var viktig å ha fokus på å gjenta informasjon og å tilby hjelp flere ganger selv om foreldrene sa nei til veiledning eller annen form for oppfølging fra barneverntjenesten. Flere ga uttrykk for at man i noen tilfeller kunne «gi opp» kontakten med foreldre, dersom de stadig unngikk kontakt med barneverntjenesten. En informant sa følgende:

Hun svarer ikke på brev, svarer ikke på telefon osv. Hun har flyttet og vi vet ikke hvor hun bor. Da er ikke jeg i noen posisjon til å oppnå kontakt, men likevel forsøker vi jevnlig der også. Vi ringer, sender nye meldinger. Også tenker jeg at plutselig kan det endre seg, og at hun ønsker kontakt med barneverntjenesten. Vi kan ikke la være å prøve.

En annen informant sa:

Sånn som jeg ser det, som jeg kan kritisere oss (barneverntjenesten) for er at vi gir opp på et punkt. Vi starter alltid med å gjerne ville få det til, vi er påkoblet og frampå. Men hvis de (foreldrene) aldri møter til avtaler, eller tar telefonen når vi kontakter dem, så blir det vanskelig. Kanskje vi ikke fortsetter å tilby i så stor grad som vi burde. Vi slår oss på et vis til ro med slik som det er, og det tenker jeg ikke er bra.

Funnene viser altså at noen saksbehandlere opplever at de på et tidspunkt gir opp å kontakte foreldre for oppfølging og kontakt, mens andre påpeker viktigheten av å fortsette å prøve selv om foreldre unngår kontakt og ikke svarer saksbehandler. Marthinsen & Lichtwarck (2013, s. 40) skriver noe om at holdningen foreldre har til barnevernet i mange tilfeller endrer seg over tid. Og da spesielt fra det første møtet til etter de har hatt kontakt med barnevernet over en periode. På den ene siden kan man tenke seg at foreldre som er i den posisjon de er i etter en omsorgsovertakelse trenger at hjelpeapparatet ikke gir dem opp. Foreldre trenger at barnevernet er påkobla. Hvilken måte barnevernet møter og behandler foreldrene har stor betydning for samarbeidet og videre kommunikasjon dem imellom (Marthinsen & Lichtwarck, 2013, s. 40). På den andre siden har saksbehandlere i barneverntjenesten et høyt arbeidspress og en

knapphet på ressurser (Granerud, Syrstad & Andersen, 2021), og av dette er det forståelig at saksbehandlere kanskje glemmer bort eller tilsidesetter de som ikke ønsker oppfølging og fokuserer på de familiene og foreldrene som faktisk møter opp til avtalt tid og samtaler. Svalastog (2018, s. 74) skriver også at oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelser er et nedprioritert felt i barnevernet. Barneverntjenesten må prioritere mellom viktige oppgaver og saker som trenger det. Samtidig er arbeid med foreldre etter en omsorgsovertakelse svært viktig for å kunne ivareta eller følge opp evalueringer og vurderinger for en tilbakeføring, noe som vil være utfordrende om man som saksbehandler ikke har kontakt med foreldrene. Informantene forteller at de må bli flinkere til å gjenta og tilby informasjon og forsøke å gjenoppta kontakten med de foreldrene som unngår barneverntjenesten.

Funnene viser at det er behov for å tenke annerledes i måten man møter foreldrene på. En informant mente det kunne være hensiktsmessig å kalle «råd og veiledning» noe annet slik at foreldre i større grad ønsket kontakt med barneverntjenesten. Eksempelvis å invitere foreldre til «en prat» istedenfor å spørre foreldre om de er i behov av «veiledning». Informanten sa:

(...) det er lettere å kanskje å takke ja til hjelp fra barneverntjenesten om vi legger det fram på andre måter (...) det å prate litt, ufarliggjøre det. At vi ikke bruker ord som veiledning eller terapi (...) noen får fordommer mot slike ord og tenker at man da skal prate om alt man ikke får til.

Detten tenker jeg kan ha stor betydning for oppfølgingen av foreldre. Noen foreldre vil kanskje gå i forsvarsposisjon om man tilbyr dem veiledning. I begrepet «veiledning» ligger det noen tanker om at det er mye foreldrene ikke får til og trenger veiledning for. Noen vil kanskje unnlate å dukke opp til møter av den grunn, eller at de kanskje føler at de på dette tidspunktet ikke er mottakelig for å sitte sammen med saksbehandler å høre alt de ikke mestrer eller får til. Ved å invitere foreldrene til en prat, eller høre om de vil komme for å prate om hvordan de har det, om det er noe barneverntjenesten kan hjelpe dem med osv. vil det kanskje for noen gjøre at terskelen senkes og det å møte saksbehandler oppleves som mindre krevende. En prat legger til rette for en samtale, mens veiledning tilsier at den ene parten er sterkere enn den andre, fordi de har evnen som skal til for å «veilede» og det har ikke den andre parten i denne samtalen, den «skal veiledes». Den parten som tilbys veiledning vil ikke nødvendigvis føle at de er i behov for veiledning, og i hvert fall ikke fra en part som de mener har gjort de urett og som de kanskje til og med føler har misforstått de avgjørelsen av å ta fra de barnet sitt. En prat derimot er mye mer åpen i den forstand at her er man på samme nivå allerede ved

invitasjon. I en prat stiller begge parter likt i stedet for at en veileder og en skal korrigeres og veiledes.

Alle informantene hadde et sterkt ønske om å lykkes med oppfølgingen av foreldre etter omsorgsovertakelser. Den største utfordring informantene nevnte var nettopp dette med de foreldrene som ikke ønsket kontakt med barneverntjenesten. Det er jo ikke slik at foreldre må ta imot hjelp fra barneverntjenesten, men barneverntjenesten har en plikt til å tilby foreldrene oppfølging. Funnene viser noen ulikheter mellom saksbehandlerne, da noen forteller at de aldri slutter å forsøke å oppnå kontakt, sender foreldrene melding selv om de ikke svarer osv. Mens andre saksbehandlere forteller at de i noen saker har «gitt opp» å oppnå kontakt med foreldrene. Dette viser igjen hvordan saksbehandlere vurderer og forholder seg ulikt til det samme mandatet, og at barnevernsarbeiderne i stor grad ut fra skjønnsutøvelse (Lipsky, 2010).

På den ene siden skal du være barnets forsvarer, jobbe for barnets beste, være barnets «advokat», og på den andre siden skal du bygge en relasjon til foreldrene som du som saksbehandler har vurdert til å ikke gi god nok omsorg eller være bra nok for barnet. Informantene viser forståelse for hvor stor inngripen og hvilken sorg foreldre må stå i, foreldre har både juridisk, følelsesmessig og kulturelt hatt omsorgen for barna – også er dette tatt fra dem. Og etter dette skal du samarbeide og ha kontakt med de som har tatt fra deg dette ansvaret. Dette påvirker i stor grad den neste hovedkategorien fra analysen, nettopp *tillit*.

4.2. Tillit

Den andre hovedkategorien omhandler tillit mellom foreldre og de ansatte i barneverntjenesten. Informantene fortalte om betydningen av å oppnå tillit mellom foreldre og seg selv for at samarbeidet skulle fungere godt for begge parter. Informantene belyste også at det var i de tilfellene der det var manglende tillit i relasjonen mellom foreldre og barnevernet, at oppfølgingen og samarbeidet var krevende og utfordrende. Flere av informantene sa at nettopp tillit er det viktigste i arbeidet deres. En av informantene forteller:

Hovedutfordringen i arbeidet vårt er kanskje dette med tillit. Vår tjeneste har tatt fra dem (foreldrene) barnet deres, og så skal vi samarbeide videre.

Warming & Christiansen (2016, s.27) viser i sin bok *Tillid i sosialt og pædagogisk arbejde med børn og unge* til Niklas Luhmanns forståelse av tillit. Luhmann forklarer *tillit* som noe som kan redusere sosial kompleksitet. Videre at tillit kommer til syne i samspillet mellom mennesker og at tillit er viktig for at samfunnet i det hele tatt skal fungere

(Warming & Christensen, 2016, s. 27). Luhmann hevder *mistillit* kan spille samme rolle som *tillit*, men at *mistillit* er psykologisk mer krevende å håndtere enn *tillit*. Hvis man forventer å bli møtt med *mistillit* eller at man faktisk blir møtt med *mistillit*, må man selv håndtere kompleksiteten i dette. Å bli møtt med *mistillit* tyder på at noen har en manglende annerkjennelse av dine intensjoner eller evner til det du gjør (Warming & Christensen, 2016, s. 27). Så det å arbeide under forhold med eksisterende *mistillit* er krevende og utfordrende både for foreldrene og de ansatte. Noen foreldre opplever at *tilliten* er brutt etter en omsorgsovertakelse, barnevernet har tatt barnet deres, og de har en manglende tro på at barnevernet og systemet kan reparere eller hjelpe dem etter dette. For de ansatte i barneverntjenesten er dette utfordrende da de opplever å ikke komme i posisjon til å kunne hjelpe foreldrene da de allerede har en formening om hvilke holdninger og intensjoner barnevernet har, og at disse kanskje er ikke gode. Luhmann hevder at *tillit* fremmer samarbeid og skaper en sammenheng i kommunikasjonen og relasjonen, da *tillit* motiverer, forplikter og engasjerer partene (Warming & Christensen, 2016, s. 27). På bakgrunn forstår jeg *tillit* som nødvendig i relasjonen mellom saksbehandler og foreldre etter at de har gjennomgått en omsorgsovertakelse. Dette er noe saksbehandlere må bruke tid og jobbe for å oppnå, for et fungerende samarbeid. Dette for å motivere og engasjere foreldrene i egen sak og fremtid. På den andre siden bør det være rom for forståelse for at det er krevende for foreldre som er sinte og frustrerte og ikke kjenner seg igjen i eller er uenige i omsorgsovertakelsen, at de videre skal bygge opp *tillit* til den saksbehandleren som har vurdert at deres omsorgsevne ikke er tilstrekkelig.

Videre skriver Warming & Christensen (2016, s. 28) at *tillit* gjør at det foreligger elementer av risiko og usikkerhet. Det å ha *tillit* til noen gjør at man forsøker å se bort i fra disse risikoene, at vi kan lene oss på den andre parten i relasjon til å vurdere og handle på deres vegne. Informantene forteller at det å skape en relasjon og få foreldrene til å stole på barneverntjenesten er en kjempestor utfordring. Alle informantene forteller at det å komme i en posisjon der man kan hjelpe dem er vanskelig, da foreldrene ikke stoler på barnevernet. Mange foreldre er redde for å fortelle og dele om seg selv og sine utfordringer. Noen informanter sier at det kan virke som at foreldrene unnlater å fortelle barnevernet ting, i frykt for hva barnevernet kan gjøre med denne informasjonen. En informant sier følgende:

Ofte tenker jeg at de er redd for å samarbeide og fortelle oss ting. Noen foreldre opplever jeg at er redd for hva de kan si og hvilke konsekvenser dette har. Kanskje er de redd for at noe kan bli brukt mot dem ved en senere anledning.

Tillit er noe som krever tid og som bygges opp langsomt. Tillit bidrar til at man gir noen andre mulighet til å gjøre noe til sin egen situasjon eller en felles problemstilling, man gir noen andre en form for makt. På bakgrunn av dette er ikke tillit noe man kan kreve, men noe man må gjøre seg fortjent til (Warming & Christensen, 2016, s. 32). For de saksbehandlere i barneverntjenesten kan dette være vanskelig og krevende. Da de har plikter til å følge opp foreldre etter omsorgsovertakelse og dette er noe de er nødt til å gjøre – og om foreldre ikke ønsker skal barnevernet ikke gi opp forsøket på oppfølging. Hasenfeld (2010) beskriver sosialarbeideren, saksbehandleren i barneverntjenesten, som en utøver av velferdspolitikken til et land/samfunn. De reglene og reguleringene som er i samfunnet legger føringer for hvordan saksbehandleren utøver jobben sin. Det er saksbehandlerens egne holdninger, verdier og tidligere erfaringer som vil påvirke hvordan dette iverksetter og implementerer velferdspolitikken i sin oppfølging av foreldre etter en omsorgsovertakelse (Hasenfeld, 2010). På mange måter vil oppfølgingen av foreldre da for noen oppleves som god og for noen vil den ikke fungere, da mye handler om nettopp saksbehandlers erfaringer og holdninger. På mange måter er tillit og den relasjonen til de man møter har en større verdi enn det man faktisk kommuniserer. På bakgrunn av dette vil det å jobbe med relasjonsbygging og opparbeiding med tillit være ekstremt viktig i møte med foreldre etter en omsorgsovertakelse. Da mye av det barneverntjenesten kommuniserer og forteller foreldre etter en omsorgsovertakelse for mange kan være vanskelig å høre og vanskelig å snakke om. Hvis saksbehandler og foreldre har en grei relasjon og de har opparbeidet tillit til hverandre, vil det kanskje for noen gjøre det lettere å ta imot vanskelige og tunge beskjeder.

Saksbehandlere i barneverntjenesten kan ikke kreve tillit fra noen foreldre. De må gjøre seg fortjent til å oppnå tillit, dette kan gjøres med å bruke tid sammen med foreldrene – for det krever tid å bygge opp tillit. Dette for å trygge dem, vise at man bryr seg og at man har forståelse for den inngripen foreldrene er utsatt for. Barnevernet kan ikke forvente at foreldre skal fortelle dem. Höjer (2011) viser at foreldre som har hatt kontakt med samme saksbehandler i barneverntjenesten over lengre tid opplever å ha en tillitsfull relasjon til barnevernet generelt og til saksbehandleren sin, og at de opplevde at livssituasjonen deres ble forbedret. Det kan også være store forskjeller mellom mennesker i hva som kreves av tillit for å for eksempel fortelle om seg selv eller noe som er vanskelig. Noen foreldre vil enkelt kunne fortelle om dette, mens for andre vil dette kreve tid og en «større» tillit (Warming & Christensen, 2016, s. 33). Jeg tror det er viktig å ha med seg i arbeidslivet, å ikke trekke noen konklusjoner på bakgrunn av at noen avviser eller at det tar lengre tid for noen å åpne seg for barnevernet. Warming & Christensen (2016, s. 37) skriver at tillit i noen tilfeller kan være ekstra krevende å opparbeide, og at dette gjelder i de tilfellene for det eksisterer negative følelser mellom

partene i relasjonen. Videre skriver de at positive følelser ikke er en forutsetning for å bygge tillit, men at de hjelper til. Informantene forteller at oppfølgingen av foreldre etter en omsorgsovertakelse er preget av mye uro og negative følelser, i hvert fall i de tilfellene hvor foreldre ikke er enige i omsorgsovertakelsen. I følge Warming & Christensen (2016, s. 37) vil tillitsarbeidet mellom foreldre og saksbehandlere etter en omsorgsovertakelse i mange tilfeller være vanskelig på grunn av de negative følelsene som ligger til grunn. På den andre siden så har jeg nevnt tidligere at mange foreldre opplever å ha tillit til barnevernet, og i hvert fall i de tilfellene hvor de har hatt kontakt med barnevernet og samme saksbehandler over en lengre periode.

Granerud, Syrstad & Andersen (2021) skriver at barnevernet står overfor flere utfordringer når det gjelder oppfølgingen av foreldre etter en omsorgsovertakelse. De viser til at en av de største utfordringene er på hvilken måte foreldre vil kunne etablere et tillitsfullt forhold til saksbehandlere og barnevernet. Höjer (2011) viser til at foreldrene som har hatt en kontinuitet og kontakt med samme saksbehandler over en lengre periode opplever å ha en tillitsfull relasjon til barneverntjenesten. Man kan forstå at jo lengre du har kjent noen, hatt en relasjon til noen, er det enklere å ha tillit til noen. I tillegg må man tenke at foreldre føler at barneverntjenesten på en måte har brutt tilliten, av at de har tatt fra dem det kjæreste dem har.

Informantene forteller at det er vanskelig og nærmest umulig å kreve tillit fra noen, og at mange foreldre bruker tid på å opparbeide tillit etter en omsorgsovertakelse. Dette var spesielt framtrædende i de sakene hvor foreldre føler at barneverntjenesten har ødelagt livet deres.

Informantene trekker frem kultur og andre religioner som en utfordring i tillitsarbeidet med foreldre. En informant forteller:

Kultur har også stor betydning. Hvordan følger vi opp foreldre som har en annen bakgrunn og kultur, hvor deres (foreldrenes) tidligere erfaring er at de ikke har tillit til myndighetene. De (foreldrene) stoler ikke på politiet, helsevesenet, og på ingen måter barnevernet.

Informantene forteller om ulike måter å vise omsorg ovenfor foreldre som har mistet omsorgen for barna sine. Informantene setter ord på hvor inngripende det må føles for foreldre å miste det aller kjæreste de har, og at det er viktig å vise forståelse for dette og at dette også bidrar til å skape en relasjon mellom foreldre og saksbehandleren. En informant sier:

Jeg bruker å si at man kan si mye som kan være brutalt for mange, men man kan likevel si det med omsorg og respekt. Det er noe med at man kan fortelle noen den verste beskjeden i livet, som er mot deres vilje, men man kan si det på en måte som viser at du bryr deg om dem (foreldrene) og har respekt for at dette er en stor inngripen og det forstår vi (barneverntjenesten).

Hanne Warming gjennomførte workshops og intervju med barn og unge i utsatte posisjoner i forbindelse med forskningsprosjektet til boken *Tillid i sosialt og pædagogisk arbejde med børn og unge* (Warming & Christensen, 2016). Empirien til Warming fortalte noe om hva som skal til for at man får tillit til sosialarbeidere og hva de skal gjøre. Noe av det som framkom av prosjektet var at sosialarbeidere må vise tillit til barn og unge, ved å vise noe av seg selv, sosialarbeiderne må holde det de lover, hjelpe til positiv forandringer, de skal gi nye sjanser og lytte og ta problemene på alvor. Jeg tenker at det er viktig at saksbehandlere viser at de bryr seg og setter ord på vanskelige følelser. Dette kan gjøre det enklere for foreldrene å åpne seg om den sorgen det må være å miste barnet sitt. På den andre siden er det viktig å være ærlig om de bekymringene man har ovenfor utviklingen til barnet og forholdene rundt foreldrene. Berge (2012, s. 51) skriver at informasjon er en viktig forutsetning for at foreldre skal kunne medvirke i egen sak. Videre skriver hun at flere foreldre ikke vet hva de skal spørre om eller hvilken informasjon de ønsker og har krav på, og at det kan være krevende for foreldre å få med seg informasjonen som blir gitt til dem. For saksbehandlerne er det viktig å sikre at foreldre får gjentatt informasjon, om både forhold rundt barnet, hvilke plikter og rettigheter barnet og foreldrene har, og videre organisering (Berge, 2012, s. 51).

Informantene peker på at det er viktig å vise følelser ovenfor foreldre etter en omsorgsovertakelse, og at dette kan være med på å bygge en relasjon og at samarbeidet mellom foreldre og barneverntjenesten kan bli bedre av dette. En informant sier: «Det å snakke om følelser tror jeg er veldig tillitsskapende». Samme informant sier: Jeg har tenkt mye på hvilken sorg det må være å ha mistet ungene sine, og det å møte dem (foreldrene) på en god måte etter dette er veldig viktig. Jeg opplever at man som saksbehandler setter ord på det man opplever som vanskelig, opplever jeg å få en bro inn til foreldrene.

Warming & Christensen (2016, s. 73) skriver at anerkjennelse er et grunnleggende menneskelig behov, som krever gjensidighet. Honneth deler anerkjennelse inn i tre dimensjoner; 1) følelsesmessig, 2) rettslig, og 3) sosial. Den følelsesmessige anerkjennelsen går ut på at man gir og mottar omsorg og støtte i en relasjon, begge parter i relasjonen er uerstattelige og det er en forutsetning for selvtillit. Dette oppleves

ofte i foreldre-barn-relasjonen (Warming & Christensen, 2016, s. 73). Hvis man overfører dette til relasjonen mellom foreldre og saksbehandlere, kan det være avgjørende for foreldrene og tilliten de får til saksbehandler å ikke oppleve at de kun er en oppgave eller en «sak» for saksbehandler. I sitatet over forteller informanten at det å snakke om følelser er tillitsskapende. Det saksbehandler gjør er å gi foreldrene følelsesmessig anerkjennelse, som igjen skaper tillit. På den andre siden er ikke saksbehandler avhengig av omsorg og støtte fra foreldrene, dermed er ikke dette et gjensidig avhengighetsforhold.

4.2.1. Felles forståelse

Informantene fremhever viktigheten av å skape en felles forståelse både av utfordringer, behov og situasjonen rundt familien og barnet. De forteller at dette er nøkkelen til at oppfølgingen av foreldrene etter omsorgsovertakelse skal fungere. Noen av informantene forteller at de opplever å ha god dialog med de foreldrene de har oppfølging med, men at dette har tatt tid. En informant sier:

Jeg opplever at der jeg er nå, har jeg god dialog med alle biologiske foreldre som jeg har kontakt med. Det har ikke alltid vært slik, det har krevd tid og trygging. Men jeg tror at de begynner å skjønne at jeg er der for å hjelpe dem (foreldrene), og ikke for å gjøre ting mer vanskelig.

Empirien peker på at oppfølgingsarbeidet er spesielt utfordrende i de tilfellene der foreldrene ikke forstår noe av omsorgsovertakelsen og ikke er enige i vurderingene barneverntjenesten har gjort. En informant sier:

(...) der foreldrene ikke forstår noe av omsorgsovertakelsen (...) blir det vanskelig. Av og til er de (foreldrene) uheldig med advokatene sine, de gir kanskje foreldrene noen vrangforestillinger om hvordan barnevernet fungerer. Da styrker dette mistilliten. Det å jobbe med tillit er det mest krevende i barnevernsarbeidet mener jeg. Og noen har veldig ukloke advokater som tillegger oss (barneverntjenesten) for eksempel at jeg som saksbehandler har en egeninteresse for å hindre disse foreldrene i å se barnet sitt. Som er helt absurd. Da blir kommunikasjonen veldig vanskelig (...) hvor det ligger en grunnleggende mistillit, og foreldrene får ikke noe hjelp fra advokatene sine.

I tillegg viser denne informanten at foreldre kan bli påvirket av andre personer utenfra, og i dette tilfellet advokatene sine. Teilgård (2013, s. 78) viser at i mange barnevernssaker med omsorgsovertakelser, foregår mye av kommunikasjonen mellom foreldrene og saksbehandlerne nettopp via advokatene til foreldrene. Dette kan det være mange grunner til. For mange foreldre vil det være veldig godt å ha et godt samarbeid

med advokaten sin, og jobben til advokaten er jo å kjempe for foreldrenes rettigheter. Saksbehandlere kan kanskje i noen tilfeller føle at advokatene kjemper imot det som er det beste for barnet og disse foreldrene. Men samtidig er det viktig at foreldrene opplever at det er noen som kjemper deres sak, og når relasjonene mellom foreldrene og saksbehandler blir for krevende og utfordrende er det forståelig at noen foreldre kun vil ha kontakt og snakke gjennom sine advokater. Advokater som megler mellom foreldre og barneverntjenesten vil også ha et ansvar for å forsøke å hjelpe foreldrene til å ha et godt samarbeid med barnevernet, da det ikke gagnar noen, hverken barnet eller foreldrene, at barnevernet og foreldre ikke samarbeide. Informantene trekker også frem støttepersoner, advokater og andre forhold som både kan forstyrre og hjelpe foreldrene. I situasjoner der advokater eller andre forstyrre og motvirker et godt samarbeid mellom foreldre og barnevernet er det tenkelig at mistillit kan styrkes, og jo mer mistilliten vokser desto vanskeligere vil det være å snu mistillit til tillit. På samme tid kan støttepersoner som er med foreldrene i møter kunne regulere foreldrene i samspeilet med barnevernet. Kanskje noen foreldre har utfordringer og vansker med å få med seg det som blir sagt i møtet, og det vil være betryggende å ha med seg noen som kan gjengi informasjon i etterkant av møtene. I tillegg kan det for noen foreldre være en trygghet å ha med seg noen som de vet er på deres side, og at de ikke nødvendigvis trenger å være uenig med barneverntjenestens vurderinger og evaluering – men at de ønsker det beste for foreldrene.

Som forventet viser empirien at i de sakene der foreldre og barneverntjenesten er enige i at en omsorgsovertakelse er til det beste for barnet, er de «enkleste» sakene. Disse sakene har mindre konflikter og et bedre samarbeid mellom barneverntjenesten og foreldre. En informant sier følgende om hva barneverntjenesten kan bli flinkere til, for å oppnå en felles forståelse og tillit mellom foreldre og barneverntjenesten:

Hvis vi blir bedre til å jobbe tett med biologisk familie etter en omsorgsovertakelse, vil kanskje den felles forståelsen oppnås i flere saker. Vi må kanskje tilby mer, oftere og gjenta og ikke «ta nei for et nei». Jeg tror at tillit i mange tilfeller kommer etter at noen ser at du holder ut og tåler avvisning.

Nettopp dette skriver Warming & Christensen (2016, s. 67). Noen er i behov av å se at saksbehandler tåler avvisning, og at hjelpen ikke stopper opp om du sier nei en gang. Du skal vise den andre parten tillit, ved å gi de en sjanse (igjen og igjen) (Warming & Christensen, 2016, s. 67). Her kan tid spille en rolle for saksbehandlere. Saksbehandlere i barneverntjenesten har ofte mange saker, der flere er krevende og det blir brukt mye tid. Hvis det da er noen foreldre som gjentatte ganger takker nei eller ikke svarer på henvendelse fra barneverntjenesten er det forståelig at man på et tidspunkt kan slutte å

tilby hjelp. På den andre siden kan ikke barneverntjenesten gjøre dette. De plikter å tilby oppfølging av foreldrene etter en omsorgsovertakelse. Dersom noen foreldre kontinuerlig unnlater seg kontakt med barnevernet, er det spørsmål om hvorvidt det vil koste barnevernet for mye ekstra tid å sende dem en melding, forsøke å ringe, sende et brev o.l. Det gjelder å misse seg selv på de vanskene og utfordringene foreldre står i etter en omsorgsovertakelse, og ingen kan vite når eller om foreldrene på et tidspunkt vil takke ja til oppfølging fra barneverntjenesten. Kanskje må barneverntjenesten også tenke litt nytt, er det noen andre som foreldrene heller kunne tenke seg å snakke med, kanskje de hadde ønsket å snakke med oss om de fikk ha med seg en støtteperson, kanskje kan vi møte foreldrene en annen plass enn på kontoret – om de opplever dette krevende.

Informantene forteller at de i noen tilfeller føler at foreldre ikke evner å se barnets behov og barnets beste. En informant sier:

Jeg har forståelse for at foreldre har mange ønsker og behov etter en omsorgsovertakelse. Utfordringene kommer når foreldrenes behov og ønsker veier tyngre enn barna deres. Ikke alle foreldre klarer å se hva som er barnets behov her og nå.

Svalastog (2018, s. 53) gjorde også funn av dette i sin masteravhandling.

Saksbehandlere opplever ofte at foreldre har fokus på seg selv og sine behov i oppfølgingen etter en omsorgsovertakelse. Videre at mange foreldre glemte at det var barnet som var agendaen for møtet og ikke foreldrenes behov og ønsker. Hvis man ser annerledes på det kan det være utfordrende for foreldre å høre hvordan det går med barnet, barnets utvikling og forhold rundt barnet, som f.eks. hvordan barnet har knyttet seg til fosterforeldre eller ansatte i en institusjon. Kanskje prøver noen foreldre å styre møtene og samtalene til andre ting, da dette er for vondt for dem å høre. Samtidig kan det være at mange foreldre har nok med seg selv, noen er ikke i stand til å sette seg inn i barnets situasjon, og den krisen foreldrene er i blir for stor å håndtere. Det kan da bli ekstra vanskelig å på toppen av det hele høre hvordan barnet har det.

Barneverntjenesten har et ansvar for å gi foreldre den oppfølgingen de trenger, og om foreldrene er i behov av å lette på tankene sine og prate med noen, og at et møte med saksbehandler kan være en arena for dette.

Empirien viser at saksbehandlere som regel opplever at det ikke er så store konflikter mellom foreldre og barneverntjenesten etter en omsorgsovertakelse, men at i de sakene hvor det har vært konfliktfyllt, eller anspent mellom foreldre og saksbehandler ofte handlet det om denne felles forståelsen av utfordringer og behov. En informant forteller:

Fellesnevneren i de sakene (konfliktsaker), slik jeg ser det, er foreldres manglende evne og vilje til å se sine egne problem. Og en manglende evne til å se hva som er det beste for barnet.

De foreldrene som ikke ser egne utfordringer og problemer, som ikke har vært enige i omsorgsovertakelsen, og som i hovedsak har fokusert på den krenkelsen det er å miste omsorgen for barnet sitt gjorde oppfølgingsarbeidet svært utfordrende. En informant satt ord på det å være tett på disse foreldrene på denne måten:

Hvis vi blir bedre til å jobbe tett med biologisk familie etter plassering, vil kanskje den felles forståelsen oppnås i flere saker.

Informantene fortalte at det var stor forskjell på kontakten og samarbeidet med foreldre etter en omsorgsovertakelse dersom omsorgsovertakelsen var frivillig, kontra tvungen.

En informant forteller følgende:

Jeg har lyst å si at det er stor forskjell på om det er frivillig plassering eller om det er tvungen plassering (...) I saker hvor foreldre samtykker til plassering, og er med på hele veien på beslutningen om en omsorgsovertakelse, da søker kanskje foreldrene litt mer samarbeid med oss og vi har en bedre kommunikasjon. I de sakene hvor det har vært tvungen plassering opplever jeg at det nesten ikke blir noe oppfølging i det hele tatt.

Svalastog (2018, s. 71) viser at i de sakene hvor det er stor konflikt mellom foreldre og saksbehandler ofte var knyttet til at foreldrene ikke respekterte eller viste forståelse for hvordan barnet reagerer på foreldrene. Dette kan også sees i sammenheng med at foreldrene ikke forstår de utfordringene og behovene barnet deres har, og dette skaper konflikt mellom saksbehandler og foreldre. Saksbehandlerne kan oppleve å ikke nå inn til foreldrene med de bekymringene de har for hvordan barnet har det, og hva barnet er i behov av nå. Ifølge Slettebø (2008) må oppfølging av foreldre etter en omsorgsovertakelse tilpasses foreldrenes livssituasjon. Da er saksbehandler nødt til å utforske og identifisere foreldrenes behov og utfordringer, og tilrettelegge oppfølgingen deretter. Dette krever tid og at saksbehandler er åpen med foreldrene om hva barneverntjenesten kan tilby av oppfølging, samt tåle avvisning og irritasjon fra foreldre. Det vil være nødvendig å avklare med foreldrene hva de ønsker fra barnevernet. Tidligere forskning viser at foreldre er i behov av informasjon (Teilgård, 2013; Holland & Cowly, 2013; Slettebø, 2008). Slettebø (2008) viser at foreldre som er i kontakt med barnevernet opplever begrepet «brukermedvirkning» som et fremmedord. Videre skriver han at medvirkning kan tenkes seg å være en mulighet til å være uenige i noe. At det må være mulig at foreldre og saksbehandlere kommer med ulike perspektiver på forhold

rundt barnet eller familiens situasjon, og forsone seg med at de kan være uenige. Slettebø (2008) hevder at dette kan skape et likeverd i relasjonen mellom foreldre og saksbehandler. Der fagfolk, her: saksbehandler, kan akseptere at man ikke alltid forstår den andre parten.

4.3. utfordringer rundt samvær

Den tredje hovedkategorien belyser hvilke utfordringer og synspunkter de ansatte i barneverntjenesten har i oppfølgingsarbeidet når det gjelder samvær. Alle informantene forteller at mye av oppfølgingen av foreldre etter en omsorgsovertakelse handlet om organisering av samvær, veiledning i forkant av samvær, og utarbeiding av samværsplaner. Informantene forteller at samvær er det de opplever er det viktigste for foreldrene etter en omsorgsovertakelse.

En informant forteller likevel at det også er noen foreldre som ikke er så fokusert på samvær og kontakt med barna sine, da de har nok meg seg selv og egne behov og utfordringer. Informanten sier:

(...) er det ikke alle foreldre som er interessert i barnet sitt heller da. Noen foreldre kan jo synes det er kjempevanskelig å skulle stå i dette i ettertid (etter en omsorgsovertakelse). De ønsker ikke møte oss (barneverntjenesten), hvor vi prøver å tilrettelegge for at de skal ha kontakt med barna sine. De (foreldrene) har nok med sitt eget liv, det er ikke alltid slik at biologisk familie ønsker å jobbe videre med dette.

Slik jeg forstår dette handler dette om foreldre som ikke har kapasitet og/eller mulighet til å fokusere på barnet sitt, og dette kan det jo være flere grunner til. Informantene forteller om viktigheten av at samværene i de tilfellene hvor foreldrene er avvisende til kontakt, at kontakt og samvær tilpasses. Ifølge Teilgård (2013, s. 84) ønsker foreldre veiledning på hvordan de skal være gode samværsforeldre og veiledning når det blir aktuelt at barna flytter hjem igjen. Det vil være nødvendig at saksbehandlere i barneverntjenesten veileder foreldrene i hvilken form for kontakt de skal ha med barna sine, i noen tilfeller handler dette om når foreldre skal ta kontakt og ikke. I hvilke situasjoner barn er i behov av å kontakt med foreldrene sine, og når foreldrene må gi barna tid til å bli trygg i et nytt hjem eller på institusjonen. I Barne- og likestillingsdepartementets veileder *Oppfølging av foreldre med barn/ungdom plassert i fosterhjem eller på institusjon* (2009, s. 15) underbygges det at foreldre har nok med egne behov og utfordringer. Det å bli fratatt omsorgen for barna sine oppleves for foreldrene som en traumatisk hendelse, og for mange kan dette utløse en psykisk krise (BLD, 2009, s. 15). Det kanskje noen saksbehandlere tenker handler om at foreldre ikke

er interessert i eller at de viser lite interesse og nysgjerrighet for barnet sitt, kan på den andre siden bli sett på som at foreldrene har det veldig vanskelig psykisk og har nok med å ta vare på seg selv. Moldestad & Skilbred (2009) viser gjennom sin studie at foreldre fortsatt ser på seg selv som foreldre, men at de på et vis er «foreldre på avstand». Familier som er i kontakt med barnevernet opplever flere stressfaktorer enn andre, som; boligustabilitet, sosial isolasjon, fattigdom og marginalisering. I tillegg ser disse problemene ut til å forsterkes etter at foreldre mister omsorgen for barna sine (Slettebø, 2013; Granerud, Syrstad & Andersen 2021).

Det er velkjent at foreldre som mister omsorgen for barna sine i mange tilfeller har komplekse utfordringer og behov. Dette kan oppfattes som at de har nok med seg selv, og finne ut av hvordan de skal håndtere en ny hverdag, uten barnet sitt. I tillegg kan det kanskje oppfattes som at de ikke ønsker kontakt med barnet sitt, de tar avstand fra barneverntjenesten osv. Fordi de ikke vet hvordan de skal forholde seg til den krisesituasjonen de nå står midt oppi. I disse situasjonene hvor foreldre uttrykker at de ikke har kapasitet til å gjennomføre samvær eller det å ha kontakt med barneverntjenesten, vil det være nødvendig for barneverntjenesten å kunne tilpasse kontakten eller samværene med barna. Og i tillegg tilpasse kontakten barneverntjenesten og foreldrene skal ha.

Bunkholdt & Kvaran (2015, s. 316) skriver om «elektroniske samvær». De redegjør for hvordan barn og foreldre kan ha kontakt med hverandre på andre måter enn kun ved direkte samvær, som gjennom mobil, Facebook, Snapchat osv. denne typen kontakt kan også reguleres av fylkesnemnda etter omsorgsovertakelse. Dette kan i mange tilfeller være vanskelig å regulere, i hvert fall nå som det er så mange forskjellige sosiale medier, ulike plattformer hvor man kan ha kontakt med hverandre. I tillegg til at de fleste barn og ungdommer styrer mobil selv, og det er utfordrende for de voksne rundt å ha noen form for kontroll av hva som foregår på mobilen. I de tilfellene det er behov for at samvær begrenses, og da også elektronisk kontakt mellom barn og foreldre blir dette gjort i henhold til hensynet av barnets beste. På den andre siden kan det være veldig mye positivt med denne formen for kontakt. Tidligere var det kanskje mer utfordrende å ha den jevnlige kontakten mellom barn og foreldre etter en omsorgsovertakelse. Nå har så og si alle ungdommer mobil, pc eller nettbrett lett tilgjengelig. Bunkholdt & Kvaran (2015, s. 316) skriver at det for noen barn kan oppleves som en lettelse å ikke være så tilgjengelige for foreldre, og at de ønsker hjelp og støtte til å regulere kontakten over mobil o.l. I disse tilfellene er det viktig at barneverntjenesten er tydelige både ovenfor barnet, foreldre, fosterhjemmet eller institusjonen som barnet bor på om hvilken kontakt det skal være over sosiale medier eller telefon.

På den ene siden kan det være godt for foreldre og barn å ha denne formen for «lett» kontakt over mobil, kanskje barnet eller ungdommen sender noen bilder av hva han eller hun gjør, og at foreldre kan gjøre det samme. På den andre siden kan dette være ekstremt krevende og vanskelig for barnet. Det å skulle opprettholde denne formen for kontakt med foreldrene etter en omsorgsovertakelse. I tillegg gir dette foreldrene og barnet en arena for samhandling der barneverntjenesten ikke har innsikt til å kontrollere eller regulere. Der kan foreldrene prate mye om barnevernssaken eller samtalene kan ha innhold som barneverntjenesten ikke tenker er heldig for barnet. Igjen; det vil være viktig for barneverntjenesten å være tydelig med både barnet og foreldrene om hva de tenker er god kontakt med barnet og hva de tenker at de ikke trenger å prate om.

Noen foreldre synes kanskje det er tilstrekkelig å få informasjon fra barneverntjenesten om hvordan det går med barna, hvordan de har det på skolen osv. det vil være viktig for saksbehandlerne å tilpasse kontakten med barna etter både barnets og foreldrenes premisser og interesser. Og her vil hensynet til barnets beste være over hensynet til foreldrenes ønsker og behov. Hvis det er slik at foreldrene ikke ønsker kontakt med barneverntjenesten, vil det kanskje være hensiktsmessig at informasjonen om barnet går via noen andre. Hvis for eksempel foreldrene har god kontakt med fosterhjemmet eller de ansatte på institusjonen, vil kanskje det være bedre for både foreldrene og saksbehandler at statusoppdateringer kommer derfra. Dette er noe som saksbehandler må utforske i samråd med foreldrene. Hvordan foreldrene ønsker at informasjon deles og gis. Selv om foreldre ikke har kapasitet til å gjennomføre samvær, betyr ikke dette at barneverntjenesten ikke skal ha kontakt med foreldrene.

Empirien viser som sagt at oppfølgingen av foreldre i veldig mange saker i all hovedsak handler om organiseringen rundt samvær. En informant sier:

(...) hvor vi snakker om hva som skjer videre – veldig ofte om samvær. Det er ofte det som er hovedfokuset for foreldrene (...) dette er selvfølgelig også forskjellig fra sak til sak, men min erfaring er at samvær og planlegging av samvær er viktig for alle foreldre.

Man kan tenke seg at det er vanskelig for foreldrene å fokusere på noe annet enn samvær med barnet om barnet ikke bor hjemme lenger. Det eneste foreldre er opptatt av er når de kan se barna sine igjen, hvilken varighet og hyppighet samværene skal ha, hva de kan gjøre på samvær osv. Berge (2012) viser at foreldre som har blitt fratatt et barn med en omsorgsovertakelse har et ønske om å snakke om seg selv og sitt eget liv, og ikke bare det som omhandler samvær og organiseringen av dette. Videre skriver

Berge (2012) at foreldre har behov for at saksbehandler er nysgjerrig og viser at de bryr seg, med å for eksempel spør foreldrene hvordan de har det, forsøker å bli litt bedre kjent og få et innblikk i livene til foreldrene. Dette skriver også Höjer (2007), at det er viktig for de som er i kontakt med barneverntjenesten at de opplever at saksbehandler viser interesse for henne eller han. Dette kan gjøre at relasjonen mellom saksbehandler og foreldre blir bedre, og at foreldre opplever å føle seg akseptert av saksbehandler. Schofield et. Al. (2011) bekrefter også dette gjennom sin studie. De pekte på at foreldre er i behov av å bli møtt av saksbehandler med empati og respekt.

En informant forteller om hvordan kommunikasjonen mellom barneverntjenesten og foreldre spiller en viktig rolle i vurderinger som tas rundt samvær. Informanten eksemplifiserer dette ved å fortelle om en sak der det har blitt store forskjeller i hvor mye samvær foreldrene får med barna sine, med bakgrunn i hvordan de forskjellige foreldrene har samarbeidet med barnevernet, og hørt på bekymringene barnevernet har når det gjelder samvær og innholdet i samværene. Informanten forteller:

(...) begge foreldrene startet med samme utgangspunkt, hvor retten la føringer for hvor mye samvær de skulle ha med barna (...) Den ene forelderen var aldri fornøyd med dette, og dette var et gjentakende tema mellom denne forelderen og barneverntjenesten (...) Den andre forelderen aksepterte det retten bestemte og forholdt seg til det (...)

Videre beskriver informanten hva dette gjorde med samværene. Den ene forelderen aksepterer det retten har vurdert og lagt føringen for, mens den andre forelderen ikke har noen god dialog eller kommunikasjon med barneverntjenesten. Når det gjelder forelderen der samarbeidet ikke har fungert sier informantene at forelderen «aldri har akseptert plasseringen og tillegger barneverntjenesten en (...) egeninteresse av å hindre kontakt. Noe som gjør kommunikasjonen veldig vanskelig». Informanten forklarer det videre slik:

(...) Den forelderen som aksepterte det retten bestemte har evaluert sammen barneverntjenesten, og valgt å øke antall samvær, fordi samværene har fungert godt. Vi (barneverntjenesten og forelderen) har evaluert og funnet gode måter å gjøre det (samværene) på, og vi (barneverntjenesten og forelderen) har hatt en fin dialog hele veien(...)

4.3.1. Standardiserte ordninger

Informantene forteller om ulike former for standardiserte rutiner og strukturer når det gjelder samvær. Flere nevner at det tidligere har vært noen standarder innenfor barnevernsfeltet, og at dette har vært mellom fire og seks samvær i løpet av et år. I

tillegg viser funnene at samværsordningene i liten grad har blitt evaluert. En informant forteller:

Jeg opplever at tidligere så satt de samværsplanene for ett år av gangen. Jeg bruker å lage en halvårsplan, hvor vi jevnlig har evalueringer.

De avgjørelsene barneverntjenesten og fylkesnemnda gjør i forbindelse med samværsutmålinger må bli sett på som komplekse avgjørelser. Det må vurderes ulike forhold både ved foreldrene, barnet og plasseringsstedet til barnet. Disse forholdene må vurderes og vektles både hver for seg og i tilknytning til hverandre (Gerds-Andersen, 2020). I tillegg må samværsomfanget være i tråd med verdier og holdninger i norsk lovverk, internasjonale konvensjoner og barnefaglig kunnskap om blant annet barns behov og utvikling, beskyttelse og risiko for barnet osv. Dette gjør arbeidet med samvær og utfordringer rundt dette krevende og på mange måter altoppslukende for saksbehandlere. Det er mye saksbehandlerne skal tenke på og vurdere i den enkelte sak når det gjelder samvær og hvilke konsekvenser samvær har for foreldre, barnet og familien i tillegg til det rettslige utgangspunktet både Norge og internasjonalt, der det står at foreldre og barn etter en omsorgsovertakelse har rett til samvær med hverandre. Dette prinsippet er styrende for organisering av samvær, så lenge samværene – både utforming og gjennomføring, ikke er i strid med barnets beste (Gerds-Andersen, 2020).

En informant forteller at samværsplanene har vært like år etter år, og at det har vært store mangler i evalueringene av dette arbeidet. Funnene i denne studien viser at det har skjedd en endring både i praktiseringen av samvær, i tillegg til et endret fokus på nettopp dette med samvær innad i barneverntjenesten etter dommene fra EMD. En informant poengterer at det i de fleste sakene der Norge har blitt dømt, ikke er noen er innvendinger på selve omsorgsovertakelsen, men manglende samvær og evalueringer knyttet til samværsordningene. Flere av informantene synes at dommene i EMD har bidratt til mye positivt. De sier blant annet at dette har gjort at de ansatte i barneverntjenesten har fått et økt fokus på tilbakeføring, og å jobbe mot dette. Videre belyser de at de er positive til nye syn og mer oppmerksomhet rundt samvær og at de «standardene» som flere av informantene hevder at det har vært i barnevernet. En informant sier:

(...) Norge har *barnets beste* skrevet i pannen, og det føler jeg kanskje ikke andre europeiske land nødvendigvis har. Selv om de fleste sakene hvor Norge har blitt dømt, er ikke Norge kritisert for eller fått innvendinger på at selve omsorgsovertakelsen er feilaktig, men fokuset ligger på samvær og antall samvær i løpet av et år osv. Jeg synes at barnets beste i noen av disse sakene forsvinner litt. Fordi det er et så stort fokus på å ha nok samvær, og tanken på tilbakeføring.

En annen informant sier:

På ett vis er fokuset på samvær etter EMD-dommene bra. Det er ikke bra slik vi har hatt det i Norge, at det kanskje har vært en standard da med antall samvær i løpet av året, og dette har gjerne vært fire eller seks ganger. Dette skal jo være individuelt vurdert (...) Men jeg synes det er utfordrende det samværsomfanget som det blir lagt opp til nå.

På spørsmål om hva informanten mener med det dette, svarer informanten at barneverntjenesten blir utfordret på å øke på antall samvær. Funnene viser også at dette handler om at plasseringene av barn i utgangspunktet skal være midlertidige. Det er fylkesnemnda som fatter et minimumskrav til antall samvær i løpet av et år etter en omsorgsovertakelse (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 313). Barneverntjenesten kan selv velge å utvide antall samvær, men om barneverntjenesten vurderer at det er behov for innskrenkninger i samvær må fylkesnemnda på nytt vurdere dette. Slik jeg forstår og tolker informantene har de ansatte i barneverntjenesten forholdt seg til minimumskravene for samvær som er satt i nemnda, og kanskje vært for dårlige på å evaluere og vurdere om det er mulig å øke hyppigheten av samværene. Min personlige vurdering er at jo flinkere barneverntjenesten er på å evaluere samværsplanene fra sak til sak, desto større positiv innvirkning kan dette ha i samarbeide med foreldrene samtidig som barneverntjenesten selv kan bli tryggere på hvordan samværene oppleves både for foreldrene og barna.

Barn og foreldres rett til samvær reguleres i gjeldene barnevernlov >4-19. Der står det at barn og foreldre som hovedregel har rett til samvær med hverandre. Dette forankres både i prinsippet om barnets beste og i det biologiske prinsipp. Dette er også forankret i barnekonvensjonen, i Grunnloven med retten til familieliv og i menneskerettighetene. Barn skal ha samvær med foreldrene sine om dette ikke strider med barnets beste.

4.3.2. Reaksjoner før, under og etter samvær

Alle informantene forteller at barn kan vise sterke reaksjoner i forbindelse med samvær. Funnene viser at saksbehandler ikke alltid kan vite hva disse reaksjonene kommer av. En informant sier:

Enkelte er litt opphengt i reaksjoner i etterkant av samvær, vi kan jo ikke sette en strek over at fordi vi ser store reaksjoner nå så handler det om at samværet har vært dårlig. Det kan være at barnet går med veldig mye spenninger i forkant av samværet, bruker mye energi under samværet og er sliten etterpå, og at dette da kommer til syne etter samværet.

Flere av informantene setter også ord på dette. En annen sier eksempelvis:

Det er vanskelig å vite om reaksjonene hos unger skyldes at selve samværet var krevende, eller at de ønsker å gjennomføre samvær med foreldrene sine (...) om det handler om at det er for mye eller for lite samvær osv. I tillegg er det ikke alltid at barn har så lett for å uttrykke seg heller.

Informantene belyste hvordan det oppleves for barna å skulle tilhøre to familier, altså både det nye fosterhjemmet og sin biologiske familie, og utfordringer knyttet til dette. En informant forteller om hvilke utfordringer barn kan føle på når det gjelder samvær:

(...) Hvis vi skal snakke om hva begrenset samvær er. For et barn kan seks samvær i løpet av et år være veldig mye. Men andre synes dette høres veldig lite ut (...) Vi vet noe om hvordan det er å for eksempel være 12 år, og det er planlagt samvær en helg. Noen barn ønsker egentlig å dra i bursdag til noen i nabolaget, delta på en håndballturnering, eller andre ting du går glipp av. Hvis man da tenker at dette barnet skal ha 12 samvær i året, så kan dette for mange barn bli veldig krevende.

En informant beskriver også at det er nødvendig å begrunne valget for begrenset kontakt mellom foreldre og barn til foreldrene. Informanten legger vekt på viktigheten av å være ærlig og åpen i kontakt med foreldrene, i tillegg til å ha hyppig kontakt med foreldrene. Informanten forteller:

Vi kan bli bedre på å ha mer kontakt og hyppigere samtaler og møter med foreldre. Vi må være ærlige rundt våre valg og vurderinger i den enkelte sak. Og jeg tror vi må bli flinkere på (...) i de tilfellene hvor det ikke er grunnlag for så mye kontakt (med barnet), å begrunne dette for foreldrene, på en slik måte at de forstår det.

Fylkesnemnda kan sette strenge restriksjoner når det gjelder samvær. Det kan være å nekte samvær i et angitt tidsrom eller på ubestemt tid, eller at foreldrene ikke får vite om barnets adresse. Det kan også vedtas at samværene skal gjennomføres med tilsyn på en bestemt lokasjon, om dette finnes nødvendig og vurderes til å være til barnets beste (Gerds-Andersen, 2020).

Funnene viser at hyppig kontakt og samtaler med foreldre er viktig for saksbehandlerne, i tillegg til at informantene poengterer at saksbehandlere og barneverntjenesten må bli flinkere når det kommer til dokumentasjon. Da kravet om dokumentasjon har blitt større og større. Dokumentasjon er viktig i alle ledd i en barnevernsak. Det er viktig med

faglige begrunnelser, opplysninger og evaluering i de tiltakene barneverntjenesten har igangsatt.

Informantene forteller om utfordringer under samvær, og belyser dette med at foreldre. I mange tilfeller blir veiledet i å ikke prate «sak» sammen med barna. En informant sier:

Jeg ser på det som en utfordring å veilede og gi foreldre god informasjon om det å ikke snakke sak under samvær. Jeg forstår at foreldre har et behov for å forklare seg for barna sine. Eller forklarer hvorfor det har blitt slik som det er nå. Så tenker vi (barneverntjenesten) at de (foreldrene og barna) ikke skal snakke sammen om saken fordi samværene ikke skal handle om det som er vanskelig og vondt.

Funnene viser at saksbehandlere i liten grad har noen fast oppfølgingsplan når det gjelder planlegging av samvær. En informant sier:

Noen foreldre har veiledning i forkant av samvær, og møte i etterkant av samværene. Dette er veldig forskjellig fra foreldre til foreldre. Det er ingen oppskrift på hvordan vi (barneverntjenesten) gjør dette.

Videre sier informanten at de (barneverntjenesten) i noen tilfeller kan ha ukentlige samtaler og oppfølging med foreldrene, mens de med andre foreldre kun har kontakt i forbindelse med samvær. De påpeker at denne oppfølgingen kan handle om hva foreldre ønsker under samværene, hva barneverntjenesten kan tilrettelegge for under samværene og hva foreldrene ønsker og trenger i etterkant av samværene. Flere informanter gjentar flere ganger at det er veldig ulikt fra sak til sak hvilken oppfølging foreldre får i tilknytning til samvær. Noen peker på at dette avhenger av hva foreldrene selv ønsker, og hva barneverntjenesten tenker at foreldrene har behov for. En informant ytrer bekymring for de foreldre som ikke ønsker veiledning i forkant av samvær, der barneverntjenesten tenker at dette er hensiktsmessig:

(...) hvordan skal man følge opp de foreldrene som sier at de ikke trenger oppfølging og ønsker heller ikke veiledning fra oss (barneverntjenesten). Hva skal vi gjøre da? For de aller fleste skal jo ha samvær med barna sine, og i noen saker er barna så preget av hva de har opplevd i hjemmet sitt, og disse foreldrene skal ha samvær med barna sine selv om barnet har blitt skadet av å bo hjemme.

En informant setter ord på hvordan samarbeidet mellom foreldre og fosterhjem påvirker hvordan barnet har det i fosterhjemmet, men at dette også kan ha innvirkning på hvordan barnet får det i voksenlivet. Informanten sier:

Vi (barneverntjenesten) ser at der hvor foreldre støtter opp under plasseringen, og at de ser at barnet skal få lov å ha det fint hvor de (barna) er, de trygger barna på at vi (foreldre og barna) skal treffes og ha det fint sammen, men at du (barnet) ikke skal bo hos meg (foreldre). De ungene får det bedre både nå og senere i livet.

4.3.3. Tanker om tilbakeføring

Som nevnt tidligere forteller informantene at de har et fokus på at plasseringer av barn i utgangspunktet skal være midlertidige. En informant forteller om fokus på tilbakeføring som viktig for et godt samarbeid med foreldrene slik:

(...) Også er det jo slik at alle plasseringer skal være midlertidige, tanken er at ungene skal tilbake igjen til mamma eller pappa, eller begge to. Og da er det også veldig viktig at man (barneverntjenesten) skaper gode rammer rundt for samarbeid. I tillegg til at fokuset på tilbakeføring, kan bedre samarbeidet med foreldrene.

Det er forståelig at det for foreldrene er enklere å samarbeide og ha tillit til saksbehandler og barneverntjenesten om de har en form for håp og tro på at barna skal hjem igjen til de på ett tidspunkt. Samtidig er det forståelig at kanskje saksbehandler synes det er utfordrende å ha fokus på tilbakeføring, da de ikke vil gi foreldre et falskt håp. Dette viser også Schofield et. Al. (2011, s. 82), at noen foreldre føler seg lurte og bedratt av saksbehandler og barneverntjenesten, av at de har hatt en tro på at de skal få barna tilbake igjen også skjer ikke dette. Selv om barneverntjenesten skal tenke og vurdere at alle omsorgsovertakelser i utgangspunktet skal være midlertidige har de nødt til å være ærlige om de utfordringene de ser hos foreldrene og familien.

Barneverntjenesten har et ansvar for å hjelpe og støtte opp under foreldrene slik at de kan komme i en slik posisjon at de klarer å ha omsorgen for barnet sitt (Ot.prp. nr. 64 (2004-2005)). Dette bygger på at alle omsorgsovertakelser i utgangspunktet skal være midlertidige, og bakgrunnen for dette er at barnet skal flytte hjem igjen til foreldrene så snart forholdene ligger til rette for dette (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 319). Funnene belyser ulike utfordringer knyttet til dette. Flere informanter er bekymret for barna i de tilfellene det blir snakk om å øke samvær for å gjøre tilbakeføring mulig. En informant forteller det slik:

(...) Jeg er selvfølgelig ikke imot at foreldre skal ha samvær med barna sine, men den tanken på at du skal pøse på med samvær på grunn av tanken om en tilbakeføring, den er jeg bare delvis med på (...) jeg tenker at det må være slik, at om man kommer dit at tilbakeføring kan bli aktuelt så kan man øke på med

samvær, for å styrke samholdet mellom dem (foreldre og barn), hvis dette blir aktuelt. Istedenfor å opprettholde et fryktelig trykk med samvær fordi at ungene skal tilbake til foreldrene sine. Jeg tenker at det ikke bestandig er barnets beste som er i fokus når det er snakk om samvær og antall samvær. Det er greit nok at vi (barneverntjenesten) i utgangspunktet skal jobbe for tilbakeføring, men det er ikke realistisk i alle sakene.

Gerdts-Andersen (2020) gjennomførte en studie i 2020 med utgangspunkt i 91 fylkesnemndsvedtak, der hun så på fylkesnemndas begrunninger for begrensninger i samvær mellom barn og foreldre etter en omsorgsovertakelse. I flere av fylkesnemndsvedtakene som er gjennomgått i studien fremgår det at «omsorgsovertakelsen kan bli langvarig». Dette til tross for at fastsettelsene av samvær skal vurderes med et utgangspunkt at omsorgsovertakelser i utgangspunktet skal være midlertidige, og at barnet skal flytte hjem igjen til foreldrene så snart dette er mulig. Ifølge Gerdts-Andersen (2020) bidrar fylkesnemndas vurderinger av fastsettelsen av samværsomfanget opp til at det i mange tilfeller ikke er mulig med en tilbakeføring av barna. Siden det er slik at det er fylkesnemnda som vedtar og fastsetter samværsomfanget mellom barn og foreldre, og som nevnt ovenfor vurderer fylkesnemnda i flere tilfeller at plasseringene ikke åpner for tilbakeføring – gis det forståelse for at det er krevende for saksbehandler å tenke annerledes. Selv om Saksbehandler er fritt til å øke antall samvær, uten å måtte fremme sak for fylkesnemnda for å gjøre dette. Det kan tenkes at saksbehandler og barneverntjenesten stoler og kanskje i noen tilfeller hviler på grunnene fra fylkesnemnda om antall samvær mellom barn og foreldre. Dette viser Gerdts-Andersen (2020) i sine funn også, at det kommer frem i vedtakene gjort av fylkesnemnda, at barneverntjenesten «står fritt til å justere samværene utover minimum når det er gjort erfaringer som tilsier at en slik utvidelse vil være til barnets beste».

En informant undres rundt dette om samvær og antall samvær for at en tilbakeføring skal være forsvarlig å gjennomføre. Informanten sier:

Altså vi har nødt å tilrettelegge for nok samvær, for at en tilbakeføring skal bli forsvarlig. Hvis dem (foreldre og barn) skal bygge og/eller opprettholde en relasjon til hverandre, er ikke dette mulig med fire samvær i året.

Barneverntjenesten må få erfaringer som gjør at de vurderer at det er til barnets beste at antall samvær økes. For saksbehandler kan det i flere tilfeller være krevende og utfordrende å vite eller tro noe om hvordan samvær påvirker barnet og barnets utvikling. Kanskje praksisen rundt vurderinger av å øke antall samvær må endres. Fylkesnemnda

fastsetter samvær som blir ansett som riktig på vedtakstidspunktet. Gerds-Andersen (2020) skriver at det ligger en forventning om at samværsplanen som barneverntjenesten utarbeider sammen med foreldrene tar utgangspunkt i det fylkesnemnda har vedtatt og at samværene gjennomføres i tråd med dette over en periode, slik at barneverntjenesten kan vurdere og evaluere før de eventuelt utvider samvær. Slik er barneverntjenesten i prinsippet nødt til å være ekstra oppmerksom nettopp dette.

Informantene forteller at barneverntjenesten til enhver tid kan velge å øke antall samvær mellom foreldre og barn, og at dette i mange tilfeller skjer. Saksbehandlerne sier at dette er nødvendig for at tilbakeføringen skal være mulig. En informant sier:

(...) og det er ikke noe i veien for å ha mer samvær enn det som står i rettskraftig dom heller, så lenge det støtter opp under barnets utvikling. Men det er på en måte i de sakene at samværene blir brukt til å gjøre ting vanskeligere og mer krevende for barnet, det er der de største utfordringene kommer.

Flere av informantene er opptatt av å være bevisst at fosterhjem opphører på et tidspunkt, og at de biologiske foreldrene er foreldrene til barnet sitt livet ut. En informant forteller:

Det er veldig viktig å huske på da, at en dag så er det på et vis slutt i fosterhjemmet barnet har bodd i, og hvem er det da de (barna) kan ha rundt seg da. Hvis vi ikke har gjort det vi kan med å bygge en bro inn til biologisk familie. En ting er foreldrene, men også søsken, tanter, onkler og besteforeldre (...) Det å ha med seg denne bevisstheten er viktig (...) Det er viktig å gi barna kjennskap til utvidet biologisk familie også.

Flere av informantene forteller at det er viktig å lage seg planer og mål for hva som skal til for at tilbakeføring skal være mulig. Informantene forteller om ulike ting som kan være viktig i den forbindelse. De nevner blant annet at målene kan være at foreldre skal få psykisk helsehjelp, økonomisk hjelp, hjelp til å håndtere sinne, få styrket nettverket rundt dem, at kommunikasjonen og dialog mellom foreldre og barn må endre/gjøres noe med osv. En informant forteller at målene også kan være mindre, men samtidig veldig viktige, og viser til at samarbeidet mellom barnet, biologisk familie og fosterhjem må fungere. Informanten sier:

Også har vi kanskje som mål at et barn for eksempel skal klare å ligge over hos mammaen sin da. Hvis alle har det samme målet, både biologiske foreldre, fosterhjemmet og ikke minst barnet tror jeg det blir bedre og enklere å forholde seg til for alle parter.

Flere av informantene forteller om de foreldrene som klarer å se litt lenger fram i tid, og hva de selv må jobbe med før en eventuell tilbakeføring, der dette i mange tilfeller gagnar både foreldrene og den kontakten de har med barna sine. En informant sier:

Noen (foreldre) klarer også å ha et lengre perspektiv på ting. Noen (foreldre) skjønner at den kontakten de har med barnet nå handler om et livsperspektiv også. Slik at hvis de (foreldrene) gir barnet ro, fred og tid nå – så har de (foreldrene) en annen relasjon til barnet sitt når de (barna) blir voksne. Mens andre krever mye av både barnet og oss (barneverntjenesten), så til slutt ønsker ikke barnet å ha kontakt med foreldrene sine (...). I noen saker hvor foreldre er veldig på, trekker barnet seg unna.

5. Oppsummering og avsluttende refleksjoner

Denne studien tar sikte på å belyse utfordringer saksbehandlere opplever i oppfølgingen av foreldre etter en omsorgsovertakelse. Forskningsprosjektets problemstilling er: *Hvilke utfordringer opplever ansatte i barneverntjenesten i oppfølgingen av foreldre etter omsorgsovertakelse?* For å besvare problemstillingen er det foretatt en kvalitativ studie med intervju av seks saksbehandlere i barneverntjenesten. Saksbehandlerne jobber i ulike barneverntjenester og har ulik fartstid/erfaring i barnevernet. De forteller om ulike kulturer og tradisjoner ved arbeidsplassen deres og om egne erfaringer og opplevelser de har knyttet til oppfølgingen de gjør av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine.

Det er utfordringer med arbeidet barneverntjenesten gjør knyttet til oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse. I kapittel 2 redegjør jeg for kunnskapsgrunnet og viser til at det har skjedd endringer i både praksis og holdninger på området. Selv om empirien viser at saksbehandlere opplever å ha god relasjon til de aller fleste foreldre de har oppfølging med etter omsorgsovertakelse, kommer det frem ulike utfordringer i dette arbeidet. Hensikten med denne studien er å bidra til en større forståelse og bredere kunnskap om de utfordringene saksbehandlerne møter i sitt arbeid og samarbeidet med foreldre etter at de har vurdert at de ikke kan ha omsorgen for barna sine lenger. Empirien i denne studien viser at det for saksbehandlerne i noen tilfeller kan være utfordrende å tenke at alle omsorgsovertakelser i utgangspunktet skal være midlertidige. Tidligere forskning viser at det er enklere å samarbeide med foreldrene om foreldrene opplever å ha tro på at barna skal flytte hjem igjen. I tillegg viser tidligere forskning at foreldre har større tillit til saksbehandlerne generelt om dette håpet eller troen eksisterer. Empirien viser til at dette oppleves som utfordrende for saksbehandlerne, da de ikke ønsker å gi foreldre falske forhåpninger om tilbakeflytting. Barnevernet har imidlertid et ansvar for å hjelpe og støtte opp under foreldrene slik at de kan komme i en posisjon slik at de kan ha omsorgen for barna sine igjen (Ot.prp. nr. 64 (2004-2005)).

Jeg har oppdaget at saksbehandlere har ulike erfaringer og opplevelser knyttet til oppfølgingsarbeidet av foreldre etter en omsorgsovertakelse. Det har vært utfordrende å sette fingeren på akkurat hva som har bidratt til at saksbehandlerne opplever at oppfølgingen har fungert og at samarbeidet har vært godt. Annet enn store og kanskje noe vage ord som har hatt betydning for et godt samarbeid. Eksempelvis at relasjon og tillit mellom foreldre og saksbehandlere har stor betydning for et godt samarbeid. Det er både forhold hos saksbehandler og deres holdninger og verdier, strukturer og rutiner innad i barneverntjenesten, samt foreldres fungering og handlingsmåte som er forutsetningen for hvordan oppfølgingen foregår.

Empirien i studien viser at oppfølgingen av foreldre i denne sammenheng er kompleks og krevende. Det er mange ulike komponenter som bidrar eller påvirker samarbeidet mellom foreldre og barneverntjenesten. Masteroppgavens funn er drøftet og presentert i tre hoveddeler. Første del viser til utfordringer knyttet til barneverntjenestens dobbeltrolle. Barneverntjenestene har en kontrollfunksjon som kan gripe inn i familiers liv. Saksbehandlerne har forståelse for at foreldre opplever dette som inngripende og vanskelig. Saksbehandlerne forteller at de til enhver tid skal ha et fokus på barnet og at dette kan stride imot foreldres ønsker og behov. Saksbehandlerne opplever det i tillegg krevende å både skulle hjelpe familier og foreldre, samtidig som de har en form for kontroll og makt over dem.

Empirien i denne studien viser til at det i noen saker er konflikter og mye uro og det diskuteres i oppgaven om det er hensiktsmessig med bytte av saksbehandler i disse tilfellene. Noen barneverntjenester er organisert ved ulike team, slik at det naturlig blir bytte av saksbehandler etter en omsorgsovertakelse. Andre barneverntjenester arbeider som generalisert, hvor de føler familier fra melding og undersøkelse til tiltak eller henleggelse. På grunn av høy turnover i det kommunale barnevernet, i tillegg til naturlige årsaker som permisjon, ferieavvikling osv. vil det uansett skje bytter av saksbehandlere om man er i kontakt med barnevernet over en lengre periode. Bytte av saksbehandler kan være nyttig hvis det kan bidra til et bedre samarbeid mellom foreldre og barnevernet. Dette kan for både foreldre og saksbehandler oppleves som fint. Foreldre kan få en ny arena til å åpne seg, uten tidligere sinne og frustrasjon. På samme tid kan sinne og frustrasjonen bringes inn i denne nye relasjonen også. Det å bytte saksbehandler i saker hvor det er konflikt og uro kan bidra til at foreldre etablerer relasjoner til noen andre, hvor det kan oppstå en bedre kommunikasjon og i noen tilfeller kan tilliten dem imellom bedres.

Barneverntjenesten har et ansvar for å sikre foreldre nødvendig oppfølging, og om det barneverntjenesten tilbyr ikke er tilstrekkelig må de sikre foreldrene den hjelpen de er i trenger fra andre instanser. Dette kan f.eks. være hjelp fra psykisk helsevern eller familievernkontorene. Det er her nødvendig at saksbehandler utforsker sammen med foreldrene hva de er i behov av etter omsorgsovertakelsen for å mestre den situasjonen og krisen de nå står i. Familievernkontorene har en annen funksjon enn det barnevernet har, som for noen foreldre kan være betryggende. Familievernkontorene kan oppnå en bedre kontakt og relasjon til de foreldrene som er veldig frustrerte over vurderingene og arbeidet barnevernet har gjort. Imidlertid viser empirien at det er store forskjeller rundt om i landet i hvor tilgjengelig familievernkontorene er, selv om de skal ha et tilbud for foreldre etter en omsorgsovertakelse.

Empirien i denne studien viser at noen saksbehandlere gir opp å kontakte foreldre som avviser og unndrar seg kontakt med barneverntjenesten. Samtidig viser tidligere forskning at foreldres oppfatning og holdninger til barnevernet forandrer seg etter at de har hatt kontakt med barnevernet over en periode (Marthinsen & Lichtwarck, 2013, s. 40).

Andre del av studiens hoveddel tar for seg utfordringer rundt det å oppnå tillit mellom foreldre og saksbehandler/barneverntjenesten. Flere saksbehandlere opplever at det å arbeide med tillit og mistillit til foreldre er det som er den største utfordringen i arbeidet deres. Luhmann hevder at tillit både fremmer samarbeid og skaper en sammenheng i kommunikasjonen og relasjonen. I tillegg motiverer, forplikter og engasjerer tillit de ulike partene i relasjonen (Warming & Christensen, 2016, s. 27). Det vil være viktig for saksbehandlere å bruke tid med foreldre etter en omsorgsovertakelse, slik at de kan opparbeide seg tillit dem imellom. Saksbehandlere må vise forståelse for den situasjonen og krisen foreldrene nå er i, og at foreldrene er uenig i de vurderingene barneverntjenesten har gjort om foreldrenes omsorgsevne. Hvis tillit eksisterer i relasjonen mellom foreldre og saksbehandler vil dette for noen foreldre gjøre det lettere å ta imot vanskelige beskjeder, og saksbehandler vil kanskje oppleve foreldrene som mer ærlig om deres utfordringer og behov. Empirien i studien viser at foreldre har behov for å bli møtt med respekt, empati og følelser fra saksbehandler etter en omsorgsovertakelse. Man kan undres over hva det vil si å møte noen med respekt, empati og følelser, da forståelsen for hvordan dette gjøres kan oppleves ulikt fra saksbehandlerne og foreldrene.

Informantene i studien viser til utfordringer i oppfølgingsarbeidet i de tilfellene foreldre og saksbehandler har ulike forståelser av situasjonen rundt foreldrene, barnet og hvorfor barnet ikke lenger kan bo hjemme hos dem. Informantene opplever tidvis at de er bekymret for at foreldrene ikke forteller hele sannheten eller er ærlige med saksbehandler. Dette gjør noe med tilliten mellom foreldre og saksbehandler. Empirien viser til at det å ha med seg en støtteperson i møter eller kontakt med barneverntjenesten både har positive og negative sider ved seg. Noen av informantene påpeker at det å ha med for eksempel advokater i møter kan være forstyrrende og bidra til større uro i relasjonen mellom saksbehandler og foreldrene. Empirien i studien viser at det i de sakene hvor foreldre og barneverntjenesten er enige i vurderingene om at omsorgsovertakelsen er til det beste for barnet, er de «enkleste» sakene.

Tredje hoveddel i studien redegjør for utfordringer knyttet til samvær mellom foreldre og barn. Datamaterialet fra denne studien viser at store deler av oppfølgingsarbeidet barneverntjenesten gjør etter en omsorgsovertakelse knytter seg til organisering av samvær, veiledning i forkant av samvær og utarbeiding av samværsplaner. Det kommer fram flere utfordringer i dette arbeidet. Informantene peker også på at det er utfordringer med de foreldrene som ikke har kapasitet til å gjennomføre samvær eller å ha kontakt med barna sine i det hele tatt. Barneverntjenestene må kanskje være både kreativ og løsningsorienterte i disse tilfellene, for å sikre at barn får kjennskap til sine biologiske foreldre i tillegg til å ta vare på den delen av relasjonen mellom barn og foreldre som oppleves som god. I studien redegjør jeg for elektroniske samvær, der empirien i studien viser til både positive og negative sider med dette. Informantene forteller at dette gjør at saksbehandler mister oversikt over samhandlingen mellom foreldre og barn, som kan påvirke barna i negativ forstand og være forstyrrende for deres utvikling. På den andre siden viser empirien i studien at det for mange barn og foreldre er en styrke og kunne opprettholde kontakt selv om barnet ikke bor hjemme lenger. I tillegg viser empirien at kommunikasjonen mellom barneverntjenesten og foreldre spiller en viktig rolle i vurderingene barneverntjenesten gjør rundt samvær. Saksbehandlere opplever det som mindre utfordrende å stole på foreldrene om kommunikasjonen er god dem imellom.

Flere av informantene forteller at det er vanskelig å regulere eller finne fram til riktig mengde samvær og i noen tilfeller bidra til gode samvær. De forteller at for mye samvær kan være krevende for barnet, skape mer uro og forvirring, samtidig som de skal ivareta foreldrenes situasjon. På mange måter kan barnevernsarbeiderens situasjon karakteriseres som usikkerhet og dilemma. Dilemma leder imidlertid oppmerksomheten først og fremst mot konkrete valg eller valgsituasjoner. Jeg oppfatter at den situasjonen som barnevernsarbeiderne står i mer er en form for ambivalens. På den ene siden skal de til enhver tid forholde seg og ha fokus på hensynet til barnets beste. På den andre siden skal de legge til rette for kontakt og samvær mellom barn og foreldre, og ha fokus på god oppfølging av foreldrene i etterkant av en omsorgsovertakelse. Foreldre kan i mange tilfeller ønske og etterspør mer kontakt med barna sine enn hva saksbehandler tenker er til det beste for barnet. Saksbehandlere kan i mange tilfeller oppleve dette som krevende å håndtere og veie opp mot hverandre. Denne ambivalensen kan være utfordrende å komme seg ut av – om det i det hele tatt er mulig. Sandvin, Söder, Lichtwarck & Magnussen (1998) beskriver ambivalens som en slags mental tilstand som de har med seg hele tiden. Den er en del av virksomheten. Det vil derfor være viktig for barnevernsarbeiderne å skape et handlingsrom på arbeidsplassen der disse problemstillingene kan drøftes – ikke fordi de er løsbare – men dette kan gjøre at

saksbehandlerne kan bli tryggere i seg selv og sine vurderinger i disse tilfellene. Det å ha noen å sparre med og drøfte disse utfordringene med kan gi saksbehandlerne tyngde og trygghet i arbeidet sitt. Det er ikke den enkelte saksbehandler som skal håndtere slike dilemmaer, men hele barnevernskontoret.

6. Referanseliste

- Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) (2009). *Oppfølging av foreldre med barn/ungdom plassert i fosterhjem eller på institusjon. Veileder Q-1157 B*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/bld/barnevern/oppfolging-av-foreldre-med-barn-ungdom-plassert-i-fosterhjem-eller-pa-institusjon.pdf?id=2284613>
- Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) (2016-2017). *Endringer i barnevernloven mv. (bedre rettssikkerhet for barn og foreldre*. Prop. 169 L. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/23e2789a4faf47a4b32ea0867ad3a111/no/pdfs/prp201620170169000dddpdfs.pdf>
- Barne- og familiedepartementet (BFD) (2003). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdf/178931-fns_barnekonvensjon.pdf
- Barne- og familiedepartementet (BFD) (2004-2005). Ot.prp. nr. 64. *Om lov om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester og lov 13. desember 1991 nr 81 om sosiale tjenester (sosialtjenesteloven) m.v.* Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/67accaf3dd9a4ed68a61cf1e9ebcc29a/no/pdfs/otp200420050064000dddpdfs.pdf>
- Barne- og familiedepartementet (BFD) (2020-2021). *Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven*. Prop. 133 L. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-133-l-20202021/id2842271/?ch=1>
- Barnevernloven. (1992). *Lov om barneverntjenester*. (LOV-1992-07-17-100). Lovdata. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100#KAPITTEL_1
- Berge, G.I. (2012). *Foreldrenes stemmer i barnevernet*. Diakonhjemmets Høgskole. Hentet: <https://vid.brage.unit.no/vid-xmlui/bitstream/handle/11250/98316/Masteroppgave%20i%20familieterapi%20og%20systemisk%20praksis%20v%c3%a5r%202012%20Ingunn%20Goa%20Berge.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Red.) (2015). *Kvalitative metode: Empiri og teoriutvikling*. (2.opl.). Gyldendal.
- Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Charmaz, K. (2014). *Constructing Grounded Theory*. 2 ed. Sage Publication: LA/London/ND/Singapore/Washington.
- Christiansen, Ø. (2011). *Når barn plasseres utenfor hjemmet: beslutninger, forløp og*

- relasjoner Under barnevernets (ved)tak*. Doktoravhandling, Universitetet i Bergen. Hentet fra: https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/6795/Dr.thesis_Oivin%20Christiansen.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Christiansen, Ø. & Kojan, B.H. (Red.) (2016). *Beslutninger i barnevernet*. Universitetsforlaget.
- Ellingsen, I. (2007). *Å miste omsorgen for sitt barn*. Nordisk sosialt tidsskrift. Hentet fra: <https://www.idunn.no/doi/10.18261/ISSN1504-3037-2007-04-05>
- Familievernkontorloven (1998). Lov om familievernkontorer. (LOV-1997-06-19-62). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1997-06-19-62>
- FN (2018, 4. juli). *Committee on the Rights of the Child: Concluding observations on the combined fifth and sixth periodic reports of Norway**. Hentet fra: <https://nhri.no/wp-content/uploads/2018/06/CRC-5-6-218.pdf>
- Gerring, C.E., Kemp, S.P. & Marcenko, M.O. (2008). *The Connections Project: A Relational Approach to Engaging Birth Parents in Visitation*. Child Welfare; Arlington. Hentet fra: <https://www.proquest.com/docview/213809009?pq-origsite=primo&parentSessionId=raCLKJE8B1qd5zof9bQztDeFeYVvBvpG50jcXtZqDbc%3D>
- Gerds-Andersen, T. (2020). *Fastsettelse av samvær ved omsorgsovertakelse: En analyse av hvordan fylkesnemnda begrunner sin utmåling*. Kritisk juss. Hentet fra: <https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.2387-4546-2020-02-05>
- Granerud, A-M., Syrstad, E. & Andersen, E.W.N. (2021). *Etter fylkesnemnda – hva med foreldrene? Oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse – ansvar og rollefordeling*. Fontene forskning 1/2021 side 73-78. Hentet fra: <https://fonteneforskning.no/debatt/etter-fylkesnemnda--hva-med-foreldrene-oppfolging-av-foreldre-etter-omsorgsovertakelse--ansvar-og-rollefordeling-6.19.835772.e03f125118>
- Hasenfeld, Y. (2010). *Organizational Response to Social Policy: The Case of Welfare Reform, Administration in Social Work*. 34: 2, s. 148-167. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/03643101003608976?scroll=top&eedAccess=true>
- Helsetilsynet (2019). *Det å reise vasker øynene. Gjennomgang av 106 barnevernsaker*. Rapport. Hentet fra: https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2019/helsetilsynet_rapport_unummerert_gjennomgang_106_barnevernsaker.pdf
- Hôjer, I. (2011). *Parents with Children in Foster Care - How Do They Perceive Their Contact with Social Workers?* Social Work in Action, Volume 23, Issue 2. Hentet:

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09503153.2011.557149?scroll=top&needAccess=true>

- Holland, S. & Crowley, A. (2013). *Looked-after children and their birth families: using sociology to explore changing relationships, hidden histories and nomadic childhoods*. *Child & Family Social Work*, 18(1).
- Jenssen D., Kjørstad, M., Seim, S. & Tufte P.A. (Red.) (2020). *Vitenskapsteori: for sosial- og helsefag*. Gyldendal.
- Johansen, I. (2014). *Turnover i det kommunale barnevernet*. Statistisk sentralbyrå (SSB).
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2.utg). Gyldendal
- Lipsky, M. (2010). *Street-Level Bureaucracy, 30th Ann. Ed.: Dilemmas og the Individual in Public Service*. Russell Sage Foundation.
- Marthinsen, E. & Lichtwarck, W. (Red.) (2013). *Det nye barnevernet*. Universitetsforlaget.
- Moldestad, B. & Skilbred, D. (2009). *Foreldres opplevelse av foreldreskap på avstand*. *Fontene - forskning*, 2, side. 41- 52.
- NESH. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. Hentet fra: <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Norges institusjon for menneskerettigheter (2020, 21.12). *Hvorfor dømmes Norge i EMD? En statusrapport om barnevernsfeltet*. Hentet: <https://www.nhri.no/wp-content/uploads/2020/12/Rapport-hvorfor-dommes-norge-i-emd-web.pdf>
- NOU:2012: 5 (2012). *Bedre beskyttelse av barns utvikling - ekspertutvalgets utredning om det biologiske prinsipp i barnevernet*. Barne- og likestillingsdepartementet. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/e212cdbe211d4e699983049c3070870e/no/pdfs/nou201220120005000dddpdfs.pdf>
- NOU: 2019:20 (2019). *En styrket familietjeneste: En gjennomgang av familieverntjenesten*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/60b7d738df7d4d54a0e8c535cdca2ab3/no/pdfs/nou201920190020000dddpdfs.pdf>
- Ot. prp. nr. 64 (2004-2005). *Om lov om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester og lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester (sosialtjenesteloven)*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-64-2004-2005-/id398514/?ch=4>
- Sandvin, J., Söder, M., Lichtwarck, W. & Magnussen, T. (1998). *Normaliseringsarbeid og ambivalens: Bofellesskap som omsorgsarena*. Universitetsforlaget.

- Schofield, G., Moldestad, B., Højer, I., Ward, E., Skilbred, D., Young, J. & Havik, T. (2011). *Managing Loss and a Threatened Identity: Experiences of parents of Children Growing Up in Foster Care, the Perspectives of their Social Workers and Implications for Practice*. *British Journal of Social Work*, 41, s. 74-92.
- Silverman, D. (2017). *Doing Qualitative Research*, Sage. 5ed. London
- Slettebø, T. (2008). *Foreldres medbestemmelse i barnevernet: En studie av foreldres erfaringer med individuell og kollektiv medvirkning*. NTNU. Hentet fra: <https://vid.brage.unit.no/vid-xmloi/bitstream/handle/11250/99093/Sletteb%C3%B8e.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Slettebø, T. (2013). *Partnership with Parents of Children in Care: A study of Collective User Participation in Child Protection Services*. *The British journal of Social Work*, Volume 43, Issue 3.
- Slettebø, T. & Seim, S. (2007). *Brukermedvirkning i barnevernet*. Universitetsforlaget AS.
- Svalastog, A. I. A. (2018). «Det kommer an på»; *Saksbehandlers oppfølging av biologisk foreldre etter omsorgsovertakelse*. Masteroppgave, Universitetet i Stavanger.
- Syrstad, E. (2020). *Møtet mellom foreldre som er fratatt omsorgen for sine barn, familievern og barnevernet*. VID Specialized University
- Syrstad, E. & Slettebø, T. (2020). *To understand the incomprehensible: A qualitative study of parents' challenges after child removal and their experiences with support services*. *Child & Family Social Work*.
- Syrstad, E. & Ness, O. (2019). *To navigate the Normative and the Not-Normative: Family Therapists Negotiating Their Professional Identities with Parents Whose Children are Placed in Public Care*. *Contemporary Family Therapy*. Hentet fra: <https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmloi/bitstream/handle/11250/2618503/Syrstad.pdf?sequence=5&isAllowed=y>
- SSB (2021, 22.sept). *Barnevern*. Hentet fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/barne-og-familievern/statistikk/barnevern>
- Tangnes, S. N. (2011). "Det må vi jo være ærlige på...": *En kvalitativ studie av barneverntjenestens oppfølging av foreldre etter en omsorgsovertakelse*. Mastergradsavhandling, Høgskolen i Oslo & Akershus. Hentet fra: https://oda.oslomet.no/oda-xmloi/bitstream/handle/10642/1049/Tangnes_Silje_Njarde.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Teilgård, A.M. (2013). *Oppfølging av foreldre til barnas beste*. Masteroppgave.

Universitetet i Stavanger. Hentet fra: <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/bitstream/handle/11250/185053/Teilgaard.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tjora, A. (2018). *Viten skapt; Kvalitativ analyse og teoriutvikling*. Cappelen Damm Akademisk

Tjora, A. (2020). *Kvalitative forskningsmetoder: i praksis*. (3.utg.) Gyldendal.

Warming, H. & Christensen, M. (2016). *Tillid i sosialt og pædagogisk arbejde med børn og unge*. Akademisk Forlag, København.

7. Oversikt over tabeller

Tabell 1. Eksempler fra kode- og kategoriseringsprosessen.....	Side 41
----------------------------------------------------------------	---------

8. Vedlegg

Vedlegg 1.

Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

“Oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å få en større innsikt i temaet rundt oppfølgingen foreldre får fra barneverntjenesten etter de har mistet omsorgen for barna sine. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Forskningsprosjektet er en del av et toårig masterløp i barnevern ved NTNU, Tunga. Jeg ønsker å fordype meg i temaet «oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine». Jeg er nysgjerrig på hvordan barnevernsarbeidere arbeider og møter foreldre etter en omsorgsovertakelse.

Problemstillingen til prosjektet er «Hvilken oppfølging får foreldre som har mistet omsorgen for barna sine?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for sosialt arbeid er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg ønsker å intervju ansatte i barneverntjenesten som jobber eller har jobbet med foreldre som har mistet omsorgen for barna sine.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at jeg intervjuer deg. Intervjuenes tid og lengde vil variere fra intervju til intervju. Jeg ønsker å benytte meg av lydopptaker i intervjuene.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Arbeidsplass, arbeidsgiver eller kollegaer får ikke innsyn i informasjon om noe som kommer frem i ditt intervju.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er bare jeg, Åste Landrø Marøy, som vil ha tilgang til dine opplysninger. Veilederen min, Willy Lichtwarck vil kunne lese gjennom oppgaven min underveis i skriveprosessen, men da er dine opplysninger anonymisert.

Tiltak jeg benytter meg av for å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysningene dine er at navnet og kontaktopplysningene dine vil erstattes med

en kode som lagres på en egen navneliste adskilt fra øvrige data, jeg vil lagre datamaterialet på en kryptert server som kun jeg har tilgang til.

Masteroppgaven vil publiseres når den er ferdig, men du som deltaker vil ikke gjenkjennes i sluttproduktet.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 02.05.2022. Alle personopplysninger og lydopptak slettes ved prosjektslutt.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for sosialt arbeid har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene

å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende

å få slettet personopplysninger om deg

å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for sosialt arbeid ved Willy Lichtwarck.

Vårt personvernombud: Thomas Helgesen, thomas.helgesen@ntnu.no, tlf: 93079038

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med: NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)
Willy Lichtwarch

Masterstudent
Åste Landrø Marøy

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *"Oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine"*?, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2.

Intervjuguide

Spm 1. Kan du fortelle hvordan du/dere arbeider med oppfølging av foreldre som er fratatt omsorgen for barnet sitt?

Spm 2. Hvilke rutiner har du/dere når det gjelder oppfølging av foreldre som er fratatt omsorgen for barnet sitt?

Spm 3. Hvilke utfordringer mener du knytter seg til oppfølgingsarbeidet? Kan du med egne ord beskrive dette?

Spm 4. Hvordan har utfallet av EMD-dommene Norge har fått mot seg påvirket oppfølgingsarbeidet på ditt kontor?

Spm 5. Kan du gi eksempler på faktorer som har gjort at du opplever at oppfølgingssaker har fungert godt/etter intensjonen?

Vedlegg 3.

Godkjenning fra NSD.

20.05.2022, 14:38

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine](#) / Vurdering

Vurdering

Referansenummer

465700

Prosjekttittel

Oppfølging av foreldre som har mistet omsorgen for barna sine

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet / Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) / Institutt for sosialt arbeid

Prosjektperiode

22.09.2021 - 23.05.2022

[Meldeskjema](#) 

Dato

02.05.2022

Type

Standard

Kommentar

Personverntjenester har vurdert endringen i prosjektslutt dato.

Vi har nå registrert 23.05.2022 som ny slutt dato for behandling av personopplysninger.

Vi vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson: Henriette N. Munthe-Kaas

Lykke til videre med prosjektet!

